

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI**

KOCAELİ'NİN KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİNİN

SİYASİ KÜLTÜRÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Kübra CEYLAN

KOCAELİ 2019

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI**

**KOCAELİ'NİN KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİ'NİN
SİYASİ KÜLTÜRÜ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Kübra CEYLAN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAZICI

KOCAELİ 2019

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI**

**KOCAELİ'NİN KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİ'NİN SİYASİ
KÜLTÜRÜ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: KÜBRA CEYLAN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: ..26..06.2019 / 18

Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAZICI

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Abdulvahap AKINCI

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Üyesi Harun KIRILMAZ

KOCAELİ 2019

ÖN SÖZ

Bu çalışma, Marmara Bölgesi'nde yer alan Kocaeli ilinin Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasi kültürünü belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yüksek lisans projesi olarak hazırlanan bu çalışma, uygulamalı bir araştırma olup basit tesadüfi yöntem ile seçilen 240 kişilik anket çalışması neticesinde oluşturulmuştur. Bu kapsamda her bir ilçeden 120 kişiye siyasi kültürü belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Söz konusu ilçelerin siyasi kültürünün yanında bölge halkının toplumsal yapısı, sosyo-kültürel özellikleri, ülkenin siyasi sistemine bakış açıları ve birtakım yerel ve global sorunlara karşı çözüm önerileri ortaya çıkarılan önemli sonuçlardan birkaçıdır. Bu çalışma Kocaeli Üniversitesi Siyaset ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı bünyesinde gerçekleştirilmiştir

Araştırma süresinin başından sonuna kadar bilgi ve tecrübesiyle yol gösteren, en zorlu süreçlerde desteğini hiç esirgemeyen değerli proje danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hasan Yazıcı'ya teşekkürü bir borç bilirim. Tez dönemi süresince gerek anket çalışmalarında gerek diğer aşamalarda gösterdiği maddi ve manevi desteklerinden dolayı anne ve babama sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Kübra Ceylan

28.08.2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİYASİ KÜLTÜR' E DAİR KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
1.1. Siyaset.....	6
1.2. Kültür.....	7
1.3. Siyasi Kültürün Kavramlaştırılması.....	11
1.4. Siyasi Kültürün Boyutları ve Analiz Düzeyleri.....	13
1.5. Siyasi Sistem.....	13
1.5. Siyasal Karar Alma ve Yapım Süreci.....	14
1.6. Siyasal Çıkarımlar.....	16
1.7. Siyasi Kültürün Değişimi.....	16
1.8. Siyasal Alt Kültür.....	16
1.9. Kitle Kültürü ve Seçkinler Kültürü.....	17
1.10. Siyasal Toplumsallaşma.....	18
1.11. Siyasal Toplumsallaşma ve Ajanları.....	20
1.12. Siyasi Katılma.....	21
1.13. Siyasal Kültürün Ölçüleri.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

2. KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİNİN SİYASİ KÜLTÜRÜ.....	25
2.1. Kandıra İlçesi Analizleri.....	25
2.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler ve Cevap Analizleri.....	25
2.2. Derince İlçesi Analizleri.....	114
2.2.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler ve Cevap Analizleri.....	114
A. Kandıra Siyasi Kültürüne Dair Genel Hükümler.....	198
B. Derince Siyasi Kültürüne Dair Genel Hükümler.....	202

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİ SİYASİ KÜLTÜR KARŞILAŞTIRMASI	206
3.1. Dindarlık Nedir?	206
3.2. Hoşgörü Nedir?	207
3.3. Demografik Değişkenlere Göre Dindarlık Seviyesi Karşılaştırmaları	207
3.3.1. Cinsiyete Göre Dindarlık	208
3.3.2. Yaşa Göre Dindarlık	209
3.3.3. Eğitim ve Dindarlık	210
3.3.4. Sosyal Sınıf ve Dindarlık	211
3.3.5. İlçelere Göre Dindarlık	212
3.4. Demografik Değişkenlere Göre Hoşgörü Karşılaştırmaları	212
3.4.1. Cinsiyete Göre Komşuya Bakış	212
3.4.2. Yaşa Göre Komşuya Bakış	223
3.4.3. Eğitim Düzeyine Göre Komşuya Bakış	233
3.4.4. Sosyal Sınıflara Göre Komşuya Bakış	243
3.4.5. İlçelere Göre Komşuya Bakış	253
SONUÇLAR	265
KAYNAKLAR	272
EK	279
ÖZ GEÇMİŞ	290

ÖZET

Siyasi kültür toplumların geçirmiş olduğu tarihsel gelişim ve değişim sonrasında oluşan siyasal kurum ve normların işleyişini etkileyen, toplumların ve bireylerin düşünce ve davranışlarına yön veren bir olgudur. Siyasi kültür siyasal sistemi belirler, siyasi kurum ve normların işleyişini etkiler. Yapılan anketler ile Kocaeli ilinin Kandıra ve Derince ilçelerinin politik kültürünü ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Aynı il üzerindeki iki farklı ilçenin birbirlerinden ayrı siyasi kültürlerinin olduğu belirlenmiş ve siyasi kültürü belirlemeye yönelik sorulan anket soruları neticesinde verilen cevapların analizleri karşılaştırılmıştır. Çalışmamız Giriş Bölümü, Kavramsal çerçevenin çizildiği birinci bölüm, Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasi kültürlerinin yer aldığı ikinci bölüm ve söz konusu iki ilçenin siyasi kültürlerinin kıyaslandığı üçüncü bölüm olmak üzere toplam dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda kaynak taraması sonucu elde edilen nitel verilerin, anket çalışmaları ile elde edilen nicel veri ve analizlerin harmanlandığı karma yöntem tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Siyasi Kültür, Kandıra'nın Siyasi Kültürü, Derince'nin Siyasi Kültürü.

ABSTRACT

Political culture is a phenomenon that guided the thoughts and behaviors of societies and individuals, which affect the functioning of the political institutions and norms that occur after the historical development and the changes that societies have undergone.

Political culture determines the political system and affects the functioning of political institutions and norms. With the surveys conducted, it was aimed to reveal the political culture of Kandıra and Derince districts of Kocaeli province. Two different districts on the same province have been identified as separate political cultures and the answers of the answers given as a result of the questionnaires asked to determine the political culture were compared.

Our study consists of a total of four chapters, the first of which Introduction Section, the first part of the conceptual framework, the second chapter of the political cultures of the districts of Kandıra and Derince, and the third section comparing the political cultures of the two districts. In our study, the mixed method, which was obtained from the survey of the qualitative data and the quantitative data and analyzes obtained by the survey studies, were preferred.

Keywords: Culture, Political Culture, The Political Culture of Kandıra, The Political Culture of Derince.

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AİDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome (Edinilmiş Bağışıklık Eksikliği Sendromu)

AİHM: Anayasa İnsan Hakları Mahkemesi

BEÜ: Bülent Ecevit Üniversitesi

Çev: Çeviren

DİB: Diyanet İşleri Başkanlığı

DKAB: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Haz: Hazırlayan

İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü

SBF: Siyasal Bilgiler Fakültesi

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

SÜ: Selçuk Üniversitesi

USA: United States of America

UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

vb: Ve benzeri

vd: Ve diğerleri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Cinsiyet.....	26
Tablo 2. Yaş	26
Tablo 3. Eğitim Düzeyi.....	27
Tablo 4. Sosyal Sınıf.....	28
Tablo 5. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık	29
Tablo 6. Dini İnanç.....	32
Tablo 7. İnanç boyutları	33
Tablo 8. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz”?.....	34
Tablo 9. İnanç Düzeyi	35
Tablo 10. “Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?”	36
Tablo 11. Başörtüsüne bakış açısı	37
Tablo 12. Farklı dinden gelene bakış açısı.....	38
Tablo 13. Farklı dinden damada bakış açısı.....	39
Tablo 14. “Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?”	40
Tablo 15. “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı olmalıdır?”	42
Tablo 16. Din ve Siyaset	43
Tablo 17. “ Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?”	45
Tablo 18. “Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?”	46
Tablo 19. “ Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?”	47
Tablo 20. “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?”	48
Tablo 21. “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?”	49
Tablo 22. “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavEşçinsela tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?”	50
Tablo 23. Siyasi Eylem Onaylama.....	51
Tablo 24. Siyasi Eylem Katılım	53
Tablo 25. “Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?”	56
Tablo 26. Politikacılarla temas	56
Tablo 27. Dernek veya Kuruluşlara Üyelik	57
Tablo 28. Siyasete İlgi.....	58
Tablo 29. Siyasete İlgi Sıklığı.....	59
Tablo 30. Siyasi Partilere Üyelik	61
Tablo 31. Demokrasinin Anlamı	61
Tablo 32. Demokrasiye Bakış	65
Tablo 33. Aileye Dair Görüş.....	66
Tablo 34. Çocuk yetiştirmede Önemli Unsurlar	67
Tablo 35. “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?”	69

Tablo 36. "İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?"	69
Tablo 37. "Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?"	70
Tablo 38. "Peki, sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?"	70
Tablo 39. Değişime Bakış	71
Tablo 40. "Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?"	71
Tablo 41. Görüşler	72
Tablo 42. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç	72
Tablo 43. "Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?"	75
Tablo 44. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?	75
Tablo 45. "Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?"	76
Tablo 46. "Türkiye'de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?"	77
Tablo 47. "Danıştay'ın ne iş yaptığını biliyor musunuz?"	77
Tablo 48. "Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?"	78
Tablo 49. Dışişleri bakanının ismini hatırlıyor musunuz?	80
Tablo 50. "Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?	80
Tablo 51. "Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? "	83
Tablo 52. "Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?"	84
Tablo 53. "Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?"	84
Tablo 54. . Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı	85
Tablo 55. İkinci en büyük devlet adamı.....	86
Tablo 56. Güven Düzeyi	87
Tablo 57. Türkiye'nin en iyi dostu	89
Tablo 58. Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke	90
Tablo 59. En sevilen yabancı millet	91
Tablo 60. En sevilmeyen yabancı millet	92
Tablo 61. "Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?"	93
Tablo 62. "Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?"	94
Tablo 63. "Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?"	94

Tablo 64. “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?”	95
Tablo 65. “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”	96
Tablo 66. Siyasi Sistemlere Dair Görüşler	96
Tablo 67. “Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?”	98
Tablo 68. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?	99
Tablo 69. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?	100
Tablo 70. Siyasi Görüş	101
Tablo 71. Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?	101
Tablo 72. Babanızın Size Göre Siyasi Görüşü	102
Tablo 73. Refah Düzeyi	103
Tablo 74. Gelir Düzeyi Memnuniyeti	103
Tablo 75. Komşu Tercihi	104
Tablo 76. Türkiye’nin En Büyük Sorunu	106
Tablo 77. “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?”	107
Tablo 78. “Peki, aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?”	107
Tablo 79. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”	109
Tablo 80. “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?”	109
Tablo 81. Günceli takip kanalı	110
Tablo 82. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”	110
Tablo 83. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”	113
Tablo 84. Oy Endişesi	113
Tablo 85. Cinsiyet	114
Tablo 86. Yaş	115
Tablo 87. Eğitim Düzeyi	115
Tablo 88. Sosyal Sınıf	116
Tablo 89. Demokratik İlkeler ve Değerlere Bağlılık	117
Tablo 90. Dini inanç	120
Tablo 91. İnanç boyutları	120
Tablo 92. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?”	121
Tablo 93. İnanç Düzeyi	121

Tablo 94. "Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?"	122
Tablo 95. Başörtüsüne bakış açısı	123
Tablo 96. Farklı dinden gelene bakış açısı	124
Tablo 97. Farklı dinden damada bakış açısı.....	125
Tablo 98. "Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?"	126
Tablo 99. "Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?"	127
Tablo 100. Din ve Siyaset	128
Tablo 101. " Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?"	130
Tablo 102. "Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?"	131
Tablo 103. " Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?"	132
Tablo 104. "Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?"	133
Tablo 105. "Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye'yi destekler miydiniz?"	134
Tablo 106. "Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavEşcinsela tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?"	134
Tablo 107. Siyasi Eylem Onaylama.....	135
Tablo 108. Siyasi Eylem Katılım	137
Tablo 109. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?	139
Tablo 110. Politikacılarla temas	140
Tablo 111. "Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz?"	141
Tablo 112. Siyasete İlgi.....	142
Tablo 113. Siyasete İlgi Sıklığı.....	142
Tablo 114. Siyasi Partilere Üyelik	144
Tablo 115. Demokrasinin Anlamı	145
Tablo 116. Demokrasiye Bakış	149
Tablo 117. Aileye Dair Görüş.....	150
Tablo 118. Çocuk Yetiştirmede Önemli Unsurlar	151
Tablo 119. "Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?"	152
Tablo 120. "İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?"	153
Tablo 121. "Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?"	153
Tablo 122. "Peki, sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?"	154
Tablo 123. Değişime Bakış	155
Tablo 124. "Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?"	155
Tablo 125. Görüşler.....	156
Tablo 126. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç	156

Tablo 127. "Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?"	159
Tablo 128. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?	159
Tablo 129. "Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?"	160
Tablo 130. "Türkiye'de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?"	160
Tablo 131. "Danıştay'ın ne iş yaptığını biliyor musunuz?"	161
Tablo 132. "Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?"	161
Tablo 133. "Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?"	164
Tablo 134. "Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırak	164
Tablo 135. "Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? "	166
Tablo 136. "Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?"	167
Tablo 137. "Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?"	167
Tablo 138. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı	168
Tablo 139. İkinci en büyük devlet adamı	168
Tablo 140. Güven Düzeyi	170
Tablo 141. Türkiye'nin en iyi dostu	172
Tablo 142. Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke	173
Tablo 143. En sevilen yabancı millet	174
Tablo 144. En sevilmeyen yabancı millet	176
Tablo 145. "Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?"	177
Tablo 146. "Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?"	177
Tablo 147. "Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?"	178
Tablo 148. "Ülkemizin Güney Doğu'sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?"	178
Tablo 149. "Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?" ...	179
Tablo 150. Siyasi Sistemlere Dair Görüşler	180
Tablo 151. "Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?"	181
Tablo 152. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?	182

Tablo 153. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?.....	183
Tablo 154. Siyasi Görüş	184
Tablo 155. “Siyasî konularda “sol” dan ve “sağ” dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?”	184
Tablo 156. Babanızın Size Göre Siyasi Görüşü	185
Tablo 157. Refah Düzeyi.....	186
Tablo 158. Gelir Düzeyi Memnuniyeti	186
Tablo 159. Komşu Tercihi.....	187
Tablo 160. Türkiye`nin En Büyük Sorunu	190
Tablo 161. “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?”	190
Tablo 162. “Peki, aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?” ...	191
Tablo 163. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”	192
Tablo 164. “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?”	193
Tablo 165. Günceli takip kanalı	194
Tablo 166. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”	194
Tablo 167. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”	197
Tablo 168. Oy Endişesi	197
Tablo 169. Cinsiyet İnanç Düzeyi Karşılaştırması	208
Tablo 170. Yaş ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması.....	209
Tablo 171. Eğitim ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması.....	210
Tablo 172. Sosyal Sınıf ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması	211
Tablo 173. İlçe İnanç Düzeyi Karşılaştırması	212
Tablo 174. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	213
Tablo 175. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	214
Tablo 176. İçkici Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	215
Tablo 177. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	215
Tablo 178. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	216
Tablo 179. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	216
Tablo 180. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması.....	217
Tablo 181. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	218
Tablo 182. Bekâr Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	219
Tablo 183. Musevi Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması.....	219
Tablo 184. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması.....	220
Tablo 185. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması.....	220
Tablo 186. Arap Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması.....	221
Tablo 187. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	221
Tablo 188. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	222

Tablo 189. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması	222
Tablo 190. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	223
Tablo 191. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	223
Tablo 192. İçkici Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	224
Tablo 193. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	225
Tablo 194. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	225
Tablo 195. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	226
Tablo 196. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	226
Tablo 197. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	227
Tablo 198. Bekâr Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	228
Tablo 199. Musevi Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	228
Tablo 200. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	229
Tablo 201. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	230
Tablo 202. Arap Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	231
Tablo 203. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	232
Tablo 204. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması	232
Tablo 205. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması.....	233
Tablo 206. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	234
Tablo 207. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	234
Tablo 208. İçkici Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	235
Tablo 209. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	235
Tablo 210. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	236
Tablo 211. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	237
Tablo 212. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	237
Tablo 213. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	238
Tablo 214. Bekâr Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	238
Tablo 215. Musevi Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	239
Tablo 216. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	239
Tablo 217. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	240
Tablo 218. Arap Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	240
Tablo 219. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	241
Tablo 220. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması.....	242
Tablo 221. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması	242
Tablo 222. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	243
Tablo 223. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	243
Tablo 224. İçkici Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	244
Tablo 225. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	245
Tablo 226. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	245
Tablo 227. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	246
Tablo 228. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	247
Tablo 229. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	247
Tablo 230. Bekâr Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	248
Tablo 231. Musevi Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	248
Tablo 232. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	249

Tablo 233. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	250
Tablo 234. Arap Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	250
Tablo 235. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	251
Tablo 236. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması.....	251
Tablo 237. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması	252
Tablo 238. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	253
Tablo 239. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	254
Tablo 240. İçkici Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması.....	255
Tablo 241. Kalabalık Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	255
Tablo 242. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	256
Tablo 243. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	257
Tablo 244. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması.....	258
Tablo 245. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	258
Tablo 246. Bekâr Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	259
Tablo 247. Musevi Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	259
Tablo 248. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	260
Tablo 249. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	261
Tablo 250. Arap Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	261
Tablo 251. Hristiyan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	262
Tablo 252. Öğrenci Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	263
Tablo 253. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması	263

GİRİŞ

Siyasi kültür birçok çalışmada çeşitli açılardan ele alınmış önemli bir kavramdır. Her araştırmada farklı şekillerde tanımlanmıştır. Gabriel A. Almond siyasi kültürü tanımlarken siyasi kültürü siyasetin sübjektif boyutu olarak ifade etmiştir. Siyasi kültür siyasal sistemlerdeki siyasal eylemlerin belirli bir kalıp ekseninde gelişmesi olarak açıklanmıştır.

Amerikan kökenli bir kavram olarak siyasi kültür, siyasal görüş, tutum ve değerler içerir. Kişilerin görüşleri zamanla değişim gösterebilirken değerler değişim göstermez. Siyasal kültür aynı zamanda demokratik bir niteliğe sahiptir. Vatandaşların belli bir siyasi ideolojinin dayatmalarına ve baskısına maruz kalmaması manasını da taşır. Bu bilgiler ışığında yapılacak çalışmanın konusu, Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasal kültürlerinin alan araştırması sonuçları ekseninde karşılaştırılması olarak belirlenmiştir. Bu çalışma Kocaeli'ne bağlı iki ilçe olarak Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasi kültürlerini, bu bölgelerde ikamet eden basit tesadüfi örneklem ile oluşturulan 240 kişilik örneklem grubuyla yapılacak anket çalışmaları neticesinde ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda söz konusu ilçelerin siyasal tutum ve görüşleri, yapılacak 81 soruluk anket çalışmalarıyla değerlendirilecektir.

Çalışmada kullanılacak yöntem olarak literatür taraması ve alan araştırması tercih edilmiştir. Yapılacak olan kaynak taraması sonucu elde edilen teorik altyapı, anket çalışmaları neticesinde elde edilen pratik bilgiyle harmanlanacaktır. Çalışmanın amacı, alan araştırmaların yapılacağı Kandıra ve Derince ilçelerinde sorulacak sorular neticesinde elde edilen bilgiler ışığında söz konusu ilçelerin siyasi kültürlerini ortaya koyabilmektir. Siyasi kültür kavramı birçok akademik çalışmada farklı açılardan ele alınmış olmakla birlikte bu çalışmada olduğu gibi iki farklı yerleşim alanı üzerinden karşılaştırmalı olarak ele alınmamış olması, çalışmanın literatüre yapacağı katkı açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmaya benzer nitelikte sayılabilecek birtakım akademik çalışmalar da mevcuttur. Yapılan tarama araştırmaları sonucunda siyasi kültür kavramının birçok

akademik çalışmada farklı açılardan ele alındığı görülmektedir. Bunlardan çalışmamıza katkısı olabileceğini düşündüğümüz birkaç örneği ele alabiliriz: İlk olarak “Siyasal Katılımın Sosyolojik Özellikleri-Kırıkkale Uygulaması” çalışmasını örnek olarak göstermek mümkündür. Bu çalışmada (Bayburtluoğlu, 2004), Kırıkkale seçmenlerine yapılan anket uygulaması ile seçmenlerin siyasal katılımı ölçülmeye çalışılmış ve elde edilen bulgular ile de bu katılımın sosyolojik boyutları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında “Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik” adlı teorik ve uygulama bölümlerinden oluşan çalışmada (Akın, 2009), öncelikle siyasal kültür, toplumsallaşma, siyasal toplumsallaşma gibi birtakım kavramlar incelenerek çalışmanın teorik çerçevesi çizilmiş, uygulama bölümünde ise üniversite öğrencilerine yapılan anket çalışmasıyla öğrencilerin siyasal toplumsallaşma ile ilgili görüş ve tutumları çalışmada değerlendirilmiştir.

Başka benzer bir çalışma olarak “David Easton’un Siyasal Sistem Teorisi Bağlamında Türkiye’de Siyasal İletişim ve Siyasal Katılma (Topbaş, 2009)” isimli akademik çalışma örnek verilebilir. Siyaset, siyasal sistem ve siyasal kültür konularını ayrıntılı olarak yer veren bu çalışmada David Easton’un siyasal sistem kuramının ne olduğu, insanların siyasal toplumsallaşmasını, seçmen davranışlarını etkileyen ya da belirleyen etkenlerin neler olduğu irdelenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın uygulama bölümünde Erzurum seçmeni ile yapılan anketler neticesinde seçmenlerin siyasal kararlarını ve siyasete katılımlarını etkileyen sebepler incelenmiştir. Yine başka benzeri nitelikte bir akademik çalışma olarak “Kültürel Farklılıkların Kentsel Siyasete Yansımaları: Mersin Örneğini (Özdemir, 2009)” ele alabiliriz. Bu çalışmada farklı dinsel, mezhepsel ve etnik, farklılıkların siyasal ve toplumsal hayatı ne şekilde etkilediği araştırılmaktadır. Kozmopolit bir kent örneği olarak seçilen Mersin ili üzerinde yapılan bu uygulamalı çalışma sonunda, yapılan anket çalışması ile farklı kültürel aidiyetlerin ne gibi siyasal sonuçlar doğurduğu ortaya konulmuştur.

Bir diğer benzeri çalışma örneği olan “Öğretmen Adaylarının Siyasal Katılımı ve Siyasal Katılma İlişkin Tutumları (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)” adlı çalışmada öğretmen adaylarının siyasi katılımlarını ve siyasal toplumsallaşmasını etkileyen faktörlerin neler olduğu sorusuna cevap aranmaktadır (Çakmak, 2011).

Diğer benzeri çalışmaları ise şu şekilde sıralamak mümkün: “Yerel Seçimlerde Aday İmajının Seçmen Tercihlerine Etkisi: İzmir İli İçin Bir Uygulama (Akın, 2012)”, “Konya Örneğinde Kent-Siyaset İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma (Erkan, 2013)”, Sosyo-politik Parametreler Açısından Van’daki Siyasal Temsil Anlayışı: İl Merkezi Üzerine Bir Araştırma (Koç, 2012) ve son olarak da “Kırda Siyasal Davranış: Çukurova Bölgesi Örneği (Çalışır, 2016)”.

Araştırma öncelikle Kocaeli’nin iki ilçesi olan Kandıra ve Derince ilçeleri sakinleri ile yüz yüze görüşme ile yapılacak anket çalışmaları neticesinde söz konusu iki ilçenin siyasi kültürleri konusunu ele almaktadır. İlçelerde yaşayan insanların siyasi kararlarını, siyasete katılımlarını etkileyen faktörlerin neler olduğu araştırılacaktır.

Araştırmanın temel amacı Kocaeli’ne bağlı Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasal yapılanmalarını, değişen tutum ve davranışlarının yanı sıra değişmeyen siyasal tutum ve davranışlarını belirlemek, bu noktada Kocaeli’nin ve bu iki ilçenin yapılacak anket çalışmaları sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda siyasi kültürlerini incelemektir. Kandıra ve ilçelerinin belirlenen siyasi kültürlerinin pratik hayattaki uygulamaya katkıda bulunmasını sağlamak da bir diğer amaç olarak gösterilebilir.

Hem teorik hem de uygulamalı bir yöntem olarak gerçekleştirilen araştırmada örneklem kümesini oluşturan vatandaşlara, önceden hazırlanmış anket soruları yöneltilerek, vatandaşların siyaset algıları ve bu algıya yönelik oluşmuş değer yargıları üzerinden siyasi kültürlerinin açığa çıkarılması hedeflenmektedir.

Akademik literatürde benzer çalışmaların sayısının azlığı ve bu çalışmada olduğu gibi doğrudan iki ilçe üzerinde uygulamalı bir siyasi kültür araştırmasının yapılmamış olması çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Bu anlamda da akademik literatüre sağlayacağı katkı açısından önemlidir.

Araştırmanın temel problemi Kocaeli’nin Kandıra ve Derince ilçelerinin yerleşmiş bir siyasal kültüre sahip midir? Eğer yerleşmiş bir siyasal kültür varsa onu etkileyebilecek, değişikliğine sebep olabilecek etkenler mevcut mudur? Bu temel problematik ile birlikte alt problemleri de maddeler halinde özetlemek mümkündür:

Çalışmada, “dindarlık seviyesi demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna; “vatandaşın siyasetçilere dair dindarlık düzeyi beklentileri,

Milliyetçilik düzeyi ve ön kimlik algısı, Türkiye`yi nerde görmek istedikleri, siyasete ilgi düzeyleri ve katılımları, siyasi kimlikleri, yakın geleceğe dair umutları, ülke sorunlarına dair algıları ve idam cezasına dair görüşleri demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ve bununla birlikte “vatandaşın hoşgörü düzeyi (komşulara bakışı ki bu bakış aslında farklı görüş veya zihniyetten bireylerle bir arada yaşama noktasındaki medeniyeti ifade edebilir) dindarlık seviyesine, demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mıdır?” sorularına cevaplar aranmaktadır.

Çalışmada cevabı aranan diğer sorular şunlardır: Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasi kültürleri hangi açılardan benzerlik veya farklılıklar göstermektedir? Kandıra ve Derince halkının değerlere, din olgusuna, siyasal kurum ve kuruluşlara bakış açıları ve yaklaşımları ne şekildedir? Farklı dine, farklı görüş ve tutumlara karşı hoşgörü düzeyi nedir? Siyasete olan ilgi ve bilgileri ne ölçüdedir? Bölge sakinlerinin buldukları çağdan ve sosyo-ekonomik durumdan duydukları memnuniyet düzeyi nedir?

Araştırmada dindarlık seviyesinin demokratik değerlere ve ilçelere göre farklılaştığı, daha dindar siyasetçilerin yönetimini tercih ettikleri, siyasi kültürün kilit unsurlarından biri olarak siyasi katılma hususunda özellikle seçimler açısından katılımın yüksek olduğu ancak halkın siyasete dair ilgi ve bilgisinin az olduğu sınınan hipotezler arasındadır. Araştırma kapsamında sınınan diğer hipotezler de şu şekildedir: Halkın geleceğe dair bakış açıları ilçeye göre değişmekte, hoşgörü düzeyler ise demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Araştırma evreni olarak Kocaeli ilinin Kandıra ve Derince ilçeleri belirlenmiş, bu kapsamda araştırma örnekleme, Kandıra ve Derince ilçelerinin gerek kırsal bölgelerinden gerekse de ilçe merkezlerinde yaşayanlardan basit tesadüfi örneklem yoluyla seçilen on sekiz yaş üstü yetişkin bireylerden meydana gelmiştir. Araştırma örnekleme Kandıra ve Derince ilçelerini temsil edecek şekilde seçilmiştir. Kadın ve erkek kotaları kullanılarak belirlenen örneklem kümesindeki 240 kişiye ekonomik, siyasi, toplumsal ve dini konulara dair sorular yöneltilmiştir

Araştırma uygulamalı bir araştırma olması dolayısıyla başlıca veri toplama yolu olarak anket çalışmaları tercih edilmiştir. Anketler 18 yaş üstü bireylerle yapılacak

yüz yüze görüşmeler ile yapılmıştır. Anket çalışmalarının yanı sıra çalışmanın teorik altyapısı için ayrıca çeşitli kaynaklardan literatür taraması metoduyla veriler elde edilmiştir. Anket çalışmaları sonucunda elde edilen veriler ise raporlar haline getirilerek analiz edilmiştir. Çalışmanın başlangıcında çizilen teorik çerçeve ile anket çalışmaları sonucunda raporlara dönüştürülen veriler sentezleme metoduyla bütünleştirilerek Kandıra ve Derince ilçeleri siyasi kültürleri ile ilgili bilgiler elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan yöntemler literatür taraması, alan araştırması anket uygulaması ve dokümantasyon şeklindedir. Yani araştırma hem nicel hem de nitel yöntemden oluşan karma bir yöntem teşkil etmektedir. Ancak araştırma daha çok uygulamalı bir çalışma örneği olduğu için araştırmayı betimleyecek birincil yöntem nicel yöntem olmaktadır. SPSS programı kullanılarak anket sonuçları raporlandırılmıştır. İstatistiksel tekniklerin kullanımı ile elde edilen veriler analiz edilerek değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİYASİ KÜLTÜRE DAİR KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Siyaset

Siyaset kavramı, kuşkusuz birçok farklı tanımlarla karşımıza çıkmaktadır. Arapça'dan Türkçe'ye geçmiş bir kavram olarak siyaset, "siyasa" sözcüğünden gelmektedir. "Sâsa" kökünden gelen siyasa sözcüğü yönetmek, eğitmek, yetiştirmek manasına gelmektedir. Bu sözcük daha önceleri Bedevi toplumlarda atları yetiştiren, terbiye eden kişiler için kullanılan "seyis" sözcüğü ile ilişkilendirilmektedir. Daha sonraları birini yetiştirmek, eğitmek, şehirleri, insanları yönetmek anlamında kullanılmaya başlanan siyaset kelimesi, insan ve şehir yönetimi alanındaki ilişkilerde insanların refahını artırmak, şehirlerin yönetimi ve yönetmenin sanatı olarak ifade edilmeye başlanmıştır. Arapça'da siyasa ve siyasi kavramları Batı literatüründe politika, politik, policy gibi sözcüklerin karşılığı olarak kullanılmıştır (Dursun, 2014: 29-30). Öğün'e göre Politik küre diğer sosyal kürelerden çok önemli bir özelliği ile ayrılmaktadır. Politika doğrudan değer üretmez, üretilmiş olan değerleri paylaşır. Başka bir deyişle politika doğası gereği renksiz bir özelliğe sahiptir. Bir anlamda politika iktidar ilişkilerinin bileşimidir. İktidar kavramı birtakım kültürel niteliklere de sahiptir. Politik iktidarı diğer iktidarlardan ayıran en önemli özellik meşru zor kullanma tekeline sahip olmasıdır (Öğün, 2000: 16).

Siyaset kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılan politika sözcüğü 20. Yüzyıl ve sonrasında yaygınlaşmıştır. Eski Yunan demokrasileri sonrası giderek bir anlam genişlemesine uğrayan siyaset, hükümet işlerini yürütmek, insanları ve toplumu ikna etmek, herhangi bir konuda mutabakat sağlamak manalarına gelmektedir. Antik Yunan'dan beri varlığını sürdüren ancak asıl anlamını modern zamanlarda kazanmış olan siyaset ya da politika sözcüğü halkı etkileyerek yönetme çabası Mutlak monarşilerin hüküm sürdüğü krallıklar altında pek görülmeyen bir şeydi. Kısmen de olsa Yunan ve Roma devletlerinde görülmüş, Avrupa'nın mutlak monarşilerinin yıkılma tehlikesiyle karşılaştığı yakın çağda ortaya çıkmıştır (DYM Felsefe, 2017).

“Siyaset, kimin neyi, ne zaman ve nasıl elde ettiğiyle ilgilidir.” – Harold Lasswell “Siyaset, farklı çıkarlar arasında bölünmüş toplumların, şiddet içermeyen özgür tartışma yoluyla yönetilmesidir.” – Bernard Crick “Siyaset, değerlerin otoriteler yoluyla dağılımıdır.” – David Easton “Siyaset mümkün olanı elde etme sanatıdır.” – Ottovon Bismarck “Siyaset, kan dökülmeyen savaş; savaş ise kan dökülen siyasettir.” – Mao Zedong “Siyaset, en geniş anlamıyla, insanların ortak yaşamalarını mümkün kılan genel kuralları oluşturma, koruma veya değiştirme etkinliğidir.” – Andrew Heywood (Taşkın, 2014: 23).

Siyaset denilince akla, devlet işleri ile ilgili olan her şey gelmektedir. Ancak mikro düzeyde bakıldığında kavramın bireye kadar ilintili olduğu görülür. Beck : “Siyasal olan ile olmayan arasındaki sınırı her kim kaldırırsa kendi savının temelini baltalar.” sözünde belirttiği gibi (2005: 199) siyasete bakmak, anlamak ve siyaseti incelemek için, bireysel ilgi, çıkar ve beklentilerden hareket etmek gerekmektedir (Durdu, 2018: 575). Siyaset toplumun ortak yaşamını belirleyen ve ona yön veren bir olgudur. Nitekim toplumda bireyler siyasete karşı kolektif bir biçimde görüşler geliştirerek tepki göstermekte, bu tepkiler de sistemin sürekliliğini sağlamaktadır (Aydın, 2016: 16).

Siyaset ile toplum arasındaki ilişki tek yönlü olmayıp, karşılıklı ilişki ve etkileşim içinde olduğu temel varsayımına sahiptir. Toplumsal faktörler siyasal kurumların, yürütmenin aldığı kararların, parlamentonun oluşum biçimi ve seçim sistemi gibi siyasal faktörlerin birer ögesidirler. Ayrıca toplumsal sistemi etkileme gücüne sahiptirler (Vergin, 2010: 24).

1.2. Kültür

Kültür, bireyin algıları ve dış dünyaya dair paradigmalarının temel kaynağıdır (Erzen ve Yalın, 2018: 58). Kültür kavramının açıklanması ve derinlik kazanması noktasında iki ayrı yaklaşımı karşılaştırmak yararlı olacaktır. Bunlardan ilki Taylor’un yaklaşımıdır. Taylor kültüre; “bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, töre ve tüm diğer yetenek ve alışkanlıkları” dâhil ederken, Durkeim “düşünüş, duyuş ve davranış tarzlarını içeren” bir kültür tanımı formülünü tercih etmektedir (Duverger, 1998: 75).

Kültür kavramı, temelde iki ana eksen üzerinde anlaşılmaktadır: Bunlardan biri sanat ve edebiyat alanındaki estetikliği, ikincisi ise anlamlar, değerler gibi toplumun günümüz yaşam tarzını ifade eden antropolojik kullanımınıdır (Yılmaz, 2003: 26).Kültür en genel anlamıyla insan ile ilişki olan her şeyi ifade etmektedir (Aksoy, 2007: 6).

Yazarlar kültür kavramını tanımlarken kültürü hangi anlamda kullandıklarını altı çizili bir biçimde belirtmişlerdir. Buna göre “Kültür’ü” “toplumsal nesnelere yönelik psikolojik yönelim” olarak anlamakta ve kullanmaktadırlar (Altındal, 1982: 15).

Kültür kısaca toplumların çeşitli alanlara dair edindikleri bilgileri, deneyimleri öğrenme yolu ile kendisinden sonra gelen nesillere aktarması sonucu oluşan yaşam biçimidir. Bu bağlamda kültür sürekli yeniden üretilen, değiştirilip dönüştürülebilen bir olgudur (Sayarı ve Bilgin, 2013: 103).

Kültür insanoğlunun tarih boyunca oluşturduğu, inanç bilgi ve kurumsallaşmış yapıları ifade etmektedir. Ayrıca kültür bir yandan toplumların gündelik yaşamını şekillendirirken diğer yandan tekrar eden davranış şekillerini nesilden nesile öğretme yoluyla aktarmaktadır. Kişiler öğrenme sürecinin farkında olmasalar bile bu süreci yaşamaktadırlar. Toplum halinde yaşamının bir gereği ve sonucu olarak kurallar, normlar, yaptırımlar ve ödüller şeklinde görülen ortak değerler ve gelenekler toplumu çerçeveleyen kültürü oluşturmaktadırlar (Sabancılar, 2011: 5).

Siyasal kültürün iyi anlaşılması için öncelikle kültür kavramını iyi anlamak gerekir. Kültür toplumların öğrenme yoluyla nesilden nesile geçişgenlik gösteren yaşayış biçimini anlatır. Nesbitt-Larking (1992: 81) kültürü sürekli yeniden üretilen, değiştirilen ve dönüştürülen bir olgu olarak tanımlar. İşlevci okulun temsilcilerinden Taylor, kültürü, içerisinde bilgi ve inancı, sanatı, hukuku, ahlakı, adetleri ve bireylerin kazandığı beceri ve alışkanlıkları barındıran bir bütün olarak tanımlar. İşlevselcilere göre ise kültür, toplumun çoğunluğu tarafından benimsenmiş, bireylerin bir topluluk halinde yaşamasını sağlayan, düşünme, hissetme ve davranış biçimlerinin ortak bir ürünüdür (Sayarı ve Bilgin, 2013: 103). Bu tanımlardan yola çıkarak kültür, öğrenilen, ait olduğu toplum tarafından benimsenmiş kuşaklar arası

miras yoluyla devredilen değerler bütünü olarak tanımlanabilir. Siyasal kültür, bireyleri topluma, toplumları da bireye bağlar. (Çam 1990: 180). Siyasal kültür “siyasal sistem içinde karar alma süreci için genel ortamı oluşturur” (Çam 1990: 156). En genel anlamıyla, bir siyasal sistemin işleyişine etki eden, toplumda hâkim davranış, inanç ve değerler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu anlamda siyasi kültür, siyasal sisteme dair mevcut bilgi, yetenek, olumlu ve olumsuz düşünüş ve değer yargılarının tümünü içerisinde barındırır (Sayarı ve Bilgin, 2013: 104).

Kültür sosyal bilimlerin en önemli kavramlarından birisi olmasına karşın, siyaset bilimi, bu kavramı incelemeye onun meşruiyet, gelenek, anayasal normlar, temel ulusal değerler gibi diğer kavramlarla olan ilişkisini araştırmaya oldukça geç başlamıştır. Kültür kavramı daha ziyade sosyoloji ve antropoloji disiplinlerinin çalışmaları arasında yer almıştır. 1950’lerde siyaset bilimi çalışmalarında görülmeye başlanan kültür kavramı bir süre sonra büyük bir ilgiyle karşılanmış ve “siyasal kültür” kavramını inceleyen pek çok çalışmayı da beraberinde getirmiştir (Sayarı ve Bilgin,2013: 104).Düşünce olarak kökleri eskiye dayanan ancak kullanım açısından yeni olan bu kavram 1950 yılları sonrası ilgi görmeye başlamıştır. İbn-i Haldun’dan Weber’e kadar birçok düşünür bir toplumun davranış biçimini ortaya koyan, sistemin sürekliliğini sağlayan değerler konusunda aynı fikirde olmalarına karşın değer, inanç gibi kavramları siyasal kültürün bir parçası olarak görmemişlerdir (Heywood, 2011: 264). Siyasi kültür, siyasal sisteme yönelik tüm inançlar, tutumlar ve davranışların toplamını ifade eder (Turan, 1986: 33). Siyasi kültürün siyasal sürece dair iki temel işlevi vardır. Bunlardan ilki kültürün bazı inanç, tutum ve davranış kurallarını standartlaştırmak suretiyle siyasal süreci kolaylaştırması; İkinci olarak da sistemin benimsenmesini, yönetenlerin meşruiyetini göstererek sistemin devamlılığını sağlamasıdır (Durdu, 2018: 575).

Siyasal kültür çalışmalarındaki ilk eğilim ulusal karakter itibariyle kavramı analiz etmek olmuştur (Sayarı ve Bilgin, 2013: 104). Afrika ve Asya kültürleri ile ilgili antropolojik çalışmalar ulus inşası sürecinde siyasal kültürün oluşumu konusunda pek çok kaynak sağlamıştır (Pye 1991: 496). Bunun yanı sıra bazı araştırmalarda siyasi kültürü anlayabilmek için liderlik kavramını, liderlerin karizmaları, kişisel özellikleri, popüleriteleri ekseninde psikiyatrik analizler yaparak incelemişlerdir. 1960’larda literatüre hâkim olan çalışmalar daha ziyade siyasal

sosyalleşme kavramı ekseninde yapılmıştır. Örneğin bilişsel öğrenme teorilerinden yola çıkan birçok çalışma çocukların siyasal kurumlar, siyasal figürler ve olaylar hakkındaki değerleri okulda nasıl bir süreç içerisinde edindikleri üzerine eğilmiştir. 1970'lerden itibaren tarihsel figürlerin psikanalist yöntemleri kullanarak nasıl siyasal kültür çalışmalarına dâhil edilebileceği konusunu tartışmaya açmıştır (Sayarı ve Bilgin, 2013: 105).

Almond ve Verba'nın (1963) Yurttaşlık Kültürü (Civic Culture) çalışması önemli bir el kitabı olarak kabul edilmektedir. 1958-1963 yılları arasında beş ayrı ülkede yapmış oldukları çalışmada (ABD, İngiltere, İtalya, Batı Almanya ve Meksika) demokrasinin kültürel değerlerini analiz etmiş ve siyasal kültürün temelinde yurttaşlık kültürü kavramını incelemiştir. Yurttaşlık kültürü vatandaşların siyasal konularda bilgili ve siyasal sistem ile ilgili olduğu varsayımından yola çıkarak demokrasilerdeki siyasal istikrar sorununu ele alan bir model öngörür. Almond ve Verba'ya göre siyasal kültür yurttaşların siyasal sisteme ve onun farklı unsurlarına karşı tutumları ile bireylerin sistem içindeki rolüne ilişkin tutumlarından oluşur. Bu çalışmanın siyasal kültür çalışmaları arasındaki önemi şüphesiz demokratik siyasal kültürün bileşkelerini saptaması ve kültürü daha ziyade psikolojik bir yaklaşımla ele almasıdır. Öyle ki Almond ve Verba'ya göre siyasal sistem sosyal sistem gibi belirli rollerin var olduğu ve bu roller arasındaki ilişkiden ibaret olan bir düzenektir. Siyasal sistem temel olarak siyasal yapı ve siyasal kültürün bir bileşkesidir. Siyasal yapıyı, siyasal kurumlar ve siyasal altyapılar oluştururken, siyasal kültürü ise bireylerin siyasal sistem ile ilgili inanç, tutum, değer yargıları ve eylemleri oluşturur (Sayarı ve Bilgin, 2013: 106).

Siyaset bilimcilerin, İkinci Dünya Savaşı sonrası vurgulamaları, kurumlardan tutumlara doğru bir kayma eğilimi göstermiştir. Kurumsal yaklaşıma karşı daha şüpheli bir tutum içerisinde bulunmuşlardır. 1950'li yılların sonlarına doğru ortaya çıkan siyasal kültürün yeni formunda sistemler, toplumsal tutumlar esas alınarak izah edilmeye çalışıldı. Ancak bu iki yönlü bir ilişkidir; çünkü tutumlar yönetimi, yönetim tutumları belirler (Roskin, 2013: 10).

1.3. Siyasi Kültürün Kavramlaştırılması

Kültür dediğimiz olgu, yüzyılların birikimiyle meydana gelmiş değerler bütünüdür. Siyasal kültür ise “bir toplumun, gerek o toplumun siyasal sistemi içinde yer alan gerekse öteki siyasal oluşumlar dediğimiz, devlet, parlamento, hükümet, siyasi parti, kamu yönetimi, sendika, dernek, siyasal iktidar, demokrasi, seçim, anayasa vb. gibi kavramlar konusundaki bilgisi, görgüsü, alışkanlıkları, yaklaşımları, tutum ve davranışlarının tümüdür.” denilebilir (Öztekin, 2003: 210). Siyasal kültürün siyaset yazınında dört ayrı kavramlaştırması bulunmaktadır. Bunlar:

1. David Easton’un “nesnel” kavramlaştırması,

2. G. Almond, B. Powell ve S. Verba’nın “Psikolojik veya “öznel” kavramlaştırmaları,

3. L. W. Pye’in bulgusal kavramlaştırması,

4. R. R. Fagen ve R. C. Tucker’in “içlemsel kavramlaştırmasıdır (Sarıbay, 1998: 47-48).

Easton’un nesnel kavramlaştırması siyasal sistem ve ona uyan siyasal kültür arasındaki ilişkiye dayanır. Nesnel kavramlaştırmadan anlaşılması gereken şey ise kişilik dışı, bireylerden bağımsız ama aynı zamanda onları bir arada tutan bütünselliktir. Easton’a göre toplumlar çok kutsal ve ihlal edilemez amaç ve varsayımlara sahiptir. Bunlar tartışmaya açık olmayan saygı duyulması gereken totemler gibidir. Bu bağlamda siyasal kültür, kişileri aşan, onlar üzerinde belirli fikirler, değerler, normlar ve inançlar doğrultusunda düşünme, hissetme ve davranma ölçüsü oluşturan bağlayıcı bir güçtür. Sağlam ve başarılı bir sistemin varlığı belirli bir siyasal kültürle mümkündür. Siyasal kültür konusundaki ikinci kavramlaştırma olan psikolojik veya öznel kavramlaştırılma bunun tam tersidir. Burada bireylerden bağımsız bir siyasal kültür değil, bireylerin tutum ve davranışlarının bir örüntüsü olan bir siyasal kültür söz konusudur. Siyasi kültür, siyasal sistemi oluşturan bireylerin duygu ve düşüncelerindeki ve yargılarındaki içselleştirmeler olarak değerlendirilmektedir. Almond (1956: 396) siyasal kültürü şöyle kavramsallaştırıyor; “her siyasal sistem, siyasal eylem için bir siyasal yönelim örüntüleri içerisinde yer alır. Bunu da siyasal kültür olarak ifade etmenin faydalı olacağını gördüm. Siyasal kültür kavramına ilişkin iki nokta vardır. Birincisi, bu kavram verili bir siyasal

sisteme ya da topluma uymamaktadır. Siyasal yönelim örüntüleri muhtemelen ve genellikle siyasal sistemlerin sınırlarının ötesine geçer. İkinci nokta, siyasal kültür her ne kadar egemen kültür ile ilgili olsa da, onunla aynı şey değildir. Çünkü siyasal yönelim, egemen kültürün standartları ve değerleri kadar bilinç, zihin ve dışsal durumlara uyumu içermektedir ve kültürden farklılaşmış bir parça olarak kendine has mutlak bir özerkliğe sahiptir”. L.W. Pye ‘in görüşü olan bulgusal kavramlaştırma, siyasi kültürün belli bir araştırma neticesinde bulgulanabilir olduğunu savunan görüştür. Bir toplumun gelenekleri, kamu kurumları, deneyimleri, yurttaşlık kültürü siyasi kültürünün kodlarını oluşturduğu için akıl yürütme ile toplum üzerinde yapılacak kolektif tarihsel bir araştırma ile söz konusu toplumun siyasi kültürü çözümlenebilecektir. Son olarak siyasal kültürün içlemsel kavramlaştırmasında siyasi kültür dendiğinde, kavramı oluşturan tüm özellikler akla gelir. Bu yüzden bu kavramlaştırma kapsamı en geniş olan siyasal kültür kavramlaştırmasıdır. R.R. Fagen ve R.C. Tucker yaptıkları çalışmalarda bireylerin davranış ve tutumlarını ve bunların ardındaki psikolojik etkenlerin tümünü siyasi kültür kapsamında değerlendirmektedirler (Sarıbay, 1998: 48-49).

Bireylerin siyasi yönelimleri, sisteme dair tutumları, ait oldukları toplumun siyasetinin ve kurumlarının işleyişini belirlemektedir. Bu anlamda toplumsal değerler toplumun siyasi sisteminin belirleyici unsuru olduğu için toplumlar arası farklılaşmalar, o toplumların siyasi sistemlerinin farklılaşmasına sebebiyet vermektedir (Acar ve Uslu, 2016: 300).

Almond ve Verba siyasal kültür kavramını kullanırken siyasal ve siyasal olmayan tutumların arasındaki ilişkiyi ve bu tutumların gelişim seyrini tespit etmenin önemine değinmiştir. Siyasal olan tutumları siyasal olmayanlardan ayırmak zorunluluğuna vurgu yapmıştır. Siyasal kültür kavramı siyasal uyumun belirli bir biçimine –siyasal sisteme yönelik tutumlar ve bunun farklı bölümlerine ve sistem içindeki bireyin rolüne yönelik tutumlara- işaret eder. Siyasal kültür kavramının kullanımına yönelik bir diğer savunu da kavramın antropoloji, sosyoloji ve psikolojinin kavramsal çerçevesinde değerlendirilebilir olmasından kaynaklanmaktadır (Almond and Verba, 1972: 13).

1.4. Siyasi Kültürün Boyutları ve Analiz Düzeyleri

Siyasal kültürün ülkeden ülkeye değişen bilişsel (bilme, algılama ve tanıma), duygusal ve değerlendirici olmak üzere üç boyutu vardır. Bilişsel bakımdan siyasi kültürde birey asgari düzeyde siyasal sistemin işleyişi, kurumları, yapısı ile bilgiye sahiptir. Siyasal sistemi belirli bir ölçüde bildiği, aktörler ve rollerine dair belirli bir algıya sahip olduğu kabul edilir. Siyasal kültürün duygusal boyutu bilmenin ve tanımının daha ötesinde sistemi duygusal bağlamda algılaması ile ilgilidir. Diğer bir deyişle siyasal olaylar karşısında heyecanlanma ve öfkelenme gibi tepkiler vermesi siyasal kültürün duygusal boyutu ile açıklanabilir. Değerlendirici boyut ise, genel hatları ile bireylerin sistem ile ilgili sahip olduğu değer yargılarını içerir. İleride de göreceğimiz gibi siyasal toplumsallaşma süreci içerisinde karşılaştığı aktörler ve maruz kaldığı etkiler karşısında edineceği siyasal inanç ve değerleri doğrultusunda bireyler siyasal sistemi ve siyasal olguları değerlendirir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 106).

Bir toplumun siyasal kültürünü anlayabilmemiz için gerekli olan eğilimleri ve bilişsel, duygusal ve değerlendirici boyutu üç analiz düzeyinde inceleyebiliriz. Bunlar sırasıyla, siyasal sistem, siyasal karar alma ve siyasal yapım süreci ve siyasal çıktılardır. Siyasal sistem, kurumlar ve vatandaşların kurumları nasıl değerlendirdiği; siyasal süreç, siyasetin nasıl işlemesi gerektiği ve bireylerin siyasal süreçle olan ilişkileri ve siyasal çıktılar ise bireylerin hükümetten beklentileri ile ilintilidir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 107).

1.5. Siyasi Sistem

Siyasi sisteme gelmeden önce sistem kavramını açıklamak yararlı olacaktır. Sosyal Bilimler sözlüğü sistemi “birbirine bağımlı unsurlardan oluşan bütün; sınır ve amaçları önceden planlanmış eylemler, işlevler, öğeler ve ilişkiler bütünü; belirli bir işi ya da amacı gerçekleştirmek için gerekli unsurları bir araya getirip bir bütün olarak birbirine bağlı ve uyumluluk içinde çalışmalarını sağlayan düzenek” şeklinde üç ayrı şekilde tanımlamıştır (Acar ve Demir, 1997: 201).

Siyasi sistem, toplulukların amaçlarını belirlemek ve gerçekleştirmek üzere meydana getirdikleri örgütsel bir yapıdır. Bir yönüyle kararlar ve uygulamalar

bütünü olarak siyasi sistem, siyasal değer ve düşünceleri birleştiren siyasi katılımı, çıkarların ifade edilmesi ve birleştirilmesini sağlayan bir süreçtir (Yavuz, 2000: 57-58). Sistem düzeyinde siyasal kültürü anlayabilmek için, bireylerin sisteme yönelik değer yargılarını doğru analiz edebilmek gerekir. Bu değer yargıları ana hatlarıyla bireylerin sisteme yönelik aidiyet duygusunu belirleyen önemli bir bağ olan “sistemin meşruiyetine dair algılar” bağlamında değerlendirilebilir. Bireylerin sistemi meşru kabul etmeleri sistemin başarılı ve sürdürülebilir olması açısından önemli bir belirleyicidir. Çünkü bu beraberinde sistemin koymuş olduğu kuralların düzeni koruyucu vasfının devamlılığını getirmektedir. Bireylerin sistemin meşruiyetiyle ilgili kaygıları varsa sisteme verdikleri destek düşer. Bu da beraberinde –özellikle demokrasilerde- sisteme yönelik başkaldırı ve isyanı getirir. Geleneksel toplumlarda meşruiyetin kaynağı yöneticinin tahtı miras almasına ya da yöneticinin dini değerlere yaptığı atıflara bağlıyken, modern demokrasilerde meşruiyet seçimlerde alınan oy oranlarına bağlıdır. İster seçimle başa gelen demokratik yöntemlerde olsun, isterse bir ideoloji vesayet ve din gibi unsurlarla otoriteyi elde tutan rejimlerde olsun, vatandaşın meşruiyet algısı birey-otorite arasındaki temel anlayışı da yansıtmaktadır (Almond vd. 2008: 44). Meşruiyeti tehdit edici bir durum söz konusu olduğunda (örneğin anayasa ihlalleri, yönetici ideolojinin reddedildiği durumlar vs.) hükümet direnç ve belki de isyanla yüz yüze kalacaktır ki, bu da sistemin sürekliliği için endişe kaynağı teşkil etmektedir (Yücekök, 1987: 20-40).

Bir siyasal rejim ya da o siyasal rejimde oluşmuş bir hükümetin meşruiyet temeli, o ülkede yerleşmiş olan inançlara bağlıdır. Kısacası o ülkedeki siyasi iktidarın meşruiyeti, toplumun inançlarına ne ölçüde uygun olduğuyla ilgilidir. Toplumun yaygın inançlarına uygun bir siyasi iktidarın oluşmamış olması, ya da var olan iktidarın toplumun genel kanaatlerine ters bir yapıda olması durumu geçiş durumundaki toplumlar için söz konusudur ve bu toplumlar için siyasi bunalım kaçınılmazdır (Kışlalı, 2008: 123).

1.5. Siyasal Karar Alma ve Yapım Süreci

Almond ve Verba, bireylerin davranışlarını değerlerini, inançlarını yurttaşlık kültürü kavramı içinde tartışır ki siyasal kültür bireylerin siyasal süreçten beklentileri ile ilgili olan bir düzeyde analiz edilerek değerlendirilir. Almond ve Verba, 1959 ve

1960 yıllarında beş ayrı ülkede, siyasal davranışlar ile ilgili yaklaşık 5000 kişi ile yaptıkları araştırmada bireylerin yaşantısı üzerinde hükümetin etkisini, bireylerin hükümete karşı duydukları sorumlulukları hususundaki algılarını ve hükümetten beklentilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda katılımcı kültür, bağımlılık kültürü ve yerel kültür olmak üzere üç genel siyasal kültür tipini belirlemişlerdir. Siyasal yetkinlik, vatandaşların hükümete duydukları güven ve inanç bağlamında siyaset ile ilgili meseleleri anlayıp yorumlayabilme becerisi olarak tanımlanabilir. Bireylerin duydukları yetkinlik hissi sosyal ve siyasal hayata katılımları ile doğrudan ilişkilidir ve aynı zamanda yaş ve eğitime bağlı olarak da değişiklik göstermektedir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 107).

Bu üçlü sınıflandırmaya göre nitelenen her kültür tipi belirli bir siyasal yapı ile birleşebileceği gibi aynı yapı içerisinde bir arada da görülebilir. Örneğin, yerel kültür daha çok geleneksel siyasi yapılarda daha çok görülebilirken, bağımlılık kültürü daha çok merkeziyetçi ve otoriter siyasal yapıyla daha uyumlu bir yapıdadır. Siyasal katılma kültürü ise çoğunlukla demokrasinin bir unsurudur. Diğer yandan, aynı siyasal yapı içerisinde farklı alt siyasal kültürlerde farklı siyasal kültür tipleri görülebilmektedir. Siyasal kültür, kamusal ve kişisel deneyimlerin yön verdiği ortak tarihin bir ürünüdür. Siyasal yapı ile siyasal kültürün uyumsuzluğu durumunda sistemin işleminde aksaklıklar olacağından siyasal kültürün belirleyici özelliklerine uygun siyasal yapılar geliştirmek gerekmektedir. Aksi takdirde, örneğin, Batı demokrasilerinden ithal edilen siyasal yapılarda, aslında katılımcı olmayan siyasal kültürlerde despotik ya da aşırı merkeziyetçi sistemlerde dönüş gözlenir. Bu nedenle siyasal kültürlerde yeni bir kültürel değerler bütünü ikame edilmesi sürecinde girildiğinde bir dirençle karşılaşması kaçınılmaz olacaktır (Çam 1990: 184). Yeni kültür yerleşirken eski siyasal kültürün kalıntıları bu direnişi daha da kuvvetlendirebilir. İleride de görebileceğimiz gibi bu alt kültürlerde ya da siyasal seçkinler ve sıradan yurttaşlar arasında farklı tepkiler doğurabilir. Tüm bu çatışmalar ve sosyal uyumsuzluklar siyasal sistemin inşasında bireyler ile sistem arasındaki mesafeyi daha da açabileceği için bireylerde sistemin meşruiyeti konusunda endişeler oluşturabilir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 107-108).

1.6. Siyasal Çıkarımlar

Siyasal kültürün önemli bir unsuru hükümetin rolü ve yetki alanı ile ilgili konular, iyi hükümet ve hükümetin toplumsal beklentileri karşılayabilmesi için gerekli olan siyasal otoritesi konusundaki algı ile ilintilidir. “Minimalist” devlet anlayışı gereğince hükümet yalnızca ekonomi ve dış politika gibi yüksek siyaset alanlarında mı yetkili olmalıdır, yoksa “maksimalist devlet” anlayışının ileri sürdüğü gibi doğanın korunmasından sanatın desteklenmesine kadar toplumsal hayatın her alanında geniş yetkilere mi sahip olmalıdır? Hükümet etme şekline göre örneğin minimal devlet modelinden maksimalist devlet modeline göre görev ve yetki konularındaki beklentiler kamuoyu araştırmaları tarafından tespit edilmelidir. Maksimalist bir bakış açısıyla hükümetin çok geniş yetki sahibi olması pek çok toplum tarafından benimsenirken, başka birçok ülkede hükümetin yetki alanının en düşük düzeyde kalması görüşleri hâkimdir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 108-109).

1.7. Siyasi Kültürün Değişimi

Siyasal kültür siyaset ile ilgili her şeyi anlatmaya yetmez. Değişik durumlarla karşılaştıklarında benzer değer yargısı ve yeteneklerde olan kişiler farklı davranış şekilleri içinde olabilirler (Almond vd. 2008: 48). Siyasal kültür gelenekler ve değerler bazındaki ortaklıkları içinde barındıran ve devletin ortak bir siyasal toplum oluşturma amacına hizmet eden bir araçtır. Bu araç ise tek tip ve statik değildir. Her ne kadar siyasal kültür bir toplumun ortak paydası olarak tanımlansa da değerler ve inançlar değişiklikler gösterebilir. Siyasal kültürler ele alınan sosyal politika konularında oydasmalı (consensual) ya da çatışmalı (conflictual) olmak üzere ikiye ayrılabilir. İlkinde toplumlar genel olarak siyasal yapım normları üzerinde hemfikir iken, ikincisinde tarihsel, dinsel, etnik vb. farklılıklar nedeniyle bu süreç içerisinde çatışma yaşayabilirler (Sayarı ve Bilgin: 2013: 112).

1.8. Siyasal Alt Kültür

Bir toplum, diğer toplumlarla karşılaştırıldığında bir bütün teşkil eder; fakat toplumu oluşturan öğeler kendi içlerinde farklılıklar ve değişimler gösterebilir (Turan 1986: 37). Bir ülke içerisinde zaman içinde siyasal değer ve beklentilerde keskin farklılıkların ortaya çıkması çeşitli alt kültürlerin oluşmasına neden olur (Sayarı ve

Bilgin, 2013: 112). Bir toplum içerisinde farklı etnik köken, dini inanç ve sınıftan olan bireyler farklı alt kültürleri oluştururlar. Alt kültürlerin ortaya çıkışlarında dinsel, etnik, dilsel, ekonomik vb. farklı etmenler rol oynayabilir. Doğu Pakistan'da yaşayan bir alt kültür olan Bengaliler etnik ve dinsel olarak Batı Pakistanlılardan farklıydılar ve sonucunda 1971 yılında ayrılarak kendi ülkelerini kurdular. İspanya'nın Bask bölgesinde yaşayan Basklar ve Kuzey İrlanda Katolikleri de siyasal alt kültür oluşturacak kadar farklılık göstermektedir. Alt kültür-egemen kültür farklılıkları zaman zaman siyasal sistemin devamlılığını tehdit edecek kadar çatışmalı da olabilir. Hindistan'da Pencab eyaleti için bağımsızlık isteyen Sihler alt kültürleri uğruna zaman zaman öylesine şiddete meyilli olmuşlardır ki 1985'te Başbakan İndira Gandhi Sih koruması tarafından suikasta uğramıştır. Alt kültürlerin oluşma nedenlerinden bir diğeri maddi ve ekonomik koşullara bağlı olarak farklı sosyo-ekonomik sınıfların ortaya çıkması ve bunların aynı zamanda farklı demografik özelliklere sahip olmalarıdır (Lipset, 1963: 92-97). Örneğin, kırdan ve kentte yaşayan kitlelerin farklı siyasal alt kültürleri olabileceği gibi, işçi sınıfı ve sermayedarlar arasında siyasal norm, değer ve inançlar farklılık gösterebilir (Sayarı ve Bilgin, 2013: 112).

1.9. Kitle Kültürü ve Seçkinler Kültürü

Belirli bir zaman diliminde konjonktürel değişimler karşısında tezahür eden kökleşmiş davranışlar ve tepkiler bütünü olarak tanımlanabilen siyasal kültür aynı zamanda seçkinler ve kitleler arasında da değişim gösterir (Roskin vd. 1994: 129). Yönetici kesimin dışında kalan bireylerin sahip olduğu kitle kültürü uzun dönemde oluşan değerler ve normlardan oluşur. Kitlelerin sahip olduğu siyasal kültürel değerler zayıfladığında ya da yok olmaya başladığında rejimin ve yönetimin istikrarı tehlikeye girer (Turan, 1986: 44).

Seçkinler, siyasal güç, teknik uzmanlık, ekonomik, toplumsal ve kültürel sermaye ile donatılmış olmaları sebebiyle siyasal sistemin en önemli aktörlerindedir. Seçkinleri güç ve hükümet etme yetkisine sahip aktör ile olan özel bağı nedeniyle siyasa yapımını etkileyen önemli bir ajan olarak tanımlar. Anderson ise siyasal seçkinlerin özellikle ulus ve kimlik inşası sürecinde ve siyasal kültürün değişiminde özel bir rolü olduğunu vurgular. Seçkinler olarak tanımlanan zümre

bilgiye erişimleri ve toplumun tabanındaki kitlelere kıyasla almış oldukları eğitim, gelir seviyesi ve siyasal sistem üzerindeki ağırlıklı rolü ve etkisi itibariyle farklı bir siyasal kültüre aittirler (Sayarı ve Bilgin, 2013: 114-115).

Seçkinler, kitlelere kıyasla daha katılımcı ve siyasetle yakından ilgilidirler. Demokratik seçkinlik çalışmalarında da göreceğimiz gibi siyasal seçkinler daha iyi eğitilmiş, siyasal mekanizmalarla daha fazla bütünleşmiş ve ileri düzeyde uzmanlık sahibi ve tecrübesine sahip oldukları için, kamuoyuna göre daha fazla sofistike değerlere sahiptirler. Siyasal yetkinlik açısından bakıldığında ise, seçkinler gibi daha eğitilmiş kişilerin özgüvenlerinin daha yüksek olduğu ve dolayısıyla siyasal sisteme daha fazla girdi sağladığı gözlemlenmiştir (Roskin vd. 1994: 130).

1.10. Siyasal Toplumsallaşma

Siyasal kültürlerdeki devamlılık ya da değişimin ve siyasal kültürün nüvesini oluşturan unsurların nesilden nesile aktarılmasına siyasal toplumsallaşma denir (Almond vd. 2008: 51). Bireyler siyasal norm ve değerleri çocukluk yaşından itibaren edinmeye başlar. Milliyetçilik, etnik ve sınıfsal ayrımlar gibi değerler küçük yaşlardan itibaren yerleşmeye başlar. Bunlara siyaset ile ilgili tutum ve davranışlar daha sonra eklenir. (Sayarı ve Bilgin, 2013: 116). Türker Alkan ise siyasal toplumsallaşmayı şu şekilde tanımlamaktadır: “Siyasal toplumsallaşma, toplumsal-siyasal çevre ile birey arasında yaşam boyu süren dolaylı ve doğrudan etkileşim sonucunda, bireyin siyasal sistemle ilgili görüş, davranış, tutum ve değerlerinin gelişmesidir” (Alkan, 1980: 7). Türköne'nin Hyman'dan aktardığına göre, siyasal toplumsallaşma, yetişkinlerin siyasal davranışlarının temelinde yer alan ve çocukluktan itibaren grup ya da aile içinde öğrenilmiş sosyal değerleri kapsar. Bireyin belirli sorunlar karşısında muhtemel tercihleri ve davranışları, onun kişiliği, menfaatleri, eğitimi, ailesi, ideolojik eğilimleri, partisi, kurumu ve grubu ile açıklanabilir. Bu durumda siyasal toplumsallaşmayı, siyasal insanın oluşumunda siyasal kültür edinme süreci olarak tanımlamak yerinde olacaktır (Erzen ve Yalın, 2011: 53).

Siyasal toplumsallaşma ile siyasal sisteme yeni katılan bireyler, ait oldukları toplumun davranış ve kurallarını, değerlerini, inanç ve eğilimlerini, toplumda hangi rolleri üstleneceğini öğrenir. Böylece siyasal kültür topluma yeni dâhil olan bireylere

benimsetilerek sistemin devamlılığı sağlanmaktadır (Dursun, 2014: 221). Musa Taşdelen toplumsallaşmayı, “ferde has bir benliğin doğduğu ve içinde yaşanan değer ve normların edinildiği bir süreç olmanın yanı sıra aynı zamanda hem grup hayatını güçlendiren hem de ferdin gelişimini temin eden, nesiller boyu tecrübe edilmiş olan bir sosyal denetim türü” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlama ile toplumsallaşmanın denetim işlevine vurgu yapmıştır (Taşdelen, 1992: 159-160). Böylece toplumsallaşma sürecinin bireye kazandırdığı değer ve normların bireyin kişisel gelişimini sağladığını vurgulamıştır. Ama aynı zamanda toplumsal yapıyı da geliştirmesi toplumsallaşmanın hem bireysel hem toplumsal boyutunun varlığına dikkat çekilmiştir (Akay, 2006: 5).

Bireylerin toplumsallaşma sürecini düşündüğümüzde masa adabı, toplu taşıma araçlarında davranış kuralları gibi pek çok davranışı edinmemiz akla gelir. Çoğunlukla bu davranışlar aile ve çevrenin eğitimiyle olabileceği gibi gözlem yoluyla da edinilir. Siyasal toplumsallaşma farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Örneğin Kuzey İrlanda’da Katolik bir çocuk veya bir Amerikan gettosunda Afro-Amerikalı bir çocuk, yokluk, komşular tarafından dışlanmışlık ve ötelenmişlik hissiyle büyüdüğünde kendi alt kültürüne aidiyeti daha yüksek olacaktır (Roskin vd. 1994: 133).

Siyasal toplumsallaşmanın üç halinden bahsedebiliriz (Almond vd. 2008: 51); Birinci siyasal toplumsallaşma modeli doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye ayrılır. Doğrudan toplumsallaşma bireyin siyasi bilgi, değer ve duygularını açıkça etrafındakilerle paylaşması şekliyle olabilirken, dolaylı toplumsallaşma gözlem yoluyla daha pasif yöntemleri benimseyerek siyasal davranışların şekillenmesi olarak ortaya çıkar. Bir diğer açıdan siyasal toplumsallaşma ömür boyu süren bir süreçtir ve her ne kadar ailede başlasa da daha ileriki yaşlarda edinilen farklı gruplarla birliktelik, göç ve iş değiştirme gibi tecrübeler siyasal toplumsallaşmayı ve dolayısıyla bireylerin siyasal algı ve davranışlarını da etkiler. Üçüncü çeşit siyasal toplumsallaşma ise hükümetlerin siyasal toplumsallaşmadaki rolü ile ilgilidir. Toplumsallaşmada etkili olan bir diğer unsur ise hükümetlerin siyasal alt kültürlerin ihtiyaçlarını gözeterek ya da göz ardı ederek gerçekleştirdiği uygulamaların toplumları ne kadar bölüp ne kadar bir arada tutabilmesiyle alakalıdır (Almond vd. 2008: 52).

Siyasal toplumsallaşma, gerek siyasal sistem gerekse birey için bazı işlevleri yerine getirir. Bunlardan ilki bireyin siyasal sistemin çatısını oluşturan kanunlara uyma, yerel mesleklere dâhil olma ve seçimlerde oy kullanma gibi değerlerle ilgili eğitilmesi işlevidir (Roskin vd. 1994: 135). Diğer yandan, siyasal toplumsallaşma bireyin sistemi desteklemesi konusunda da işlev görür. Sistemin sürekliliğine duyulan inanç siyasal sosyalleşmenin bir çıktısıdır ki, bu inanç ve toplumsal desteğin doğal sonucu olarak bireyler nezdinde sistemin meşruiyeti ile ilgili kaygılar azalmaktadır (Sayarı ve Bilgin, 2013: 116).

1.11. Siyasal Toplumsallaşma ve Ajanları

Bireylerin siyasal toplumsallaşması aile, okul, kurumlar, akran grupları, sosyal sınıf, çıkar grupları, siyasal partiler ve kitle iletişim araçları gibi siyasal toplumsallaşmanın ajanları tarafından etkilenir. Aile sosyalleşmenin öğrenilmeye başladığı ilk alandır Hatta uzun yıllardır yapılan araştırmalar göstermektedir ki, evden ayrılan pek çok bireyin ileriki hayatında süreklilik gösteren siyasal ideoloji ve parti sempatanlığı gibi siyasal değerleri, ailede edindikleri değerlerin etkisi altındadır ve bunların çoğu on üç- on dört yaş aralığında oluşmaya başlar ve bireyin daha sonraki yetişkinlik döneminde devam eder. Ailede başlayan siyasal toplumsallaşma çoğunlukla enformeldir ve ebeveynler çocuklarını siyasal olarak şekillendirmeye başladıklarının çoğunlukla farkında olmaz (Sayarı ve Bilgin, 2013: 116-117).

Siyasal toplumsallaşmanın ajanları arasında en etkin olanlarından birisi okuldur. Özellikle ulus inşası esnasında ulusal eğitim uygulaması, en geniş haliyle kitlelere ulaşabilmesi ve toplulukların siyasal değerler konusunda eğitilmesini sağlayan bir alandır. Daha sonraki aşamalarda ise sistemin devamlılığı konusunda okulun rolü, ulusal sembolleri benimsetmek ve toplulukların ortaklıklarını yerleştirebilmek açısından son derece önemlidir. Her ne kadar aile ve okul en küçük yaşlardan itibaren bireyin siyasal toplumsallaşmasında yadsınamaz bir role sahipse de, ekonomik özgürleşme ve sosyokültürel hızlı değişim etkisiyle bireylerin hayatlarının çeşitli evrelerinde birlikte olacakları arkadaş, akran ve meslektaş gruplarının etkisi de göz ardı edilmemelidir. Gazete, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarında çeşitlilik ve özellikle elektronik ortamdaki bilgi paylaşımı

alanındaki yenilikler düşünülduğünde modern sanayi toplumlarında bireylerin siyasal toplumsallaşmalarında medyayı etkili bir alan olarak kabul edebiliriz (Sayarı ve Bilgin, 2013: 117).

Günlük siyaset ile ilgili haberlerin aktarılması için etkin bir araç olan kitle iletişim araçları arasında televizyon ve son zamanlarda internet geniş halk kitleleri üzerinde özellikle bilişsel bir etki yaratmaktadır. Bilgiye kolay ve hızlı erişim günümüz dünyasında önemli bir siyasal ürün haline gelmektedir (Almond vd. 2008: 55). Bu nedenle özellikle demokratik olmayan siyasal sistemlerde hükümet, kitle iletişim araçları üzerinde egemenlik sahibi olmayı ve dolayısıyla da siyasal kültürü de kontrol altında tutmayı otoritesinin devamlılığı için garanti altına almak ister (Sayarı ve Bilgin, 2013: 117).

Bütün bu alanlara ek olarak, hükümet başlı başına bir sosyalleşme alanıdır. Hükümetin tüm politikaları, mesajları, söylem ve eylemleri şüphesiz bireylerin sosyal değerlerinin oluşumunda ve dönüşümünde son derece önemli bir rol oynar. Ancak bireylerin hükümetlerin mesajlarına ve etkisine maruz kalmaları aile, okul ya da akran grupları gibi diğer alanlardan daha sonra gerçekleşmesi itibariyle, hükümetin sosyalleşmedeki rolü diğer alanlara göre daha dolaylı olur. Fakat hükümetle doğrudan temas hem hükümetin bireylere daha hızlı ve etkin erişimi açısından, hem de bireylerin sistemin meşruiyetine vereceği destek üzerindeki rolü itibariyle son derece önemlidir (Almond vd. 2008: 56). Örneğin bireylerin sistemden talepleri, sisteme yönelik şikâyetleri ne kadar etkin bir şekilde işleme konulup, bireylere geri dönüştürülürse siyasal toplumsallaşma o derece başarılı olur (Sayarı ve Bilgin, 2013: 117).

1.12. Siyasi Katılma

İktidarın meşruluğunun halka dayandırılmaya başlanması ile birlikte politik süreçte geniş halk kitleleri giderek daha çok ön plana çıkmıştır. Siyasal hayatın sokaktaki herhangi birisini de içine alacak ölçüde genişlemesi durumunu bazı yazarlar “Kitlelerin Başkaldırısı” olarak ifade etmişlerdir. Siyasal katılma toplumdaki bireylerin buldukları siyasi sistem karşısında takındıkları tavır, tutum ve davranışlarıdır. Siyasi olaylara ve durumlara karşı her vatandaş aynı ilgiyi göstermeyebilir. Kimileri siyaset ve siyasi süreçlerle yakından ilgilenirken, kimileri

siyasi eylem ve süreçlere dâhil olmak istemediğinden politik konulara ilgi göstermeyebilir. Katılma basit bir meraktan yoğun bir eylem zincirine kadar geniş bir davranış, tutum ve eylem alanını kapsamaktadır (Kapani, 2010: 143, 144).

Amerikalı siyaset bilimci Robert Dahl siyasi katılmayı İlgi, Önemseme, Bilgi ve Eylem şeklinde dört boyutta ele almıştır. İlgi, siyasi olayları, süreçleri takip etmeyi; Önemseme siyasi konulara önem vermeyi; Bilgi, siyasi olay ve durumlar hakkında bilgi edinmek istemeyi; Eylem ise siyasi sürece aktif olarak katılmayı ifade eder (Dahl, 1963: 57).

Siyasal katılma farklı biçimlerde ve farklı düzeylerde gerçekleşebilmektedir. Bu düzeyler arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmaktadır. En alt düzeydeki katılım siyasi olayları izleyerek, mitinglere katılarak, adeta bir seyirci gibi dışarıdan gözlemleyerek gerçekleşir. Bu katılım düzeyindeki insanlar zaman zaman siyasi konuları tartışan, siyasi meseleleri televizyon, internet, radyo gibi kitle iletişim araçları yoluyla takip eden kimselerdir. Bu katılım deyim yerindeyse “seyirci faaliyeti” olarak nitelendirilir. Orta düzey siyasi katılımında ise siyasi eylemlere dâhil olma, siyasi olay ve durumlar karşısında açık bir tavır takınma söz konusudur. Bu katılım düzeyinde olan bireyler mitinglerde konuşmalar yapabilir, gazete ve dergilerde yazılar yazabilir, siyasi parti liderleriyle ve üyelerle etkileşimde bulunabilir, tuttuğu siyasi partiye para yardımında bulunabilirler. Katılımın en ileri düzeyinde ise siyasi olaylarda aktif rol oynamak, siyasi partilerin aktif üyesi olmak, seçim çalışmalarında bilfiil çalışmak, çeşitli kamu görevlerine gelmek, önemli mevkilerde ve görevlerde yöneticilik yapmak gibi faaliyetler yer alır (Kapani, 2010: 145).

Siyasal katılımı olumsuz etkileyen bazı etkenler vardır. Bu etkenler normsuzluk ve yabancılaşmadır. Toplumsal normlara güven sarsıldığında ve sistemin düzenine olan güven kaybedildiğinde, sistem birey için anlamsız hale gelebilmekte ve birey kendisini dışlanmış hissetmektedir. Bu normsuzluk durumu ve dışlanmışlık hissi kişileri siyasal katılımdan uzaklaştırmaktadır. Benzer şekilde, sistemde ya da toplumda meydana gelen bazı değişimler, bireyde tecrit edilmişlik ve güçsüzlük gibi duygular ortaya çıkararak onun yabancılaşma yaşamasına sebep olmaktadır. Yabancılaşma, inançsızlık ve ümitsizlik yaratarak bireyin siyasal alana dair ilgisini ve siyasal katılım isteğini azaltmakta ve hatta yok edebilmektedir. Sinizm ise bireyin

siyasal hayata ve her türlü siyasal sisteme karşı olumsuz değerlendirmelere sahip olması ve siyasal alana karşı olumsuz tavırlar göstermesi anlamına gelmektedir (Atabey ve Hasta, 2018: 492).

1.13. Siyasal Kültürün Ölçüleri

1.13.1. Milli Özdeşleme:

Milli Özdeşleşme kişilerin kendilerini içinde bulunduğu kolektif varlığa ne ölçüde ait hissettiğini gösteren bir kavramdır. Bir toplumdaki bireyler kendilerini milli devletin birer üyesi saymayıp, bağlı hissetmiyorlarsa siyasal gelişim çok sancılı ve sürtüşmeli bir süreç olarak işleyecektir (Şen, 2008: 103). Modernleşen bir ülkede, özellikle kitle haberleşmenin yoğunlaşmaya başladığı bir ülkede, milli özdeşleşmenin olmaması oldukça zorluk çıkarmaktadır. Çünkü toplumun fertleri ulusal sorunlar karşısında kaygısız, ilgisiz kalıp kendilerini yalnız kendi bölgesel çevrelerine ve ilksel kurumlara karşı sorumlu hissetmektedir. Böyle bir durumda, ulusun içine düştüğü herhangi bir kriz, halkta en ufak bir tepki yaratmadığı anda çözülmesi çok güç problemler doğmuş olur (Yücekök, 1987: 21).

Toplumun gözlerini ulusal düzeye çevirebilmek için semboller, sloganlar yaratılır. Meksika'daki ulusal birliği sağlamak için bu sembollerden bol bol faydalanılmaktaydı. Örneğin, "Milli İhtilâl", "Tek Parti" "Devrimci Elit" gibi. Fakat ulusal bağlılık da, Sub-National bağlılıkla bir arada bulunabilir. Yalnız Sub-National bağlılığın ulusal gelişmeyi kösteklememesi sağlanmıştır. Örneğin bir Texaslının kendi eyaletine duyduğu bağlılık ABD'nin ulusal çıkarlarını baltalayacak nitelikte değildir. Yalnız yeni gelişen bir toplumda hızlı siyasal ve ekonomik gelişme için Sub-National bağlılıklar hızla tasfiye edilmelidir. Böyle bir durumda "Political Religion" yaratmak da pek tatmin edici olmayabilir. Asıl etkenlik üretim ilişkilerindeki modernleşme ve pazar ekonomisine geçilerek sağlanacaktır (Yücekök, 1987: 21-22).

1.13.2. Kişinin Vatandaşları ile Özdeşleşmesi:

Yukarıda sözü edilen ulusal özdeşleşme yukarıdan aşağıya "dikey" bir gelişmedir. Vatandaş özdeşleşmesi ise, "yatay" bir kaynaşmadır. Burada sorulacak soru, toplumdaki fertlerin o toplumun diğer fertlerine ve yöneticilerine güven duyup

duymadıklarıdır. Yarı feodal bir yapıya sahip Habeşistan'da Amhara Kültürünün, ailenin dışında herkesten şüphe etmeyi öngördüğünü bilinmektedir(Yücekök, 1969: 185).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİNİN SİYASİ KÜLTÜRÜ

Çalışmanın bu bölümünde Kandıra ve Derince ilçelerindeki katılımcıların demografik özelliklerine dair dağılımlar verilmektedir. Bununla birlikte bu bölümde, ilçelerin siyasi kültürünü belirlemeye yönelik sorulan sorular ve cevapların analizleri yer almaktadır.

2.1. Kandıra İlçesi Analizleri

Marmara bölgesinde, Kocaeli'ne bağlı olan Kandıra ilçesi Karadeniz'de 52 km uzunluğunda kıyısı olan tek ilçe olup 933 km²'lik bir yüz ölçümüne sahiptir. Doğusunda Sakarya, batısında İstanbul, kuzeyinde Karadeniz, İzmit(Kocaeli) merkez ilçesi bulunmaktadır. Kandıra, bulunduğu konumdan dolayı hem deniz turizmi potansiyeline, hem de balıkçılığın önemli bir geçim kaynağı olarak geliştiği bölgelere sahip bir ilçedir (Kandıra Belediyesi, 2019). Kırsal yerleşim tipinin ağır bastığı bu ilçe 51.348'lik bir nüfusa sahiptir. Araştırma kapsamında Kandıra'nın; Akdurak, Aydınlık, Çarşı, Orhan, Kefken, Cebeci, Çamkonak, Seyitaliler, Kanatlar, Sarnıçlar, Kaymaz, Kayıplar, Cebeci, Karaağaç, Özbey, Çalköy, Bozburun, Mülküsheşuvar ve Çerçili mahallerine gidilerek siyasal sisteme dair düşünce ve tutumları anket çalışmaları ile ortaya konulmak istenmiştir. Kandıra'ya ait demografik değişkenler, siyasi tutumlar ve değer yargıları aşağıdaki tablolarda yer alan bulgular ile değerlendirilmiştir.

2.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler ve Cevap Analizleri

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine dair dağılımlar verilmektedir.

Tablo 1. Cinsiyet

	Sıklık	%
Erkek	73	60,8
Kadın	47	39,2
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların cinsiyet sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %61'i (n=73) erkek; % 39'u (n=47 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır. Diğer sorularda verilen cevaplar değerlendirilirken erkeklerin kadınlara göre biraz daha fazla olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Katılımcıların cinsiyet dağılımının yukarıdaki şekilde olmasının en önemli sebebi kırsal bir yerleşim özelliği gösteren Kandıra bölgesinde kadın nüfusunun önemli bir oranının tarım işinde aktif rol almasıdır.

Tablo 2. Yaş

	Sıklık	%
18-29 yaş	38	31,7
30-41 yaş	38	31,7
42-53 yaş	28	23,3
54-65 yaş	11	9,2
65 yaş üstü	5	4,2
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların yaş sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %32'si (n=38) 18-29 ve

%32'si (n=38) 30-41 yaş grubunda oluşmakta olup; bu iki yaş grubu örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunları sırasıyla % 23 (n=28 kişi) 42-53 yaş; %9 (n=11 kişi) 54-65 yaş ve nihayetinde de %4 (n= 5 kişi) 65 yaş üstü yaş grubu izlemektedir.

Tablo 3. Eğitim Düzeyi

	Sıklık	%
Diplomasız	3	2,5
İlkokul mezunu	23	19,2
Ortaokul mezunu	17	14,2
Lise mezunu	25	20,8
Üniversite mezunu	35	29,2
Lise öğrencisi	10	8,3
Üniversite öğrencisi	7	5,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların eğitim düzeyi sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %29'u (n=35) üniversite mezunu grubunda oluşmakta olup; bu eğitim düzeyi, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 21 (n=25 kişi) lise mezunu; %19 (n=23 kişi) ilkokul mezunu; %14 (n=17 kişi) ortaokul mezunu; %8 (n=10 kişi) lise öğrencisi; %6 (n=7 kişi) üniversite öğrencisi ve nihayetinde de %2 (n= 3 kişi) diplomasız grubu izlemektedir.

Tablo 4. Sosyal Sınıf

	Sıklık	%
İşçi	19	15,8
İşveren	5	4,2
Çiftçi	9	7,5
Memur	25	20,8
Serbest meslek	15	12,5
Esnaf	15	12,5
Emekli	5	4,2
Öğrenci	11	9,2
İşsiz	16	13,4
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların dâhil oldukları sosyal sınıf sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %21'u (n=25) memur grubunda oluşmakta olup; bu sosyal, örnekleminizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 16 (n=19 kişi) işçi; ; %13 (n=16 kişi) işsiz; %13 (n=15 kişi) esnaf; %13 (n=15 kişi) serbest meslek; %9 (n=11 kişi) öğrenci; %7 (n=9 kişi) çiftçi; %4 (n=5 kişi) emekli; %4 (n=5 kişi) işveren grubu izlemektedir.

Bu bölümde demokratik ilkelere bağlılık başlığı altındaki sorulara verilen cevapların dağılımı yer almaktadır.

Tablo 5. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık

Aileniz ne kadar önemlidir?			Din ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	115	95,8	Çok önemli	98	81,7
Önemli	2	1,7	Önemli	21	17,5
Ne önemli ne önemsiz	0	0	Ne önemli ne önemsiz	0	0
Önemli değil	2	1,7	Önemli değil	0	0
Hiç önemli değil	1	0,8	Hiç önemli değil	1	0,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?			Laiklik ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
			Çok önemli	33	27,5
Çok önemli	63	52,5	Önemli	39	32,5
Önemli	53	44,2	Ne önemli ne önemsiz	19	15,8
Ne önemli ne önemsiz	3	2,5	Önemli değil	17	14,2
Hiç önemli değil	1	0,8	Hiç önemli değil	12	10,0
Total	120	100,0	Toplam	120	100,0
Kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?			Demokrasi ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	41	34,2	Çok önemli	59	49,2
Önemli	55	45,8	Önemli	53	44,2
Ne önemli ne önemsiz	15	12,5	Ne önemli ne önemsiz	4	3,3
Önemli değil	7	5,8	Önemli değil	3	2,5
Hiç önemli değil	2	1,7	Hiç önemli değil	1	0,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Siyaset ne kadar önemlidir?			Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	32	26,7	Çok önemli	61	50,8
Önemli	46	38,3	Önemli	51	42,5
Ne önemli ne önemsiz	25	20,8	Ne önemli ne önemsiz	6	5,0
Önemli değil	13	10,8	Önemli değil	1	0,8
Hiç önemli değil	4	3,3	Hiç önemli değil	1	0,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

İş ve çalışma ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%
Çok önemli	68	56,7
Önemli	48	40,0
Ne önemli ne önemsiz	2	1,7
Önemli değil	1	0,8
Hiç önemli değil	1	0,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokratik ilke ve değerlere bağlılığını gösteren sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır. Bulgular “aileniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların %96’sının (n=115 kişi) çok önemli; %2’sinin (n=2 kişi) önemli; %2 (n=2 kişi) önemli değil ve %1 (n=1 kişi) hiç önemli değil yanıtını verdiğini göstermektedir. Bununla birlikte “Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?” sorusuna %52,5’i çok önemli, % 44,2’si önemli cevabını vermiştir. Hiç önemli değil sorusuna verilen cevap ise %0,8. “Kendinize ayırdığınız

boş zamanlar ne kadar önemlidir?” sorusuna verilen cevaplar ise %34,2 çok önemli, %45,8 önemli, %12,5’i ne önemli ne önemsiz, %5,8’i ise hiç önemli değil cevabını vermiştir. Aile dost ve arkadaş sorularına birlikte bakılacak olursa, Türk milleti olarak aile ve arkadaşlık bağlarının ne denli önemli olduğu, sağlam bağlarla birbirimize bağlı olduğumuz buradan da anlaşılmaktadır.

Siyaset ne kadar önemlidir? Sorusu ise %26,7’si çok önemli, %38,3 önemli, %20,8’i ne önemli ne önemsiz olarak cevaplanmıştır. Bu sorudan da anlaşıldığı gibi halkın birinci gündem maddesi siyaset olmasa da yine de siyaset bir önem taşımaktadır.

İş ve çalışma ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevaplar ise %56,7’si çok önemli, %40’ı önemli ve geri kalan %3,3lük kısım ise diğer cevaplardır. Özellikle erkeklerin ve yakın zamanda kadınların da aktif olarak katıldığı çalışma hayatı katılımcıların %97’si için önem arz etmektedir.

Din ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevapların %99,2’sinin çok önemli ve önemli cevapları oluşturmaktadır. %99’dan fazlasının Müslüman olduğu bir ülkede böylesi bir oranın gelmesi normal karşılanmaktadır (DİB, 2014: 3).

Laiklik ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevaplara bakıldığında %27,5’si çok önemli, %32,5’i önemli %15,8’si ise ne önemli ne önemsiz cevabını vermiştir. Önemli değil ve hiç önemli değil cevapları ise anketin %24,2’ünü oluşturmaktadır. Laiklik kavramına verilen cevapların yüzdeleri incelendiğinde ve diğer kurumsal değerler ile karşılaştırıldığında laiklik kavramına verilen önem derecesinin daha az olduğu görülmektedir.

Demokrasi ne kadar önemlidir? Sorusuna bakacak olursak %49,2 çok önemli %44,2’si ise önemlidir cevabını vermiştir. Bu sorudan da demokrasi ve demokratik yönetime katılımcıların bakış açısını net bir şekilde görebilmekteyiz.

Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir? Sorusuna bakarsak %93,3’ü çok önemli ve önemli cevapları oluşturmaktadır. Verilen bu cevap, aile hayatı ve iş hayatının önemi sorularıyla harmanlanırsa hem iş hayatının önemi, hem de iş hayatının sonucu olarak iyi bir gelir elde etmenin önemi birbirlerini tamamlayan bir zincir oluşturmuştur.

Tabloya bakıldığında dikkat çeken en önemli husus aile kurumunun diğer tüm toplumsal kurumlardan daha önemli görüldüğüdür. Aile kurumu, tarih boyunca diğer kurumlarla işbirliği ve etkileşim içinde, Cumhuriyet değerlerinin yaygınlaştırılması, milli kültürün geliştirilip yaşatılması ve yeni kuşaklara aktarılması gibi çok önemli işlevler üstlenmiş, üstlenmiş ve bu görevleri başarıyla yerine getirmiştir. Aile kurumu, bütün bunların nihayetinde toplumsal yapımız içinde ayrıcalıklı bir öneme ve değere kavuşmuştur (Arslan vd. 2015: 151).

Toplumda yaşanan hızlı değişime her birey aynı şekilde uyum sağlayamayabilir. Bazı bireylerin, toplumsal değişime uyum sağlamada zorluk çektiği görülmektedir. Böyle durumlarda, bazı kurumlar yaşanan değişime ayak uydurma konusunda bireylere yardımcı olmaktadır. Bu şekilde toplumda dengenin sağlanmasına katkıda bulunurlar. Bu kurumlar, deyim yerindeyse bir tampon ya da koruyucu bir işleve sahiptirler. Aile de bu kurumlar arasındadır; eski değerler ile yeni değerler arasında kalan bireylerin toplumsal değişime ayak uydurmasını sağlar. Bireyi, çatışma ve çelişki içerisine düşmekten kurtarır (Arslan vd. 2015: 153).

Tablo 6. Dini inanç

	Sıklık	%
Müslüman	120	100,0
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz bir dine inanır mısınız? (Evet, ise) Hangi dine?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular katılımcıların tamamının yani %100’ünün (120 kişi) ile Müslüman olduğunu; beyan ettiklerini göstermektedir. Din toplumsal yapıyı oluşturan en önemli kurumlardan bir tanesidir. Her dönemde insan düşüncesinin odak noktası olmuştur (Köroğlu, 2012: 83). Dinlerin hedef kitlesi insandır. Dolayısıyla dinler, insanların bir taraftan dünyevî diğer taraftan da ruhsal yaşamlarına ilişkin kurallar koyarak onların huzur ve mutluluk içerisinde yaşamasını temine çalışır (Aydın, 2009: 88). Bu açıdan bakıldığında ankete katılanların tamamının dini inanca sahip olması beklenen bir sonuç olmuştur.

Tablo 7. İnanç boyutları

Ölümden sonra bir hayatın varlığı			Cehennem varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	119	99,2	Evet	120	100,0
Hayır	0	0	Kararsız	0	0
Kararsız	1	,8	Hayır	0	0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu			Cennetin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	115	95,8	Evet	120	100,0
Kararsız	2	1,7	Kararsız	0	0
Hayır	3	2,5	Hayır	0	0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 7’deki İnanç boyutları soruları ile Tablo 6’daki hangi dine inanırsınız soruları birlikte analiz edilmelidir. Tablo 6’daki cevapların %100’ü Müslüman olduğuna göre bir sonraki tabloda verilen cevapların da Müslümanlıkla alakalı olduğu düşünüldüğünde tutarlı olduğuna inandığımız cevaplar verilmiştir.

Tabloya bakıldığında katılımcıların tamamının cennet ve cehennem varlığına inandığı, %99,2’sinin ölümden sonra bir hayatın varlığına inandığı görülmektedir. İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğuna olan inanç ise %95,8 olarak belirlenmiştir.

Yaşadığımız varlık âleminde insanoğlunun canlılık, bilinç ve tefekkür hususunda diğer canlılık niteliği taşıyan varlıklardan ayrıldığı bilinen bir gerçektir. Bilinçli bir canlı olarak insanın varlığı, birçok ilahi kaynaklı dinlere göre geldiği hayat boyutu olan dünya ile sınırlı değildir. Ölümden sonrada bir bilinçlilik halinin devam edeceği öngörülmektedir (Yavuz, 2006: 159-160). Ahiret inancı olarak ifade

edilen ölümden sonraki hayat insanın yok olma düşüncesinden kurtarıp, yaptıklarının karşılığını bulması açısından kişiye bir teminat vermektedir (Pınar, 2016: 198). Katılımcıların verdikleri cevaplar neticesinde güçlü bir ahiret inancının varlığından söz etmek mümkündür.

Tablo 8. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?”

	Sıklık	%
Evet	108	90,0
Hayır	11	9,2
Ateist	1	0,8
Deist	0	0
Diğer	0	0
Toplam	120	100,0

“Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?” sorusuna verilen cevapların %90’ı evet olmuştur. Dindarlık en kapsamlı tanımıyla dini kuralları takip etmek ve dini öğretilere inanmaktır (Marshall, 1999: 156). Din ve dindarlığın ayırımına ise şu şekilde yapmak mümkündür. Din kısaca kutsal bir öğretiye inanmaktır. Dindarlık ise bu kutsal öğretinin insan hayatında vuku bulduğu halidir (Kayıklık, 2006: 491). Bu soruda çıkan sonuca göre katılımcıların ve dini inanç ile ilgili soruların cevaplarıyla karşılaştırıldığında katılımcıların yüksek bir oranının(%90) kendilerini dindar olarak tanımladıkları görülmektedir.

Tablo 9. İnanç Düzeyi

	Sıklık	%
0 (İnançsız)	0	0
1	1	0,8
2	0	0
3	2	1,7
4	4	3,3
5	16	13,3
6	9	7,5
7	26	21,7
8	24	20,0
9	11	9,2
10	27	22,5
Toplam (Tam Dindar)	120	100,0

İnanç düzeyinin 1'den 10'a kadar puanlanmasının istendiği Tablo 9'da ise 0'dan 3'e kadar verilen cevapların %0,8'de kaldığı görülmektedir. Ortalama ve ortalamanın üstünde verilen cevaplar, yine üstteki sorularla bağdaştırıldığında olması gereken cevaplar olarak kaydedilmiştir.

İnanç düzeyine bakıldığında 1'den 10'a kadar dindarlık ölçmek amacıyla verilen puan skalasında %50'den fazlası 5 üzerindeki puanlara işaretleme yapmıştır. Bu ölçek değerlendirildiğinde katılımcıların kendilerini dindarlık bakımından yüksek bir seviyede gördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 10. “Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?”

	Sıklık	%
Çok dindar	47	39,2
Oldukça dindar	57	47,5
Pek dindar değil	14	11,7
Hiç dindar değil	2	1,7
Toplam	120	100,0

“Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise %39,2’si çok dindar, %47,5’si oldukça dindar, %11,7’si pek dindar değil ve %1,7’si hiç dindar değil cevabını vermiştir. Genel tabloya bakılırsa %86,7’inin babasını dindar olarak tanımladığı görülmüştür.

Aile, çocukların sosyo-kültürel kimliğini etkileyen birincil sosyal çevre grubudur. Sevgi, saygı, itaat, fedakârlık, paylaşma yardımlaşma gibi değerlerle birlikte din, ailede kazanılmaktadır. Kuşaklararası aktarım, kimliğin şekillenmesinde başlıca faktör olması sebebiyle, inançların şekillenmesinde de etkilidir (Kurt, 2009: 3). Ailenin dindarlığı ile çocuğun dindarlığı arasında güçlü bir ilişki vardır. Her insan belli bir inanç ikliminde doğar ve genelde içinde doğduğu toplumun, daha özeldede ailesinin dinini kabul eder. Yapılan araştırmalar politik, sportif, eğlence ve beslenme davranışlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, çocuk ve ailenin davranışlarının en yüksek düzeyde din konusunda benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur (Şahin, 2007: 224). Bu bilgiler ışığında yukarıdaki tablo değerlendirildiğinde kişilerin dindarlık anlayışının oluşmasında ailenin din anlayışının önemli olduğu bilgisi elde edilebilir.

Tablo 11. Başörtüsüne bakış açısı

	Sıklık	%
Başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir	69	57,5
Bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir	47	39,2
Başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur	2	1,7
Bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum. Kıyafet kanununa bir madde eklenerek yasaklanmasını istiyorum.	1	0,8
Diğer	1	0,8
Toplam	120	100,0

Katılımcılarının türbana bakış açısına bakıldığında, %57,5'lik kesim, başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir demiştir. %39,2'i ise bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir demiştir. Bu cevapların yanında %1,7 başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur, derken, yine %1,6'lık kesim bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum demiştir.

Türban kavramının Hz. Ömer zamanı Arap toplumundaki karşılığı "cilbab" dır. Cilbab hür kadınları hür olmayan kadınlardan ayırmak için giyilen bir giysidir. O dönemde bazen hür kadınlar çarşı ve pazar yerlerinde cariyeye sanılarak tacize uğramaktaydı. Bunu önlemenin yolu olarak da cilbab giyilmesi kararlaştırılmıştır. İslam öncesi Arap toplumunda şerefli ve soylu ailelerin kadınları örtünmek, cariyeler ise çalışmak zorunda oldukları için açık olmak zorundaydılar. Kısacası İslam öncesi Arap toplumunda kıyafet kadın ve erkeklerin toplum içindeki yerine göre şekillenmiştir. İslam Hukukuna göre ise kıyafette esas olan tesettürdür. Tesettür sözlükte örtünmek, gizlenmek, bir şeyin arkasında saklanmak anlamındadır. Fıkhi bir terim olarak tesettür, erkek veya kadının gösterilmesi, açıkta bulunması dinen haram olan yerlerini örtmesi demektir. Bu anlamda örtünmek, insani ve fitri olmasının yanı sıra ilahi bir emirdir (Böke, 2017: 22-25).

Bu bilgiler ışığında tabloya bakıldığında katılımcıların yüzde 39,2 sinin örtünmeyi isteğe bağlı olarak değerlendirmesi ilgi çekici bir sonuçtur. Bilhassa dindarlık ile ilgili sorulara verilen yanıtlara ve çıkan yüksek dindarlık oranına (%90) bakıldığında yüzde 39,2 oranının bu anlamda ilginç bir sonuç olduğu görülecektir.

Tablo 12. Farklı dinden geline bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir gelinim var.	1	0,8
Kesinlikle istemezdim.	27	22,5
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım.	12	10,0
Gelinin. dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim.	59	49,2
Benim için fark etmez, oğlum hangi dinden kız severse onunla evlenebilir.	21	17,5
Toplam	120	100,0

Farklı dinden geline bakış açısı sorusuna verilen cevaplar Tablo 12’de gösterilmiştir. Tablo 12’ye göre %0,8’lik kısım zaten böyle bir gelinim vardır demiştir. %22,5’lük kesim kesinlikle istemezdim derken katılımcıların %10’u istemem ama mecburen katlanırım demiştir. Soruya verilen majör cevap ise %49,2 ile gelinin... dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederim cevabı olmuştur. %17,5’lik kısım, benim için fark etmez, oğlum hangisini sevdiyse onunla evlensin, demiştir.

Ehl-i kitap kadınlarla evliliğe Kur’an cevaz vermektedir. “iffetli kadın” ibaresiyle bütün ehli kitap kadınlarla evlenmenin mubah olmadığına değinmiştir. Buna göre iffetli olmayan ehli-i kitap kadınlarıyla evlenmek caiz değildir. Zamanımıza göre ehli-i kitap ifadesi ile anlaşılması gereken şey iffet sahibi olmalarıdır (Acar, 2002: 32).

Tablo 13. Farklı dinden damada bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir damadım var	1	0,8
Kesinlikle istemezdim	47	39,2
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	11	9,2
Damadın. dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim	46	38,3
Benim için fark etmez, kızım hangi dinden severse onunla	15	12,5
Toplam	120	100,0

Tablo 13'te ise farklı dinden damada bakış açısını gösteren cevaplar bulunmaktadır. Tablo 13'teki gelin ile verilen cevaplarına yakın cevapların ve yüzdelerin alındığı Tablo 13 katılımcıların profili hakkında net bir bilgi vermektedir. Aile ve din kavramlarının önemli olduğu toplumumuzda verilen cevaplarda şartlı kabullerin oranının yüksek çıkması olağan bir durumdur.

Müslüman kadınların ehl-i kitap erkeklerle evlenememesinin sebebi yabancı ile evlenen kadının kaybedildiği hususunda İslâm'da yaygın bir düşüncenin bulunmasıdır. Daha açık bir ifade ile Müslüman bir erkeğin ehl-i kitap kadınla evlenmesine cevaz veren kendiliğinden Müslüman olmaları ümidi ve bu şekilde İslamiyet'in yayılmasına katkı sağlanması sebebiyle Müslüman kadının ehl-i kitap erkekle evlenmesi istenmeyen bir durumdur. Çünkü Hristiyanlık ve Yahudilik dininde Müslüman kadının evlenirken din değiştirmesi istenmektedir. Hâlbuki dinde zorlama yoktur anlayışında olan İslâm, Müslüman erkekle evlenen ehl-i kitap kadının kendi dininde kalmasını mubah kılmaktadır (Acar, 2002: 36-37).

Tablo 14. “Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?”

Eğitim sistemi			Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	78	65,0	Evet	70	58,3
Kararsız	16	13,3	Kararsız	20	16,7
Hayır	26	21,7	Hayır	30	25,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Evlilik dışı ilişki (zina)			Eşcinsellik		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	79	65,8	Evet	66	55,0
Kararsız	16	13,3	Kararsız	28	23,3
Hayır	25	20,8	Hayır	26	21,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hükümet işleri			Çocuk aldırma yani kürtaj		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	55	45,8	Evet	73	60,8
Kararsız	23	19,2	Kararsız	19	15,8
Hayır	42	35,0	Hayır	28	23,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde ise eğitim sisteminde söz sahibi olmasını isteyenler %65 iken hayır diyenler %21,7’dir. Evlilik dışı ilişkilerde söz sahibi olmasını isteyenler %65,8 iken hayır diyenler %20,8’dir. Hükümet işlerinde söz sahibi olmasını isteyenler%45,8 iken, söz sahibi olmasını istemeyenler ise %35 ile çoğunluktadır. Anne babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinde söz sahibi

olmasını isteyenler %58,3 iken söz sahibi olmasın diyenler ise %25’de kalmıştır. Eşcinsellik konusunda söz sahibi olmasını isteyenler %55 ile çoğunlukta. Hayır diyenler ise %21,7’te kalmıştır. Kürtaj konusunda ise %60,8’lik kısım evet, söz sahibi olsun derken %23,3’lük kısım ise hayır söz sahibi olmasın demiştir.

Osmanlı Devleti’nde din işleri meşihat makamı ile yürütülmekteydi. Meşihat makamının başında şeyhülislam bulunuyordu. Ancak meşihatın görev ve yetkileri, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın görevlerine oranla oldukça geniş bir alanı kapsamaktaydı. Dinî konularda fetva vermesinin yanında, devletin yönetimiyle ilgili kuralların, kanunların konulmasında söz sahibiydi. Bununla birlikte ilmiye sınıfının yürüttüğü yargı ve eğitim öğretim gibi görevleri de bu makama bağlıydı. Günümüzde Diyanet İşleri Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Adalet ve Millî Eğitim bakanlıkları ile Yüksek Öğretim Kurumunun üstlendiği hizmetlerin neredeyse tamamı meşihat bünyesinde toplanmıştı. Osmanlı devletinin sona ermesiyle kurulan yeni Türk devletinde ise dinin siyasal ve toplumsal kurumlar üzerindeki etkisi giderek kaldırıldı. Yerine laik bir düzen kuruldu(Yücel, 2019, 1).

Laiklik, toplum tarafından benimsenmiş olan din veya dinlerden bağımsız bir doğal ahlak sisteminin varlığını gerekli görmektedir. Böyle bir ahlak sisteminin ilkelerini toplum-üstü bir otoritenin değil, o ahlak sistemini oluşturmaya kararlı bireylerin oluşturması istenir. Bu nitelikteki bir ahlaki sistem, zorlayıcı olmaktan uzak kalacaktır. Çünkü bu düzeni bir arada yaşama arzusundaki bireyler kendi iradeleriyle oluşturduğu için, sistem, ahlaki kurallara ve hukuk düzenine dayanmaktadır. İdari seçim ve güncel ihtiyaçlar doğrultusunda şekilleneceğinden doğal bir düzendir. Böylesine bir laiklik anlayışı, özgür düşünceye dayanır. Bununla beraber laiklik, maddi ve kutsal olan her şeyi, ruhun ölümsüzlüğünü, vicdani seçimleri ve ahlaki sorumluluğa ilişkin tüm soruları tartışma hakkını savunur (Ergil, 1989: 5-6).

Tablo 14’teki sorulara genel olarak bakılacak olursa toplumun yaşamı için yabancı kalan ve hatta uygunsuz karşılanabilecek durumlarda dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olması istenirken hükümet işleri gibi laiklik ile bağlantılı konularda ise dini kuruluşların söz sahibi olmasını istememektedirler. Bu verilen cevaplar da toplumumuzun bakış açısıyla doğru orantılı olarak görülmektedir.

Tablo 15. “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?”

	Sıklık	%
Zorunlu olmalı	79	65,8
İsteğe bağlı olmalı	41	34,2
Diğer	0	0
Toplam	120	100,0

Tablo 15’de ise Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır? Sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Verilen cevaplarda %65,8’i zorunlu olmalıdır derken %34,2’si isteğe bağlı olmalıdır cevabını vermiştir. Bu verilen cevaptan da anlaşılacağı üzere katılımcıların çoğu çocuklarının din eğitimini okullarda almasını istemektedir.

Zorunlu din dersi konusu Türkiye’de halen tartışılmakta olan bir konudur. Bir kesime göre din derslerinin zorunlu olması, bu dersi almak istemeyenler için bir külfet iken, bir kesim insanlara göre ise toplumun bir ihtiyacı olarak görülen din eğitiminin devlet kontrolü altında verilmesi gereklidir. Türkiye’de ilk ve ortaöğretim okullarının müfredatında bulunan zorunlu DKAB dersi hem bilimsel hem de toplumsal ve özel şartlar bakımından gereklidir. Üstelik birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi din derslerinin zorunlu olması AİHM içtihatlarına aykırı da değildir. Toplumdaki genel eğilime göre din derslerinin zorunlu olması, ancak içeriğinin de Alevi vatandaşların taleplerinin dikkate alınarak yeniden düzenlenmek suretiyle bir uzlaşımın sağlanması gerekmektedir (Kap, 2014: 61). Yukarıdaki tablo incelendiğinde de bölge halkının din derslerinin okullarda zorunlu olarak verilmesi gerektiğini düşündüğü (%65,8) tespit edilmiştir.

Tablo 16. Din ve Siyaset

Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	25	20,8
Katılmıyorum	10	8,3
Kararsızım	15	12,5
Katılıyorum	39	32,5
Kesinlikle katılıyorum	31	25,8
Toplam	120	100,0
Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	20	16,7
Katılmıyorum	17	14,2
Kararsızım	15	12,5
Katılıyorum	37	30,8
Kesinlikle katılıyorum	31	25,8
Toplam	120	100,0

Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	23	19,2
Katılmıyorum	12	10,0
Kararsızım	19	15,8
Katılıyorum	30	25,0
Kesinlikle katılıyorum	36	30,0
Toplam	120	100,0

Tablo 16'daki din ve siyaset ile ilgili sorulara baktığımızda Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir, savına katılımcıların %20,8'i kesinlikle katılmıyorum derken %25,8'lik kesim kesinlikle katılıyorum demiştir. Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır, savına kesinlikle katılanlar %25,8 iken kesinlikle katılmıyorum diyenler ise %16,7'dir.

Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu, savına kesinlikle katılmıyorum diyenler %19,2 iken kesinlikle katılıyorum diyenler ise %30'dur. Bu tablodan, katılımcıların çoğunluğu din ile siyaset işinin birbirine karışmamasını isterken aynı zamanda kendilerini yöneten kesimin dinine bağlı ve dini bütün kişilerden oluşmasını istemektedir, sonucunu çıkarabiliriz.

Din ve siyaset ilişkisi, insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan sũreç içerisinde değişiklik kazanan bir olgudur. ũnkũ din, doğası gereği toplumsal yapının tũm kurumlarında varlığını hissettirmektedir. Bu sebeple siyaset ve idare alanlarındaki eylem ve ilişkileri dinden bağımsız bir olgu olarak değerlendirmek imkãn dâhilinde değildir. Din ile ilişkisi gũrmezlikten gelinerek yapılan siyasal ilişkiler yetersizdir (Okumuş, 2003: 130).

Aile, eğitim, ekonomi, kũltũr gibi siyaset sosyolojisinin temel kurumları arasında yer alan din ve siyaset ilişkisi, toplumun diğer kurum ve olgularıyla olduğu gibi birbirleriyle de etkileşim içerisindedirler. ũnkũ din de siyaset de sosyal birer olgu olarak, sosyal ilişki ve etkileşimler ağı olan toplumda etkinlik gũsterirler. Dolayısıyla birbirlerini dışlayamaz veya gũrmezlikten gelemezler, birbirlerinden mutlak olarak uzak kalamazlar. Birçok toplumsal işleve sahip olan dinin en önemli siyasal işlevlerinden biri de genelde siyasal sisteme ve özelde ise siyasal iktidarlara “meşruiyet kazandırma” işlevidir. Din, meşrulaştırıcı işleviyle statũkoyu, mevcut sosyal dũzen ve dũzenlemeleri, kurumları, kurumların işleyiş biçimlerini vb. meşrulaştırarak geçerli kılar. Dinin bu kadar gũclũ bir meşruiyet kaynağı olmasının nedeni kendisine siyasal iktidarı kutsallaştıran bir özellik bahşedilmesidir. Bu sebeple hemen hemen bũtũn siyasal iktidarların, dini bir meşruiyet aracı olarak kullandığını sũylemek mũmkũndũr (Turan, 2014: 68-69).

Tablo 17. “Tũrk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?”

	Sıklık	%
Son derece gurur duyuyorum	93	77,5
Oldukça gurur duyuyorum	18	15,0
Pek gurur duymuyorum	3	2,5
Hiç gurur duymuyorum	3	2,5
Diğer	3	2,5
Toplam	120	100,0

Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar ise %77,5 son derece gurur duyuyorum olurken %15’i oldukça gurur duyuyorum olmuştur. %2,5’lik kesim ise gurur duymuyorum demiştir. Milletimiz için çok önemli olan Türk kimliği ile gurur duymamız katılımcılar tarafından da teyit edilmiştir.

Ulusalçı\milliyetçi bakış açısına göre belirli bir ülkenin vatandaşı olmak, ortak tarih, egemen kültür, dil ve yaşama tarzlarını hep birlikte paylaşan bir ulusun üyesi olmak anlamına gelir (Çoyrak ve O’Dwyer, 2016: 33).

Tablo 18. “Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?”

	Sıklık	%
Türk	16	13,3
Müslüman	94	78,3
İkisi de değil	10	9,4
Diğer	120	100,0
Toplam	16	13,3

“Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?” sorusuna katılımcıların % 78,3’ü Müslüman cevabını öncelikli olarak vermiştir. %13,3’ü önce Türk olarak görüyorum derken, katılımcıların %9,4’ü diğer cevapları vermiştir. %99’u Müslüman bir ülkede ve katılımcıların hepsinin Müslüman olduğu bir devlet düzeninde böyle bir sonuç çıkması beklenen bir durumdur.

Osmanlı İmparatorluğu’ndaki millet sistemine bakıldığında vatandaşların temel olarak Müslümanlar ve Gayrimüslimler olarak ikiye ayrıldığı görülür. Katolik Hıristiyanlar, Ortodoks Hıristiyanlar ve Yahudiler Gayrimüslim cemaat içinde ayrı ayrı milletler olarak sayılmıştır. Müslüman halk ise etnik farklılıklarına bakılmaksızın tek bir millet olarak kabul edilmiştir. Bu anlamda millet sistemindeki kimliğin oluşumunda etnik değil, dinsel öğeler belirleyici olmuştur (Sarıay, 1994: 39). Osmanlı’nın kurucu unsurlarının Türk etnik kökenine dayanmasına rağmen

kimliğini Türklükten değil de İslamiyet'ten alması dikkat edilmesi gereken bir ayrıntıdır (Karpas, 1995: 26). Öyle ki Osmanlı'nın İslami motifler kullanarak inşa ettiği kimlik, Türklerin de kendilerini ve toplumsal yapılarını tamamen İslami değerler çerçevesinde tanımlamalarına sebep olmuştur. Aynı noktadan hareketle Lewis "Osmanlı Türkleri, kimliklerini İslam dini içerisinde eritme konusunda belki de daha önceki İslam toplumlarının hepsinden daha ileriye gittiler ve kendilerini nerdeyse tüm diğer Müslümanlardan fazla bir şekilde İslam'la özdeşleştirdiler." yorumunu yapmaktadır (Lewis, 2013: 20). Millet sisteminin vatandaşları sınıflandırmadaki etkisiyle de tarihsel süreçte Osmanlı Batı karşıtlığı öncelikle din temeline dayandırılmıştır. Bu anlamda Kandıra halkının kendisini çoğunlukla Müslüman olarak tanımlaması sahip olduğu tarihsel kültür ile alakalıdır.

Tablo 19. " Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?"

	Sıklık	%
Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy	35	29,2
Bir başka şehir veya kasaba	4	3,3
Bir bölge	12	10,0
Türkiye	42	35,0
Türki topluluklar	1	0,8
İslam dünyası	14	11,7
Avrupa	4	3,3
Dünya	8	6,7
Hiçbiri	0	0
Toplam	120	100,0

Tablo 19’da“ Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Katılımcıların %35’i Türkiye, %29,2’si Kocaeli, yaşadığım ilçe mahalle yahut köy cevabını vermiştir. %3,3’lük kısım ise bir başka şehir veya kasaba olarak cevap vermiştir. Cevapları genel olarak değerlendirsek, %74,2’lik kısım kendi memleketi, yaşadığı yeri ya da daha genel olarak ülkesi olan Türkiye cevabını vermiştir. Memleket ve milliyet kavramının çok önemli olduğu ülkemizde, Türkiyeli olmak yahut Kocaelili olmak önemli bir etiket olduğu için verilen cevapların dörtte üçünün bu yönde olması olağan bir sonuçtur.

Birey ya da grup kendini ait hissettiği toprağı korur ve şekillendirir. İnsanlar kendilerini yansıtan ve kendilerini temsil eden yerlere ait hissederler ve oranın bir parçası olduklarını düşünürler. O yerde kendilerini güvende ve rahat hissettikleri için o yeri korumaya çalışırlar. Komşuluk ve arkadaşlık ilişkisi gibi sosyal ilişkiler ne kadar kuvvetli ise söz konusu aidiyet bağı da o ölçüde kuvvetli olacaktır (Şentürk ve Gülersoy, 2019: 147).

Kandıra halkının yüzde 35’i kendisini Türkiye’ye ait hissederken yüzde 29,2’si ise kendisini yaşadığı yere (il, ilçe, mahalle vb.) ait hissetmektedir. Bu anlamda Kandıra halkı için ulusal aidiyet bağıyla birlikte yerel aidiyet bağının da güçlü olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 20. “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?”

	Sıklık	%
Avrupa topluluğu	19	15,8
İslam Dünyası	73	60,8
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	14	11,7
Şangay İşbirliği Örgütü	1	0,8
Diğer	13	10,8
Toplam	120	100,0

Tablo 20’de “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?” sorusunun cevapları görülmektedir. Katılımcıların %60,8’i İslam Dünyası’nın bir parçası olmalıyız derken %15,8’i AB’nin parçası olmalıyız demiştir. %11,7’si Orta Asya Türk Cumhuriyetleri derken %0,8’i ise Şan İşbirliği’nin bir parçası olmak istemektedir. Çıkan sonuçlara bakıldığında İslam Dünyası’nın AB’den yüksek çıkmasının bir takım sebepleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki AB ile olan ilişkilerin yaklaşık 50 yıldır süregelmesi ve bu uzun sürecin sonuçsuz kalması. AB’nin oyalama prensibi toplumun çoğu kesimi tarafından görülmüş ve farkına varılmıştır. Bir diğer sebep ise İslam Dünyası’nın uzun zamandan beri bir araya gelmek istemesi ve bundan da önemlisi bir ortak paydamızın ve ortak davamızın olmasıdır. İşte bu sebeplerden dolayı İslam Dünyası toplumunda bulunmak AB’de bulunmaktan bir adım daha öne çıkmıştır

Tablo 21. “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?”

	Sıklık	%
Evet	80	66,7
Hayır	40	33,4
Diğer	0	0
Toplam	120	100,0

Tablo 21’de “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?” sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Katılımcıların %66,7’si evet desteklerim derken %33,4’ü hayır desteklemem demiştir. Yukarıda da bahsedildiği üzere millet ve milliyet kavramlarının çok önemli olduğu ülkemizde haksız da olsa kendi ülkemizi savunmak ve ülkemizin arkasında olmak bizler için önemli bir dava meselesi haline gelecektir. İşte bu sebepten dolayı katılımcıların çoğu haksız da olsa ülkesinin

yanında ve arkasında olmayı tercih etmektedir. Türk halkının vatansever bir millet olması dolayısıyla böyle bir sonuç ile karşılaşılması olağan bir durumdur.

Tablo 22. “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?”

	Sıklık	%
Türk'ün tarafını tutardım	20	16,7
Kim haklıysa onun tarafını tutardım	94	78,3
Hollandalının tarafını tutardım	3	2,5
Ben karışmazdım	3	2,5
Toplam	120	100,0

Tablo 22’de “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?” sorusunun cevabı aranmıştır. Bir üst sorudaki cevaplar ile birlikte değerlendirirsek tezat varmış gibi düşünülse de bu soru, olay bireyselleşince kişinin hakkını yememe/yedirmeme konusunda çok iyi olunduğunun açık bir cevabı olmuştur. Bir olay sonucu iki taraf var ve bu iki taraftan haklı olan taraf yabancı da olsa yabancının hakkını savunur ve onun tarafını tutarız cevabı gelmiştir. Oranlara bakılacak olursa %78,3 kim haklıysa onun tarafını tutarım derken %16,7’lik kesim Türk’ün tarafını tutarım demiştir.

Üç yıl önce yaşanan bir hadisede su almak için bir büfeye giren İrlandalı bir adam, suları devirince büfe sahibi ve çevre esnafı tarafından saldırıya uğramıştı. “İrlandalı boksör” olarak adlandırılan Mohammed Fadeldabbous tek başına birçok esnafı yumruk yağmuruna tutmuştu. Ancak mahkeme Fadeldabbous’a “meşru müdafaa” hakkını kullandığını gerekçe göstererek ceza vermemişti. Olayın faili olarak görülen Şenol Palan’a ise mahkeme tarafından “Kemik kırığına neden olacak şekilde yaralama” suçundan 3 yıl 6 ay 5 günlük bir ceza vermişti (Hürriyet, 2018). Bu olayda İrlandalı adam esnaflar karşısında haklı bulunmuş ve desteklenmiştir. Bu

olay ve yukarıdaki tablo birlikte ele alındığında Türk halkının ırkçı bir yapıda olmadığını, böyle bir durumda öncelikle haklı olanın yanında yer aldığını göstermektedir.

Tablo 23. Siyasi Eylem Onaylama

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	13	10,8	Kesinlikle yanlıştır	87	72,5
Bazı şartlarda yapılabilir	64	53,3	Bazı şartlarda yapılabilir	21	17,5
Onaylarım	35	29,2	Onaylarım	2	1,7
Cevapsız	8	6,7	Cevapsız	10	8,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	18	15,0	Kesinlikle yanlıştır	13	10,8
Bazı şartlarda yapılabilir	74	61,7	Bazı şartlarda yapılabilir	48	40,0
Onaylarım	22	18,3	Onaylarım	49	40,8
Cevapsız	6	5,0	Cevapsız	10	8,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	86	71,7	Kesinlikle yanlıştır	97	80,8
Bazı şartlarda yapılabilir	25	20,8	Bazı şartlarda yapılabilir	15	12,5
Onaylarım	3	2,5	Onaylarım	2	1,7
Cevapsız	11	9,2	Cevapsız	6	5,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	14	11,7	Kesinlikle yanlıştır	53	44,2
Bazı şartlarda yapılabilir	53	44,2	Bazı şartlarda yapılabilir	46	38,3
Onaylarım	42	35,0	Onaylarım	15	12,5
Cevapsız	11	9,2	Cevapsız	6	5,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Bina veya iş yeri işgal etmek		
	Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	103	85,8
Bazı şartlarda yapılabilir	7	5,8
Onaylarım	1	0,8
Cevapsız	9	7,5
Toplam	120	100,0

Yasal grev yapmak, yasal bir gösteriye katılmak gibi siyasal eylemlere “bazı şartlarda yapılabilir” yanıtı çoğunlukla verilirken bina veya iş yeri işgal etmek, kanuna aykırı olarak iş bırakmak, gösteri amacıyla trafiği kapatmak, bina veya iş yeri işgal etmek gibi toplumsal kargaşaya yol açabilecek siyasal eylemler sakıncalı ve yanlış bulunmaktadır.

Tablo 24. Siyasi Eylem Katılım

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	16	13,3	Katılmıyorum	81	67,5
Kararsızım	20	16,7	Kararsızım	20	16,7
Katılıyorum	72	60,0	Katılıyorum	7	5,8
Cevapsız	12	10,0	Cevapsız	12	10,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	17	14,2	Katılmıyorum	16	13,3
Kararsızım	43	35,8	Kararsızım	24	20,0
Katılıyorum	48	40,0	Katılıyorum	63	52,5
Cevapsız	12	10,0	Cevapsız	17	13,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	77	64,2	Katılmıyorum	91	75,8
Kararsızım	20	16,7	Kararsızım	12	10,0
Katılıyorum	7	5,8	Katılıyorum	6	5,0
Cevapsız	16	13,3	Cevapsız	11	9,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boycot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	20	16,7	Katılmıyorum	48	40,0
Kararsızım	28	23,3	Kararsızım	28	23,3
Katılıyorum	62	51,7	Katılıyorum	29	24,2
Cevapsız	10	8,3	Cevapsız	15	12,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Bina veya iş yeri işgal etmek		
	Sıklık	%
Katılmıyorum	99	82,5
Kararsızım	6	5,0
Katılıyorum	3	2,5
Cevapsız	12	10,0
Toplam	120	100,0

Tablo 23 ve 24’te bir siyasi eylemi onaylama ve o siyasi eyleme katılma noktasında katılımcılara bir takım sorular sorulmuştur. Katılımcılar Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak sorusuna çoğunluk olarak bazı şartlarda yapılabilir derken imza verme noktasında katılır mısınız sorusuna %60’lık bir oranda katılırim demişlerdir. Resmen ilan edilmeyen grevlere katılma sorusuna çoğunluk onay vermezken %67,5’i ben böyle bir eyleme katılmam demiştir. Aynı şekilde toplu bir dilekçeye imza atmak, yasal grev yapmak, kanuna aykırı olarak işi bırakmak, gösteri amacıyla trafiği kapatmak sorularına toplumsal etik ve iş etiği açısından yaklaşarak bu doğrultularda kararlar vermişlerdir. Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak, boykot yapmak sorularına ise yine aynı şekilde kanunlar çerçevesinde olduğu sürece katılabileceğini göstermişlerdir.

Tablo 25. “Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?”

	Sıklık	%
Evet	109	90,8
Hayır	11	9,2
Toplam	120	100,0

Tablo 25’de son seçimlerde katılımcıların oy kullanıp kullanmadığı sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Tabloya göre katılımcıların %90,8’i son seçimlerde oy kullanmış 9,2’si ise kullanmamıştır. Ülkedeki genel seçim tablosunda katılım oranının %85’lerde olduğuna göre katılımcılar da ortalama bir oy kullanma eğilimi göstermişlerdir.

Seçimlere katılma bir siyasal katılma davranışıdır. Demokratik toplumlarda ve ulus-devletlerde yöneticilerin meşruiyeti halkın iradesine bağlıdır. Temsili demokraside meşruiyet, seçimler aracılığıyla sağlanmaktadır. Demokrasi tarihi veya ulus-devlet tarihi bir nevi siyasal katılma tarihi olarak anlaşılmaktadır. Bir ülkede seçimlere katılım oranı o ülkenin ne düzeyde demokratikleştiğinin en önemli göstergelerinden biridir (Özyurt, 2010: 290). Bir hak ve aynı zamanda vatandaşlık görevi olarak seçimlere katılımın yüksek olması halkın siyasal sorumluluğunun bilincinde olduğunu gösteren bir etmendir.

Tablo 26. Politikacılarla temas

Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?			Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	20	16,7	Evet	21	17,5
Hayır	100	83,3	Hayır	99	82,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?			Bir gazeteye mektup yazdınız mı?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	6	5,0	Evet	8	6,7
Hayır	114	95,0	Hayır	112	93,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 26’da katılımcılara politikacılarla temas hakkında bir takım sorular yöneltilmiştir. Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü sorusuna %83,3’i hayır cevabı verirken %16,7’si evet cevabı vermiştir. Aynı şekilde bir bakan ya da başbakana mektup yazdınız mı yahut onunla görüştünüz mü sorusuna, “bir işiniz için milletvekiline mektup yazdınız mı” sorusuna ve “bir gazeteye mektup yazdınız mı sorusuna katılımcıların %80-90’dan fazlası hayır cevabını vermiştir. Genelde siyaset ile ilgilenen toplumumuzda siyasilerle irtibata geçmek olağanüstü bir durum olabilmektedir. Aynı şekilde siyasiler tarafından olaya bakıldığında ise siyasiler ile onlara oy verenler arasında her zaman bir iletişim problemi olmuştur. Verilen bu cevaplar bunu doğrulamıştır.

Çoğulcu demokrasi ilkesi gereği, siyasetçi halkın oylarıyla seçilmiş olmaktan ve halkın siyasal tercihlerini temsil etmekten dolayı belirgin bir güce ve üstünlüğe sahiptir (Gökçe vd. 2002: 49). Bu sebeple halkın bu durumun bilincinde olması, siyasetçilerin sahip olduğu bu gücü onlara kendilerinin verdiğini unutmaması gerekmektedir. Tablodan çıkarılan sonuç bu bilincin yeterince yerleşmemiş olduğu yönündedir.

Tablo 27. Dernek veya Kuruluşlara Üyelik

	Sıklık	%
Evet	33	27,5
Hayır	87	72,5
Toplam	120	100,0

Tablo 27’de herhangi bir gönüllü bir kuruluş ya da derneğe üye misiniz sorusuna katılımcıların %72,5’i hayır cevabını vermiştir. Dernekler kişi topluluğudurlar ve ideal (manevi) amaçları vardır. Derneklerin unsurları konusunda görüş ayrılıkları olmakla birlikte, genellikle bu unsurların kişi, ortak amaç, süreklilik, organizasyon ve gönüllülük olduğu söylenebilir. Dernekler, gönüllü birliklerdir ve bu unsur dernekleri kamu tüzel kişisi olan birliklerden ayırır. Çoğulcu demokratik bir düzen için çoğulcu bir toplum yapısının varlığı gereklidir. Partiler açısından bakıldığında dernekler yurttaşların siyasal bilincinin gelişmesinde anahtar kuruluşlardır. Dernekler aynı zamanda iktidarların gücüne karşı denge sağlama özelliğine sahiptir. Başka bir açıdan bakıldığında ise dernekler, toplumun ekonomik, siyasal ve sosyal gelişmenin de bir ölçüsü kabul edilmektedir (Sezer, 2008: 4-9). Bu anlamda yukarıdaki tabloyu değerlendirdiğimizde ve çıkan sonuçları genel bir örneklem olarak ele aldığımızda, gönüllü kuruluşlar vasıtasıyla yararlı işler yapma noktasında yeterince organize bir toplum haline gelmediğimiz söylenebilir.

Tablo 28. Siyasete İlgi

	Sıklık	%
Hiç ilgi duymam	14	11,7
Pek ilgi duymam	14	11,7
Ne ilgili ne ilgisiz	30	25,0
İlgiliyim	44	36,7
Çok yakından ilgiliyim	18	15,0
Toplam	120	100,0

Tablo 28’de siyasete ilgili misiniz? Sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %51,7’si ilgiliyim ve yakından ilgiliyim cevabını verirken, ne ilgili ne ilgisiz diyenler %25,0 olmuştur. Pek ilgi duymam diyenler ise %11,7’de kalırken üstteki tabloda siyasiler ile olan ilişkiler sorusunda bahsedildiği gibi her ne kadar siyasilerle

irtibat kurulmasa da siyaset ile oldukça yakından ilgilenen bir katılımcı görünümü vardır.

Tablo 29. Siyasete İlgi Sıklığı

Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz?			Siyasî mitinglere, toplantılara katılırsınız?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	19	15,8	Hiç	62	51,7
Çok seyrek	17	14,2	Çok seyrek	14	11,7
Bazen, ara sıra	57	47,5	Bazen, ara sıra	30	25,0
Sık sık	27	22,5	Sık sık	14	11,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız?			Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	20	16,7	Hiç	15	12,5
Çok seyrek	29	24,2	Çok seyrek	12	10,0
Bazen, ara sıra	46	38,3	Bazen, ara sıra	56	46,7
Sık sık	25	20,8	Sık sık	37	30,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız?		
	Sıklık	%
Hiç	62	51,7
Çok seyrek	14	11,7
Bazen, ara sıra	30	25,0
Sık sık	14	11,7
Toplam	120	100,0

Tablo 29’da katılımcılara siyasete ilgi sıklığı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz? Sorusuna %47,5’i bazen ara sıra cevabını vermiştir. %22,5’i sık sık, %14,2’si çok seyrek ve %15,8’i hiç okumam cevabını vermiştir. Siyasi miting ve toplantılara katılır mısınız? Sorusuna %51,7’si hiç katılmam derken %11,7’si sık sık cevabını vermiştir. Ara sıra diyenler ise %25’lik bir kesimi oluşturmaktadır.

“Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız?” sorusuna ise katılımcıların %38,3’ü ara sıra cevabını vermiştir. %20,8’i sık sık derken %40,9’u ise çok seyrek ya da hiç konuşmam cevabını vermiştir. “Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?” sorusuna katılımcıların %46,7’si bazen izlerim demiştir. %30,8’i sık sık izlerim derken %22,5’i çok seyrek ya da hiç izlemem cevabını vermiştir. “Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız?” sorusuna ise katılımcıların %51,7 ile yarısından fazlası hiç yapmam cevabını vermiştir. %11,7’si çok seyrek, %25’i bazen, %11,7’si ise sık sık yaparım cevabını vermiştir.

Bu sorulardan anlaşılacağı üzere siyasete olan ilginin düşük olduğu yalnızca destek ve takip eden bir katılımcı kitlesinin mevcut olduğu görülmektedir.

Tablo 30. Siyasi Partilere Üyelik

	Sıklık	%
Evet oldum	55	45,8
Hayır, ama olabilir	35	29,2
Hiç düşünmem	30	25,0
Toplam	120	100,0

Tablo 30’da Siyasi partilere üye olur musunuz sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %25’i partilere üye olmayı düşünmem derken %45,8’i evet üye oldum demiştir. %29,2’si ise hayır ama olabilir cevabını vermiştir. Cevaplara bakıldığında bir üstteki sorularla örtüştüğü açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 31. Demokrasinin Anlamı

Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	8	6,7	Hiç ilişkili değil	18	15,0
Pek ilişkisi yok	6	5,0	Pek ilişkisi yok	28	23,3
Biraz ilişkili	51	42,5	Biraz ilişkili	42	35,0
Çok ilişkili	55	45,8	Çok ilişkili	32	26,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	6	5,0	Hiç ilişkili değil	8	6,7
Pek ilişkisi yok	7	5,8	Pek ilişkisi yok	5	4,2
Biraz ilişkili	47	39,2	Biraz ilişkili	39	32,5
Çok ilişkili	60	50,0	Çok ilişkili	68	56,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Halkın yönetime katılımı demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	10	8,3	Hiç ilişkili değil	4	3,3
Pek ilişkisi yok	25	20,8	Pek ilişkisi yok	5	4,2
Biraz ilişkili	38	31,7	Biraz ilişkili	25	20,8
Çok ilişkili	47	39,2	Çok ilişkili	86	71,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Azınlıkların haklarının korunması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	8	6,7	Hiç ilişkili değil	13	10,8
Pek ilişkisi yok	16	13,3	Pek ilişkisi yok	27	22,5
Biraz ilişkili	46	38,3	Biraz ilişkili	43	35,8
Çok ilişkili	50	41,7	Çok ilişkili	37	30,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	53	44,2	Hiç ilişkili değil	14	11,7
Pek ilişkisi yok	38	31,7	Pek ilişkisi yok	32	26,7
Biraz ilişkili	15	12,5	Biraz ilişkili	37	30,8
Çok ilişkili	14	11,7	Çok ilişkili	37	30,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	12	10,0	Hiç ilişkili değil	12	10,0
Pek ilişkisi yok	12	10,0	Pek ilişkisi yok	15	12,5
Biraz ilişkili	44	36,7	Biraz ilişkili	54	45,0
Çok ilişkili	52	43,3	Çok ilişkili	39	32,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 31’de katılımcılara demokrasinin anlamı ile ilgili sorular sorulmuştur. Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %45,8’lik kesim çok ilişkilidir, Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %50’lik kesim çok ilişkilidir; Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %39,2’lik kesim çok ilişkilidir cevabını vermiştir. Buradan da görüldüğü gibi hürriyet, eşitlik gibi olmazsa olmazlarımız olan kavramları demokrasiyle doğrudan ilişkilendirmek, demokrasiye olan güvenin bir simgesi olmaktadır. Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %11,7’si çok ilişkilidir derken %44,2 hiç ilişkili değildir cevabını vermiştir. Yani katılımcılar demokrasinin bir sınır ve çizgisi olduğunu bu soruya verdiği cevapla açık bir şekilde belirtmiştir.

Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna ise %43,3 çok ilişkilidir derken %36,7’si biraz ilişkilidir demiştir. %10’u pek ilişkisi yok ve %10’u hiç ilişkili değil cevabını vermiştir. Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %73,3’i pek ilişkisi yok ve biraz ilişkili cevabını vermiştir. Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna ise %56,7’si çok ilişkili derken %32,5’i biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. Hiç ilişkili değil diyenler ise sadece %6,7’dir.

Halkın yönetime katılması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %71,7'si çok ilişkilidir cevabını vermiştir. Aynı şekilde bu soruyla benzerlik gösteren Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %66,6'sı çok ilişkili ve biraz ilişkili cevabını vermiştir. Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir sorusuna katılımcıların %26,7'si pek ilişkisi yok cevabını vermiştir. %61,6'i ise biraz ilişkili ve çok ilişkili cevabını vermiştir. Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %77,5'i çok ilişkili ve biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. %12,5'i ise pek ilişkisi yoktur cevabını vermiştir.

Tablo 32. Demokrasiye Bakış

Demokrasilerde ekonomi kötü işler.			Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	49	40,8	Kesinlikle katılmıyorum	49	40,8
Katılmıyorum	31	25,8	Katılmıyorum	39	32,5
Kararsızım	19	15,8	Kararsızım	19	15,8
Katılıyorum	17	14,2	Katılıyorum	10	8,3
Kesinlikle katılıyorum	4	3,3	Kesinlikle katılıyorum	3	2,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.			Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	43	35,8	Kesinlikle katılmıyorum	11	9,2
Katılmıyorum	22	18,3	Katılmıyorum	12	10,0
Kararsızım	21	17,5	Kararsızım	15	12,5
Katılıyorum	26	21,7	Katılıyorum	42	35,0

Kesinlikle katılıyorum	8	6,7	Kesinlikle katılıyorum	40	33,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 32’de katılımcılara demokrasiye bakış ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Demokrasilerde ekonomi kötü işler, savına katılımcıların %40,8’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir, Katılımcıların yalnızca %3,3’ü ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere katılımcıların demokrasiye olan güveni bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur, sorusu ve Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz. Sorularına verilen cevaplar da çoğunlukla kesinlikle katılmıyorum yönünde olmuştur. Sonuç olarak Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir savına %68,3’lük kesim katıldığını belirterek, sorunlar sıkıntılar da olsa demokrasinin yanında olduğunu, ona güvendiğini açık bir dille ifade etmiştir.

Tablo 33. Aileye Dair Görüş

	Sıklık	%
İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır.	91	75,8
Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir.	29	24,2
Toplam	120	100,0

Kandıralılara göre anne baba her koşulda sevilmeli ve sayılmalıdır. Dinimiz de bu anlamda anne ve babaya sevgi ve saygı gösterilmesini, onlara itaatte bulunmasını gerekli görmektedir.

Dinimizin bakış açısından anne-babanın çocuklar üzerindeki haklarını şu şekilde sıralayabiliriz. Anne ve babaya itaat etmek, onlara iyi davranmak, saygılı olmak, maddî ihtiyaçlarını gidermek, onların rızalarını almak, dua etmek, kötü söz söylememek, öldüklerinde hayırla anmak ve dostlarıyla ilişkiyi devam ettirip ikramda bulunmaktır (Sabuncu, 2007: 229).

Tablo 34. Çocuk yetiştirmede Önemli Unsurlar

Tebiyeli olması			İtaatkâr olması ve söz dinlemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	34	28,3	Birinci tercih	5	4,2
İkinci tercih	19	15,8	İkinci tercih	6	5,0
Tercih edilmemiş	67	55,8	Tercih edilmemiş	109	90,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Çalışkan olması			Tutumlu olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	1	0,8	Birinci tercih	0	0
İkinci tercih	13	10,8	İkinci tercih	2	1,7
Tercih edilmemiş	106	88,3	Tercih edilmemiş	118	98,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hoşgörülü olması			Sorumluluk sahibi olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	9	7,5	Birinci tercih	6	5,0
İkinci tercih	11	9,2	İkinci tercih	19	15,8
Tercih edilmemiş	100	83,3	Tercih edilmemiş	95	79,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Hayırlı evlat olması			İcatçı olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	34	28,3	İkinci tercih	3	2,5
İkinci tercih	21	17,5	Tercih edilmemiş	117	97,5
Tercih edilmemiş	65	54,2	Toplam	120	100,0
Toplam	120	100,0			
Dindar olması					
	Sıklık	%			
Birinci tercih	32	26,7			
İkinci tercih	25	20,8			
Tercih edilmemiş	63	52,5			
Toplam	120	100,0			

Tablo 34'te çocuk yetiştirmede önemli unsurlar verilmiş ve katılımcılardan bu unsurları önem sırasına göre iki tercih yapılması istenmiştir. Terbiyeli olması, çalışkan olması, hoşgörülü olması, hayırlı evlat olması, dindar olması, itaatkâr olması ve söz dinlemesi, tutumlu olması, sorumluluk sahibi olması ve icatçı olması seçeneklerinin olduğu soruda birinci tercih olarak katılımcıların %28,3'ü terbiyeli olması, %28,3'ü hayırlı evlat olması, %26,7'si dindar olması demiştir. İkinci tercih olarak katılımcıların %15,8'i terbiyeli olması, %9,2'si hoşgörülü olması, %17,5'i hayırlı evlat olması, %20,8'i dindar olması ve %15,8'i sorumluluk sahibi olması demiştir. Verilen cevaplara ve sıralamalara bakıldığında anne babalar için ilk tercih, çocuklarının terbiyeli ve dindar olması gelmektedir. İkinci tercih olarak ise sorumluluk sahibi olması ve hayırlı evlat ve terbiyeli olması gelmektedir. Dikkat çeken cevap ise kimsenin icatçı olması seçeneğini tercih etmemesidir.

Tablo 35. “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?”

	Sıklık	%
Evet	23	19,2
Hayır	97	80,8
Toplam	120	100,0

Çeşitli dernekler, sendikalar veya meslek kuruluşları siyasal toplumsallaşma üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Kışlalı, 2008: 120). Katılımcılara yöneltilen herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz sorusuna verilen cevapların %80,8’i hayır olurken %19,2’si ise evet olmuştur.

Tablo 36. “İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir yetkili sendika olmalıdır.	25	20,8
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır.	95	79,2
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki sonuçlara bakıldığında halkın % 79,2 ‘si farklı fikirlerin dile getirilmesi açısından ve seçim imkânı sağlaması bakımından çok sayıda sendikanın

varlığını gerekli bulmuştur. %20,8'i ise tüm işçileri temsil yetkisine sahip tek bir sendikanın varlığını yeterli bulmaktadır. Bu anlamda işçi sendikaları hususunda çoğulcu bir bakış açısının hâkim olduğu söylenebilir.

Tablo 37. “Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?”

	Sıklık	%
Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur.	99	82,5
Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir.	21	17,5
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda belediye başkanını halk seçmelidir, diyenlerin oranı %82,5 iken; belediye başkanının devlet tarafından tayin edilmesini isteyenlerin oranı %17,5'tir. Katılımcıların yüksek bir çoğunluğu halkın seçimini önemsemektedir.

Tablo 38. “Peki, sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?”

	Sıklık	%
Seçilmeli	45	37,5
Tayinle gelmeli	71	59,2
Diğer	4	3,3
Toplam	120	100,0

Tablo 38'de kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %59,2'si tayinle gelmelidir. %37,5'i ise kaymakam seçilmelidir cevabını vermiştir. Sonuçlara tayinle gelmelidir seçeneği ön plana çıkmaktadır.

Tablo 39. Değişime Bakış

Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi			Yetkililere daha fazla saygı duyulması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kötü olurdu	9	7,5	Kötü olurdu	10	8,3
Fark etmez	10	8,3	Fark etmez	37	30,8
İyi olurdu	101	84,1	İyi olurdu	73	60,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 39’da Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi ve Yetkililere daha fazla saygı duyulması nasıl olurdu sorularının cevapları yer almaktadır. Her iki soru için de büyük oranda (%84,1 ve %60,8) iyi olurdu cevabı verilmiştir.

Tablo 40. “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?”

	Sıklık	%
Seçilmiş hükümet	102	85,0
Diktatör	18	14,9
Toplam	120	100,0

Tablo 40’ta katılımcılara “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer? Sorusu yöneltilmiştir. %85’lik kesim seçilmiş hükümet çözer demiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere demokrasi ve seçilmiş hükümet katılımcılar için en iyi seçenek olmuştur.

Tablo 41. Görüşler

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması			Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmam	15	12,5	Katılmam	50	41,7
Şartlara bağlı	92	76,7	Şartlara bağlı	64	53,3
Katılırim	13	10,8	Katılırim	6	5,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasına %76,7'lik kesim şartlara bağlı derken %12,5'i katılmam demiştir. Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi sorusuna ise %41,7'lik kesim katılmam derken %53,3'lik kesim ise şartlara bağlı demiştir.

Tablo 42. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.			Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutup		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	35	29,2	Tamamen yanlış (katılmam)	11	9,2
Kısmen yanlış (katılmam)	25	20,8	Kısmen yanlış (katılmam)	13	10,8
Kararsızım	9	7,5	Kararsızım	7	5,8
Kısmen doğru (katılırim)	34	28,3	Kısmen doğru (katılırim)	38	31,7
Tamamen doğru (katılırim)	17	14,2	Tamamen doğru (katılırim)	51	42,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır			Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	9	7,5	Tamamen yanlış (katılmam)	17	14,2
Kısmen yanlış (katılmam)	19	15,8	Kısmen yanlış (katılmam)	10	8,3
Kararsızım	7	5,8	Kararsızım	11	9,2
Kısmen doğru (katılırim)	45	37,5	Kısmen doğru (katılırim)	41	34,2
Tamamen doğru (katılırim)	40	33,3	Tamamen doğru (katılırim)	41	34,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor			Türk ordusu demokrasinin güvencesidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	20	16,7	Tamamen yanlış (katılmam)	8	6,7
Kısmen yanlış (katılmam)	23	19,2	Kısmen yanlış (katılmam)	8	6,7
Kararsızım	8	6,7	Kararsızım	7	5,8
Kısmen doğru (katılırim)	40	33,3	Kısmen doğru (katılırim)	28	23,3
Tamamen doğru (katılırim)	29	24,2	Tamamen doğru (katılırim)	69	57,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor		
	Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	14	11,7
Kısmen yanlış (katılmam)	26	21,7
Kararsızım	5	4,2
Kısmen doğru (katılırim)	42	35,0
Tamamen doğru (katılırim)	33	27,5
Toplam	120	100,0

Tablo 42’de Siyaseti Etkileme Gücüne İnançla ilgili soruların cevapları yer almaktadır. Benim gibi insanların Ankara’daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir savına katılmayanlar %50 iken %43’ü bu görüşe katılmaktadır. Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır görüşüne katılanlar %70,8 olmuştur. Yani katılımcıların çoğu hükümeti etkilemek için tek seçenek seçimidir, diye düşünmektedirler. Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor, savına katılanlar ise %57,6 olmuştur.

Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor diyen katılımcılar %62,5 iken Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor diyenlerin oranı %74,2’tir.Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil diyenler %80,8’lik kesimdir.

Tablo 43. “Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?”

	Sıklık	%
İmkânsız	11	9,2
Zor	58	48,3
Kolaylıkla arayabilir	51	42,5
Toplam	120	100,0

Tablo 43’te Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır? Sorusuna katılımcıların %9,2’si imkânsız derken, %48,3’ü zor demiştir. %42,5’lük kesim ise kolaylıkla arayabilir cevabını vermiştir.

Tablo 44. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1=Devletten yardım beklememeli	4	3,3
2	0	0
3	4	3,3
4	7	5,8
5	16	13,3
6	19	15,8
7	14	11,7

8	15	12,5
9	8	6,7
10= Devlet yardım etmeli	33	27,5
Toplam	120	100,0

Tablo 44’te 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusu yer almaktadır. Bu soruya katılımcıların 1’den 10’a kadar bir cevap vermesi istenmektedir. Katılımcıların çoğu devlet geçim için yardım etmeli savına 5 ve üzeri puanlar vererek yardım etmelidir demişlerdir.

Tablo 45. “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?”

	Sıklık	%
Atama ile (Biliyor)	103	85,8
Bilmiyor	17	14,2
Toplam	120	100,0

Tablo 45’te şu an kaymakam nasıl göreve geliyor? Sorusuna verilen cevaplar listelenmiştir. Katılımcıların %85,8’i kaymakamın atama ile geldiği bilmektedir. %14,2’lik kesim ise nasıl göreve geldiği bilmiyor.

Tablo 46. “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?”

	Sıklık	%
Halk tarafından seçiliyor (Biliyor)	117	97,5
Bilmiyor	3	2,5
Toplam	120	100,0

Tablo 46’da Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor? Sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %97,5’i cumhurbaşkanını halkın seçtiğini bilmektedir. Bundaki en önemli etkenlerden biri yakın zamanda bir cumhurbaşkanlığı seçimi olması ve bu seçimin gündemi uzun süre işgal etmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 47. “Danıştay’ın ne iş yaptığını biliyor musunuz?”

	Sıklık	%
Biliyor	61	50,8
Bilmiyor	59	49,2
Toplam	120	100,0

Tablo 47’de katılımcılara Danıştay’ın ne iş yaptığını biliyor musunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %49,2’si bu sorunun cevabını bilmediğini söylemiştir. Bu sonuç yine gündeme gelip gelmeme ve medyada az yer alma ile ilgili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 48. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?”

Süleyman Soylu			Adele		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	90	75,0	Biliyor	35	29,2
Bilmiyor	30	25,0	Bilmiyor	85	70,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Angela Merkel			Mesut Mertcan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	95	79,2	Biliyor	24	20,0
Bilmiyor	25	20,8	Bilmiyor	96	80,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hulusi Akar			Hüseyin Aksoy		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	93	77,5	Biliyor	38	31,7
Bilmiyor	27	22,5	Bilmiyor	82	68,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Donald Trump			Sadettin Hülagü		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	107	89,2	Biliyor	27	22,5
Bilmiyor	13	10,8	Bilmiyor	93	77,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Münir Özkul			İsmail Kahraman		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	101	84,2	Biliyor	59	49,2
Bilmiyor	19	15,8	Bilmiyor	61	50,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Ahmet Refik Erduran			İbrahim Karaosmanoğlu		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	17	14,2	Biliyor	105	87,5
Bilmiyor	103	85,8	Bilmiyor	15	12,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Semahat Arsel			Fikri Işık		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	17	14,2	Biliyor	50	41,7
Bilmiyor	103	85,8	Bilmiyor	70	58,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Recep Tayip Erdoğan			Nevzat Doğan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	120	100,0	Biliyor	100	83,3
Bilmiyor	0	0	Bilmiyor	20	16,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 48’de katılımcılara bir takım isimler sayılmış ve bu isimleri tanıyıp tanımadığı sorulmuştur. Katılımcıların çoğu Süleyman Soylu, Angela Merkel, Hulusi

Akar, Donald Trump, Münir Özkul, Recep Tayyip Erdoğan, Nevzat Doğan, İbrahim Karaosmanoğlu isimlerini tanıdıklarını söylerken; Fikri Işık, Ahmet Refik Erduran, Semahat Arsel, İsmail Kahraman, Hüseyin Aksoy ve Mesut Mertcan'ı tanımadığını söylemektedir. Buradan çıkan sonuçları da yine medyada yer alma, haberlerde şahsın isminin geçmesi gibi kriterler etkilemektedir.

Tablo 49. Dışişleri bakanının ismini hatırlıyor musunuz?

	Sıklık	%
Biliyor	105	87,5
Bilmiyor	15	12,5
Toplam	120	100,0

Tablo 49'te katılımcılara şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Katılımcıların %87,5'i şu anki dışişleri bakanının adını bildiği söylemiştir.

Tablo 50. “Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?”

Toplu konut inşa etmek			Büyük mağazalar açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	120	100,0	İzin verilmemeli	31	25,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	0	0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	48	40,0
Toplam	120	100,0	Tamamen serbest olmalı	41	34,2
			Toplam	120	100,0

Fiyatları kontrol etmek			Fabrikalar, iş yerleri açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	25	20,8	İzin verilmemeli	10	8,3
Bir ölçüde kısıtlanmalı	75	62,5	Bir ölçüde kısıtlanmalı	42	35,0
Tamamen serbest olmalı	20	16,7	Tamamen serbest olmalı	68	56,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Banka kurmak ve işletmek			Pahalı mal satanları cezalandırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	58	48,3	İzin verilmemeli	11	9,2
Bir ölçüde kısıtlanmalı	48	40,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	46	38,3
Tamamen serbest olmalı	14	11,7	Tamamen serbest olmalı	63	52,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Baraj yapmak			Cami yaptırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	27	22,5	İzin verilmemeli	65	54,2
Bir ölçüde kısıtlanmalı	70	58,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	41	34,2
Tamamen serbest olmalı	23	19,2	Tamamen serbest olmalı	14	11,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Okul, Hastane yapmak			Ahlaki değerleri korumak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	40	33,3	İzin verilmemeli	26	21,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	49	40,8	Bir ölçüde kısıtlanmalı	44	36,7
Tamamen serbest olmalı	31	25,8	Tamamen serbest olmalı	50	41,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda verilen görev ve hizmetlerden hangilerinin devletin, hangilerinin özel sektör sorumluluğunda olması istendiği ölçülmüştür. Tabloda “İzin verilmemeli” cevabı söz konusu görevi veya hizmeti devletin yapması ve bu konuda özel sektöre yer vermemesi anlamındadır. “Bir ölçüde kısıtlanmalı” yanıtı devletin özel sektöre söz konusu işte belli ölçülerde yer vermesi, diğer bir deyişle devlet ve sektörün ikisine birden sorumluluk verilmesi anlamındadır. “Tamamen serbest” olması ise devletin sorumluluğu altından çıkması ve tamamen özel sektör elinde olması tercihidir. Bu anlamda yukarıdaki tablo halkın devlete ne kadar sorumluluk yüklediğinin bir ölçüsü niteliğindedir. Bu bağlamda halk toplu konutların yapımı görevini tamamen devletin üstlenmesini istemiştir. Halkın çoğunluğu fabrika ve işyerleri açmak görevinin özel sektör alanına dâhil olmasını çoğunlukla istemiştir. Baraj yapmak ve fiyatları kontrol etmek görevlerinde en yüksek oranlar “Bir ölçüde kısıtlanmalı” seçeneğinde gerçekleşmiştir (%58,3 ve 62,5). Genel olarak halk ekonomide devlet ve özel sektör birlikteliğini savunmaktadır diyebiliriz.

Tablo 51. “Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? “

	Sıklık	%
Ülkede huzur ve düzeni sağlamak	79	65,8
Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak	20	16,7
Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek	13	10,8
Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak	8	6,7
Toplam	120	100,0

Tablo 51’de Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? Sorusu katılımcılara sorulmuştur. Katılımcıların %65,8’i en önemlisinin Ülkede huzur ve düzeni sağlamak olduğunu söylemiştir. % 16,7’si Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak, %10,8’i Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek ve %6,7’si Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak cevabını vermiştir.

Tablo 52. “Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?”

	Sıklık	%
Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı	87	72,5
Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması	21	17,5
Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması	6	5,0
Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi	6	5,0
Toplam	120	100,0

Tablo 52’de Yukarıda verilenler içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır? Sorusu sorulmuştur. Verilen cevapların %72,5’i Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı derken, %17,5’i Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması demiştir. %5’i Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahibi olması, %5’i ise Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi cevabını vermiştir.

Tablo 53. “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?”

	Sıklık	%
İstikrarlı bir ekonomi	68	56,7
Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme	22	18,3
Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme	22	18,3
Suç ve suçlularla mücadele	8	6,7
Toplam	120	100,0

Tablo 53'te Size göre bunların içinde en önemlisi hangisidir, sorusu sorularak 4 adet cümle seçeneğine yer verilmiştir. Cevapların %56,7'si İstikrarlı bir ekonomi, %18,3'ü Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme, %18,3'ü Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme ve %6,7'si ise Suç ve suçlularla mücadele cevabını vermiştir.

Tablo 54. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	42	35,0
Adnan Menderes	5	4,2
Necmettin Erbakan	6	5,0
Turgut Özal	13	10,8
Recep Tayyip Erdoğan	45	37,5
Yok	4	3,3
Cevapsız	5	4,1
Toplam	120	100,0

Tablo 54'te Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamının kim olduğu katılımcılara sorulmuştur. Katılımcıların %37,5'i Recep Tayyip Erdoğan derken, ona en yakın cevap ise %35 ile Mustafa Kemal Atatürk olmuştur. Bu cevabı %10,8 ile Turgut Özal takip etmektedir.

Tablo 55. İkinci en büyük devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	8	6,7
Adnan Menderes	12	10,0
Necmettin Erbakan	6	5,0
Turgut Özal	25	20,8
Recep Tayyip Erdoğan	32	26,7
Yok	19	15,8
Abdullah Gül	2	1,7
Bülent Ecevit	2	1,7
İsmet İnönü	4	3,3
Süleyman Demirel	2	1,7
Binali Yıldırım	1	0,8
Devlet Bahçeli	1	0,8
İbrahim Karaosmanoğlu	1	0,8
Süleyman Soylu	1	0,8
Cevapsız	4	3,3
Toplam	120	100,0

Katılımcılara ülkenin İkinci en büyük devlet adamı sorulduğunda ise %26,7'lik kesim ikinci büyük devlet adamı Recep Tayyip Erdoğan demiştir. Bu cevabı %20,8 ile Turgut Özal takip etmektedir.

Tablo 56. Güven Düzeyi

Dinî kuruluşlar			Polis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	13	10,8	Hiç güvenmem	2	1,7
Pek güvenmem	9	7,5	Pek güvenmem	7	5,8
Kararsızım	14	11,7	Kararsızım	12	10,0
Biraz güvenirim	47	39,2	Biraz güvenirim	62	51,7
Çok güvenirim	37	30,8	Çok güvenirim	37	30,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Silahlı kuvvetler			Meclis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	1	0,8	Hiç güvenmem	14	11,7
Pek güvenmem	5	4,2	Pek güvenmem	7	5,8
Kararsızım	8	6,7	Kararsızım	19	15,8
Biraz güvenirim	50	41,7	Biraz güvenirim	49	40,8
Çok güvenirim	56	46,7	Çok güvenirim	31	25,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Eğitim sistemi			Memurlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	19	15,8	Hiç güvenmem	13	10,8
Pek güvenmem	24	20,0	Pek güvenmem	20	16,7
Kararsızım	28	23,3	Kararsızım	25	20,8
Biraz güvenirim	31	25,8	Biraz güvenirim	53	44,2
Çok güvenirim	18	15,0	Çok güvenirim	9	7,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Mahkemeler			Büyük şirketler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	16	13,3	Hiç güvenmem	18	15,0
Pek güvenmem	21	17,5	Pek güvenmem	27	22,5
Kararsızım	22	18,3	Kararsızım	41	34,2
Biraz güvenirim	43	35,8	Biraz güvenirim	31	25,8
Çok güvenirim	18	15,0	Çok güvenirim	3	2,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Basın			Emekli sandığı veya SSK		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	31	25,8	Hiç güvenmem	10	8,3
Pek güvenmem	44	36,7	Pek güvenmem	6	5,0
Kararsızım	19	15,8	Kararsızım	29	24,2
Biraz güvenirim	21	17,5	Biraz güvenirim	49	40,8
Çok güvenirim	5	4,2	Çok güvenirim	26	21,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Sendika			Türk siyasî sistemi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	18	15,0	Hiç güvenmem	22	18,3
Pek güvenmem	32	26,7	Pek güvenmem	13	10,8
Kararsızım	28	23,3	Kararsızım	18	15,0
Biraz güvenirim	33	27,5	Biraz güvenirim	44	36,7
Çok güvenirim	9	7,5	Çok güvenirim	23	19,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 56’da kurum ve kuruluşlara güven düzeyleri sorulmuştur. Dini kuruluşlar, silahlı kuvvetler, polis, meclis, eğitim sistemi, memurlar, mahkemeler, büyük şirketler, basın, emekli sandığı veya SSK, sendika ve Türk siyasi sisteminin seçeneklerinin olduğu soruda katılımcıların çok güvenirim dediği birinci kurum silahlı kuvvetler olmuştur. Dini kuruluşlar, polis, meclis, mahkemeler, memurlar, emekli sandığına ise güvenirim ve çok güvenirim seçenekleri daha fazla tercih edilmiştir. Katılımcıların güvenmediği kurum ve kuruluşlar ise eğitim sistemi, büyük şirketler ve basın olmuştur.

Tablo 57. Türkiye’nin en iyi dostu

	Sıklık	%
Azerbaycan	56	46,7
Katar	12	10,0
Türkmenistan	3	2,5
Rusya	3	2,5
Pakistan	18	15,0
Yok	26	21,7
Türki Cumhuriyetler	1	0,8
Güney Kore	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 57’de katılımcılara Türkiye’nin en iyi dostu kimdir sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %46,7’si Azerbaycan cevabını verirken %21,7’si Türkiye’nin dostu yoktur demiştir. Buradan çıkan sonuç Türkiye Azerbaycan ilişkilerinin iyi olması, her iki devlet adamının karşılıklı açıklamalar ve destek mesajları göndermesi, herhangi bir kötü durumda ilk olarak bu devletlerinin birbirlerine olan destekleri ile doğru orantılıdır. En önemli sebep ise her iki devletin de kökeninin bir olması ve kardeşlik ortak noktalarının olmasıdır.

Tablo 58. Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke

	Sıklık	%
Azerbaycan	3	2,5
Katar	1	0,8
Türkmenistan	1	0,8
Rusya	5	4,2
Pakistan	1	0,8
Yok	1	0,8
ABD	77	64,2
İngiltere	6	5,0
Almanya	4	3,3
İsrail	11	9,2
İran	2	1,7
Suriye	1	0,8
İrlanda	1	0,8
Suudi Arabistan	4	3,3
Irak	1	0,8
Tüm Avrupa Ülkeleri	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 58'de Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke kimdir sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %64,2'si ABD derken %9,2'si İsrail demiştir. Gündemi yakından takip eden herkesin ortak noktada buluşacağı bu soruda ABD'nin izlediği politikalar, yakın zamanda iki ülke arasında meydana gelen ajan rahip krizi, dolar

kuru ile yapılmak istenen yıpratma politikası, savunma sanayi konularında çıkan anlaşmazlıklar gibi olaylarda ABD'nin takındığı tavır, katılımcıların bu ortak noktada buluşmalarına sebebiyet vermiştir.

Tablo 59. En sevilen yabancı millet

	Sıklık	%
Azerbaycan	23	19,2
Katar	1	0,8
Türkmenistan	4	3,3
Rusya	3	2,5
Pakistan	4	3,3
Fransa	2	1,7
Japonya	2	1,7
Yok	30	25,0
İngiltere	1	0,8
Almanya	4	3,3
Türki Cumhuriyetler	6	5,0
Bosna Hersek	2	1,7
Güney Kore	5	4,2
İskandinav ülkeleri	1	0,8
Çin	1	0,8
Arabistan	19	15,8
Kuzey Kore	1	0,8
İtalya	2	1,7

Müslüman milletler	4	3,3
Avusturalya	1	0,8
Hindistan	1	0,8
İsveç	1	0,8
Arnavutluk	1	0,8
Endonezya	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 59’da katılımcılara en sevilen yabancı millet kimdir sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %19,2’si Azerbaycan demiştir ve aynı zamanda bu cevap en yüksek oranlı cevap olmuştur. Katılımcıların %25’i ise yoktur cevabını vererek yabancı milletlere olan güven ve sevgi duygularının minimum seviyede olduğunu göstermiştir.

Tablo 60. En sevilmeyen yabancı millet

	Sıklık	%
Rusya	3	2,5
Yunanistan	17	14,2
Yok	8	6,7
ABD	18	15,0
İngiltere	18	15,0
Almanya	2	1,7
İsrail	24	20,0
Suriye	1	0,8
Hepsi	1	0,8

Hollanda	2	1,7
İrlanda	1	0,8
Ermenistan	10	8,3
Zenci	1	0,8
Arabistan	8	6,7
Mısır	1	0,8
Sırbistan	2	1,7
Endonezya	1	0,8
Tüm Avrupa Ülkeleri	1	0,8
Cevapsız	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 60'ta ise en sevilmeyen yabancı milletin kim olduğu sorusu katılımcılara sorulmuştur. En yüksek oran %20 ile İsrail olurken onu %15 ile İngiltere ve ABD takip etmektedir. Hepsi diyenlerin oranı ise %0,8 olmuştur.

Tablo 61. "Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?"

	Sıklık	%
Daha kötü	38	31,7
Aynı	15	12,5
Daha iyi	67	55,8
Toplam	120	100,0

Tablo 61’de katılımcılara Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti? Sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %31,7’si daha kötüye gitti derken %55,8’i ise daha iyiye gitti cevabını vermiştir. %12,5 ise aynı cevabını vermiştir. Derince ilçesi ile zıtlık gösteren bu cevapta katılımcılar 5 yıl öncesine göre günümüzü değerlendirdiğinde daha iyiye gittiğini görmüşler ve bu şekilde bir cevap vermişlerdir.

Tablo 62. “Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?”

	Sıklık	%
Daha kötü	28	23,3
Aynı	22	18,3
Daha iyi	70	58,3
Toplam	120	100,0

Tablo 62’de ise Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek? Sorusu katılımcılara sorulmuştur. Verilen cevapların %23,3’ü daha kötüye gidecek, %18,3’ü aynı kalacak ve %58,3’ü ise daha iyiye gidecek cevabını vermiştir. Burada Kandıra halkı önümüzdeki 5 yıl içerisinde memleketin durumunun daha iyiye gideceğini düşünmektedirler.

Tablo 63. “Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?”

	Sıklık	%
--	--------	---

Daha kötü	28	23,3
Aynı	34	28,3
Daha iyi	58	48,3
Toplam	120	100,0

Tablo 63’te beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar ülke geneli için verilen cevaplar ile paralellik göstermektedir. Katılımcıların %23,3’ü daha kötü, %48,3’ü daha iyi derken %28,3’ü ise aynı cevabını vermiştir.

Tablo 64. “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?”

	Sıklık	%
Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak	60	50,0
Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek	26	21,7
Askerî tedbirleri arttırmak	34	28,3
Toplam	120	100,0

Tablo 64’te “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcılar %50 oranında Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak cevabını, %21,7 oranında Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek cevabını ve %28,3 oranında ise Askerî tedbirleri arttırmak cevabını vermiştir.

Tablo 65. “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır.	65	54,2
Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor.	30	25,0
Kısır parti çekişmeleri ve partililik, memleketi zarar vermektedir. En iyisi bu memleketin menfaatine çalışan bir tane parti bulunmasıdır.	25	20,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloya göre halkın %54,2’si çok sayıda siyasi partinin olmasının ülke için yararlı olduğu fikrindedir. Halk, çoğulcu ve demokratik bir siyasi sistemin varlığını daha çok gerekli bulmaktadır.

Tablo 66. Siyasi Sistemlere Dair Görüşler

Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak			Ordunun yönetmesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	18	15,0	Çok kötü	57	47,5
Kötü	37	30,8	Kötü	37	30,8
Kararsızım	30	25,0	Kararsızım	19	15,8
İyi	21	17,5	İyi	2	1,7
Çok iyi	14	11,6	Çok iyi	5	4,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları			Demokratik bir siyasî sistemle yönetim		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	20	16,7	Çok kötü	2	1,7
Kötü	34	28,3	Kötü	2	1,7
Kararsızım	41	34,1	Kararsızım	16	14,1
İyi	15	12,5	İyi	40	33,3
Çok iyi	10	8,3	Çok iyi	59	49,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 66’da katılımcıların siyasi sistemlere dair görüşleri alınmıştır. İlk soru Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak nasıldır? Sorusuna katılımcıların %15’i çok kötü, %30,8’i kötü %25’i kararsızım ve %29,1’i iyi ve çok iyi cevaplarını vermiştir. İkinci soruda ordunun yönetmesi nasıldır? Sorusuna katılımcıların %78,3’ü çok kötü ve kötüdür cevaplarını vermiştir. Darbeler görmüş bir millet olarak katılımcılar bu soruda darbe karşıtı olduğunu bir kez daha göstermiştir. Üçüncü soruda ise Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları savına katılımcılar %45 oranında kötü ve çok kötü cevaplarını vermiştir. %33,3’ü ise kararsız kalmıştır. Son olarak Demokratik bir siyasî sistemle yönetim nasıldır sorusuna katılımcıların %82,5’i iyi ve çok iyidir cevaplarını vermiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere demokratik bir yönetim herkes tarafından benimsenen, desteklenen bir yönetim şekli olmuş ve olmaya devam edecektir.

Tablo 67. “Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
Cevapsız	3	2,5
1= En doğru fikir uzun zamandır sınanmış fikir	5	4,2
2	1	0,8
3	2	1,7
4	2	1,7
5	8	6,7
6	11	9,2
7	23	19,2
8	35	29,2
9	15	12,5
10= Yeni fikirler genellikle iyidir	15	12,5
Toplam	120	100,0

Tablo 67’de katılımcılara kendi fikirleri ile ilgili bir soru yöneltilmiştir. 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna 1’den 10’a kadar verilen cevapların %29,2’si 8 olmuştur. 1’den 6’ya kadar verilen cevaplardan %7’yi geçen yok. Buradan çıkan yeni fikirler genellikle iyidir cevabına yakın cevapların ağırlıkta olmasıdır.

Tablo 68. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	2	1,7
1=Tedbirli olmayan başarılı olamaz	14	11,7
2	9	7,5
3	16	13,3
4	9	7,5
5	14	11,7
6	13	10,8
7	12	10,0
8	16	13,3
9	6	5,0
10=Gözü pek olmayan başarılı olamaz	9	7,5
Toplam	120	100,0

Tablo 68’de 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. 1’den 10’a kadar olan cevapların neredeyse her puana eşit derecede cevaplar verilmiş, dolayısıyla bu konuda herkes farklı farklı derecelerde fikir sahibidir.

Tablo 69. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1= Değişim ürkütür	2	1,7
2	2	1,7
3	1	0,8
4	1	0,8
5	8	6,7
6	15	12,5
7	18	15,0
8	25	20,8
9	19	15,8
10=Değişiklik yeniliktir	29	24,2
Toplam	120	100,0

Tablo 69'da 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Burada verilen cevapların çoğu değişiklik yeniliktir cevabına yakın olan cevaplardır. 8,9 ve 10'un toplamı ise 60,8'dir.

Tablo 70. Siyasi Görüş

	Sıklık	%
Milliyetçi	42	35,0
İslamcı	31	25,8
Kemalist	5	4,2
Sosyal Demokrat	14	11,7
Liberal	5	4,2
Muhafazakâr	19	15,8
Diğer	4	3,3
Toplam	120	100,0

Tablo 70’te katılımcıların Siyasi Görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların %35’i kendilerini milliyetçi, %25,8’i İslamcı, %15,8’i muhafazakâr ve %11,7’si sosyal demokrat olarak tanımlamıştır.

Tablo 71. Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	1	0,8
1=Sol	1	0,8
2	3	2,5
3	2	1,7
4	2	1,7

5	25	20,8
6	7	5,8
7	14	11,7
8	20	16,7
9	14	11,7
10=Sağ	31	25,8
Toplam	120	100,0

Tablo 71’de “Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağı gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu 10 yani sağ cevabına yakın cevaplar vererek (%25,8’i 10; %11,7’si 9; %16,7’si 8 ve %11,7’si 7 cevabını vermiştir) fikirlerini paylaşmıştır.

Tablo 72. Babanızın Size Göre Siyasi Görüşü

	Sıklık	%
Babam daha sağdaydı	46	38,3
Aynı görüşteydi	58	48,3
Babam daha soldaydı	8	6,7
Diğer	8	6,6
Toplam	120	100,0

Tablo 72’de ise babanızın siyasi görüşünü nasıl tanımlarsınız sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların %38,3’u babam daha sağdaydı derken %48,3’ü aynı görüşteydi demiş, %6,7’si ise babam daha soldaydı cevabını vermiştir.

Tablo 73. Refah Düzeyi

	Sıklık	%
1=En yoksul	4	3,3
2	1	0,8
3	8	6,7
4	18	15,0
5	33	27,5
6	29	24,2
7	14	11,7
8	8	6,7
9	3	2,5
10=En zengin	2	1,7
Toplam	120	100,0

Tablo 73'te refah düzeyi ile ilgili soruya katılımcılar yine büyük oranda ortalama cevaplar vererek kendi refah düzeyleri hakkında görüşlerini ifade etmişlerdir. Tabloya göre halkın refah düzeyine verdiği cevaplar 5 ve 6 seviyelerinde yoğunlaşmıştır. Bu da ortalama bir değerde bulduklarını desteklemektedir.

Tablo 74. Gelir Düzeyi Memnuniyeti

	Sıklık	%
1 = Hiç yeterli değil	6	5,0
2	7	5,8
3	6	5,0

4	14	11,7
5	40	33,3
6	16	13,3
7	11	9,2
8	10	8,3
9	4	3,3
10=Çok memnun	6	5,0
Toplam	120	100,0

Tablo 74’te ise gelir düzeyi memnuniyeti 1’den 10’a kadar puanlama sistemiyle ölçülmüştür. Katılımcıların %58,3’ü 4, 5 ve 6 cevabını vererek ortalama bir cevap vermiş; %20,8’i ise 7 ile 10 arası puan vererek memnun olduklarını belirtmiştir. Diğerleri ise 1-4 arası puanlarını seçerek yeterli değildir cevabını vermiştir.

Tablo 75. Komşu Tercih

Sabıkalılar			Bekârlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	24	20,0	Komşu olabilir	99	82,5
İstenmiyor	96	80,0	İstenmiyor	21	17,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Aşırı solcular			Museviler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	31	25,8	Komşu olabilir	56	46,7
İstenmiyor	89	74,2	İstenmiyor	64	53,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Çok içki içenler			Esrar kullananlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	17	14,2	Komşu olabilir	7	5,8
İstenmiyor	103	85,8	İstenmiyor	113	94,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Çok kalabalık aileler			Eşcinseller		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	73	60,8	Komşu olabilir	11	9,2
İstenmiyor	47	39,2	İstenmiyor	109	90,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Aşırı sağcılar			Araplar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	48	40,0	Komşu olabilir	72	60,0
İstenmiyor	72	60,0	İstenmiyor	48	40,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
AIDS hastası			Hıristiyanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	34	28,3	Komşu olabilir	56	46,7
İstenmiyor	86	71,7	İstenmiyor	64	53,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler			Öğrenciler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	29	24,2	Komşu olabilir	104	86,7
İstenmiyor	91	75,8	İstenmiyor	16	13,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Sizden farklı siyasi görüşü olanlar			Dindar olmayanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	103	85,8	Komşu olabilir	78	65,0
İstenmiyor	17	14,2	İstenmiyor	42	35,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 75'te komşu tercihleri ile ilgili sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaba göre apartman yahut yaşanan yerin huzurunu bozan, bozma ihtimali olan seçenekleri kat'i surette istemiyor ve bunu açık bir dille söylemektedirler. Örneğin çok içki içen, esrar kullanan, eşcinsel olan, AİDS hastası olan, evlenmeden birlikte yaşayan çiftlerle komşu olmak isteyenlerin oranı %25-30'larda gezmektedir. Kalabalık aileler, aşırı sağcı aileler ve öğrenci komşulara olan tutum ise oldukça ılımlı. Bu komşu türlerini isteyenlerin oranı yaklaşık olarak %60'tır.

Tablo 76. Türkiye'nin En Büyük Sorunu

	Sıklık	%
İşsizlik	24	20,0
Hayat pahalılığı	16	13,3
Gelir dağılımındaki eşitsizlik	20	16,7
Dış ilişkiler	2	1,7
Terör	37	30,8
Ahlaki yozlaşma	17	14,2
Diğer	4	3,3
Toplam	120	100,0

Türkiye'nin en büyük sorunu nedir sorusuna katılımcıların %30,8'i terör derken %13,3'ü hayat pahalılığı, %20'si işsizlik, %16,7'si gelir dağılımındaki eşitsizlik ve %1,7'si dış ilişkiler olarak cevap vermiştir. Buradan da görüldüğü üzere en büyük problem olarak terör görülmektedir. Terörle mücadeleye ayrılan bütçe ve harcanan para düşünüldüğünde bu sorunun birinci seçilmesi oldukça olağan karşılanmaktadır. Bunun yanında kişisel problemler haline gelen işsizlik, pahalılık ve gelir dağılımı gibi problemler ise terör cevabını takip etmektedir.

Tablo 77. “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?”

	Sıklık	%
Hayır	15	12,5
Kararsızım	23	19,2
Evet	82	68,3
Toplam	120	100,0

Tablo 77’de “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?” sorusuna katılımcıların %68,3’ü evet olmalı, %12,5’i ise hayır olmamalı cevabını vermiştir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı analiz bir sonraki tablolarda yapılmıştır.

Tablo 78. “Peki, aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?”

Irz düşmanları			Rüşvet alan devlet görevlileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	90	75,0	İdamlık	28	23,3
İdamlık değil	1	0,8	İdamlık değil	63	52,5
Toplam	91	75,8	Toplam	91	75,8
Cevapsız	29	24,2	Cevapsız	29	24,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Uyuşturucu kaçakçıları			Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	57	47,5	İdamlık	63	52,5
İdamlık değil	34	28,3	İdamlık değil	28	23,3
Toplam	91	75,8	Toplam	91	75,8
Cevapsız	29	24,2	Cevapsız	29	24,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Karaborsacılar			Hileli mal satanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	22	18,3	İdamlık	16	13,3
İdamlık değil	69	57,5	İdamlık değil	75	62,5
Toplam	91	75,8	Toplam	91	75,8
Cevapsız	29	24,2	Cevapsız	29	24,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 78’de Tablo 161’deki soruyla bağlantılı olarak “Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar ırz düşmanları ve teröristlere idam cezası isterken karaborsacılar, hileli mal satanlar gibi nispeten daha hafif suç işleyenlere idam cezası istememektedirler.

Tablo 79. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”

	Sıklık	%
Katılmam	43	35,8
Kararsızım	53	44,2
Katılıyorum	24	20,0
Toplam	120	100,0

Tablo 79’da “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.” Savına katılıp katılmayanları belirleyen bir soru sorulmuştur. Bu soruda katılımcıların %35,8’i katılmam, %44,2’si kararsızım ve %20’si ise katılım cevabını vermiştir.

Son zamanlarda ülkemize Suriyeli, Afgan ve diğer ülkelerden gelen göçmenlerin sayısının artmasıyla gündeme gelen bu konu bir takım görüş ayrılıklarını da beraberinde getirmiştir. Halkın bir kısmı işsizliği arttırdığı için yabancı işçi çalıştırılmasını eleştirirken bir kısmı ise rekabetten dolayı kalitenin arttığını savunmaktadır. İşte ortaya çıkan yakın cevapların da nedeni bu gösterilebilir.

Tablo 80. “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?”

	Sıklık	%
Serbest olmalı	21	17,5
Devlet kontrolü gerekir	90	75,0
Diğer	9	7,5
Toplam	120	100,0

Tablo 80’de Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar gösterilmektedir. Cevapların %75’i devlet kontrolü gerekir derken %17,5’i serbest olmalıdır cevabını vermiştir. Katılımcılar, günlük hayatımızda çok önemli bir yere sahip olan televizyonların kontrol edilmesi gerekliliğinde neredeyse hem fikir olmuşlardır.

Tablo 81. Günceli takip kanalı

	Sıklık	%
Televizyon	72	60,0
Gazete	7	5,8
İnternet	41	34,2
Radyo	0	0
Toplam	120	100,0

Tablo 81’de günceli hangi kanaldan takip edersiniz sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %34,2’si internet derken %60’ı televizyon ve %5,8’i gazete demiştir. Bir zamanların en önemli takip kanalı olan radyoya ise hiç cevap çıkmamıştır.

Tablo 82. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”

Siyasetçilerin özel hayatları			Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	55	45,8	İzin verilmemeli	68	56,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	51	42,5	Bir ölçüde kısıtlanmalı	44	36,7
Tamamen serbest olmalı	14	11,7	Tamamen serbest olmalı	8	6,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar			Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	86	71,7	İzin verilmemeli	86	71,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	30	25,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	32	26,7
Tamamen serbest olmalı	4	3,3	Tamamen serbest olmalı	2	1,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar			Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	47	39,2	İzin verilmemeli	91	75,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	57	47,5	Bir ölçüde kısıtlanmalı	27	22,5
Tamamen serbest olmalı	16	13,3	Tamamen serbest olmalı	2	1,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
İş adamlarının kazançları, vergileri			Açık saçık resimler ve yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	29	24,2	İzin verilmemeli	92	76,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	52	43,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	23	19,2
Tamamen serbest olmalı	39	32,5	Tamamen serbest olmalı	5	4,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması			Kişilerin özel hayatları		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	32	26,7	İzin verilmemeli	89	74,2
Bir ölçüde kısıtlanmalı	42	35,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	27	22,5
Tamamen serbest olmalı	46	38,3	Tamamen serbest olmalı	4	3,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar					
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	74	61,7			
Bir ölçüde kısıtlanmalı	41	34,2			
Tamamen serbest olmalı	5	4,2			
Toplam	120	100,0			

Tablo 82’de medya özgürlüğünün sınırları ile ilgili; Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi? Sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar, Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar, Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler gibi toplum, ülke ve milletin birlik ve beraberliğini tehlikeye atacak konularda izin verilmemelidir cevabını vermiştir. Ayrıca açık seçik fotoğraflar paylaşan, kişilerin özel hayatlarını deşifre eden konularda da izin verilmemelidir cevabı açık farkla öne çıkmıştır. Sadece Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılmasında bir mahsur görülmemiş bu soruya serbest olmalıdır cevabı verilmiştir.

Tablo 83. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmelidir. Bu konuda hiçbir kısıtlama olmamalıdır.	29	24,2
Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri basmaktan gönüllü olarak vazgeçmelidir.	42	35,0
Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir.	49	40,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda gazetelerin haber yapma özgürlüğünün ne derece olması gerektiği ölçülmek istenmiştir. Katılımcıların % 40,8’i devletin gerektiği zaman gazeteler üzerinde kısıtlama getirmesinin gerekliliği üzerinde karar kılmıştır. Yüzde %35’i ise gazetelerin haberleri basarken ülke çıkarlarını kendiliğinden gözetmesi gerektiğini düşünmektedir. Gazetelerin haber basma konusunda tamamen serbest olmasını isteyenlerin oranı ise %24,2’dir. Verilen cevaplar arasında çok büyük farklar olmamasına rağmen gazetelerin haber yapma özgürlüğünün kısıtlanmasını isteyen kesim çoğunluktadır.

Tablo 84. Oy Endişesi

	Sıklık	%
Evet, böyle	80	66,7
Hayır, değil	33	27,5
Diğer	7	5,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda hükümetlerin oy endişesi içerisinde olup olmadıkları tespit edilmek istenmiştir. Bu doğrultuda hükümetlerin ülke açısından gerekli kararları oy endişesi taşıması sebebiyle alamadığını düşünenlerin oranı %66,7'dir. Tablodan anlaşılacağı gibi genel kanaat hükümetlerin oy endişesi taşıdığı yönündedir.

2.2. Derince İlçesi Analizleri

Derince ilçesi, ilçe statüsünde 20 yıllık bir geçmişe sahiptir. 2018 yılı itibariyle Kocaeli'nin en kalabalık ilçeleri arasında 128.810 nüfusu ile 6. sırada yer almaktadır. Derince 223 km²'lik bir yüz ölçümüne sahiptir. Araştırma kapsamında Derince'nin; Yenikent, Dumlupınar, Sırrıpaşa, Yavuz Sultan, İbn-i Sina, Çenedağ, Çınarlı, Mersincik, Fatih Sultan ve Çavuşlu mahallelerine gidilerek 69 erkek, 51 kadın olmak üzere 120 kişi ile anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu anketlerin sonucunda ortaya çıkan bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

2.2.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler ve Cevap Analizleri

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine dair dağılımlar verilmektedir.

Tablo 85. Cinsiyet

	Sıklık	%
Erkek	69	57,5
Kadın	51	42,5
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların cinsiyet sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %58'i (n=69) erkek; % 42'si (n=51 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır. Diğer sorularda verilen cevaplar değerlendirilirken erkeklerin kadınlara göre biraz daha fazla olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 86. Yaş

	Sıklık	%
18-29 yaş	28	23,3
30-41 yaş	54	45,0
42-53 yaş	27	22,5
54-65 yaş	10	8,3
65 yaş üstü	1	0,8
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların yaş sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %45'i (n=54) 30-41 ve %23'ü (n=28) 18-29 yaş grubunda oluşmakta olup; bu iki yaş grubu örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunları sırasıyla % 22 (n=27 kişi) 42-53 yaş; %8 (n=10 kişi) 54-65 yaş ve nihayetinde de %1 (n= 1 kişi) 65 yaş üstü yaş grubu izlemektedir.

Tablo 87. Eğitim Düzeyi

	Sıklık	%
İlkokul mezunu	16	13,3
Ortaokul mezunu	11	9,2
Lise mezunu	37	30,8
Üniversite mezunu	44	36,7
Lise öğrencisi	2	1,7
Üniversite öğrencisi	10	8,3
Total	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların eğitim düzeyi sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %36,7'si (n=35) üniversite mezunu grubunda oluşmakta olup; bu eğitim düzeyi, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 31 (n=37 kişi) lise mezunu; %13 (n=16 kişi) ilkokul mezunu; %9 (n=11 kişi) ortaokul mezunu; %8 (n=10 kişi) üniversite öğrencisi ve nihayetinde de % 2 (n=2 kişi) lise öğrencisi grubu izlemektedir

Tablo 88. Sosyal Sınıf

	Sıklık	%
İşçi	35	29,1
İşveren	9	7,5
Memur	14	11,7
Serbest meslek	10	8,3
Esnaf	13	10,8
Emekli	6	5,0
Öğrenci	19	15,8
İşsiz	14	11,7
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların dâhil oldukları sosyal sınıf sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %29'u (n=35) işçi grubunda oluşmakta olup; bu sosyal, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla%16 (n=19 kişi) öğrenci; % 12 (n=14 kişi) memur; % 12 (n=14 kişi) işsiz; %11 (n=13 kişi) esnaf; %8 (n=10 kişi) serbest meslek; %18 (n=9 kişi) işveren; %5 (n=6 kişi) emekli grubu izlemektedir.

Tablo 89. Demokratik Ülkeler ve Değerlere Bağlılık

Aileniz ne kadar önemlidir?			Din ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	110	91,7	Çok önemli	89	74,2
Önemli	7	5,8	Önemli	27	22,5
Ne önemli ne önemsiz	3	2,5	Ne önemli ne önemsiz	4	3,3
Önemli değil	0	0	Önemli değil	0	0
Hiç önemli değil	0	0	Hiç önemli değil	0	0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?			Laiklik ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	45	37,5	Çok önemli	23	19,2
Önemli	62	51,7	Önemli	54	45,0
Ne önemli ne önemsiz	8	6,7	Ne önemli ne önemsiz	21	17,5
Önemli değil	4	3,3	Önemli değil	8	6,7
Hiç önemli değil	1	0,8	Hiç önemli değil	14	11,7
Total	120	100,0	Total	120	100,0
Kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?			Demokrasi ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	30	25,0	Çok önemli	64	53,3
Önemli	58	48,3	Önemli	41	34,2
Ne önemli ne önemsiz	25	20,8	Ne önemli ne önemsiz	9	7,5
Önemli değil	6	5,0	Önemli değil	3	2,5
Hiç önemli değil	1	0,8	Hiç önemli değil	3	2,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Siyaset ne kadar önemlidir?			Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	26	21,7	Çok önemli	55	45,8
Önemli	40	33,3	Önemli	58	48,3
Ne önemli ne önemsiz	38	31,7	Ne önemli ne önemsiz	4	3,3
Önemli değil	6	5,0	Önemli değil	2	1,7
Hiç önemli değil	10	8,3	Hiç önemli değil	1	0,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
İş ve çalışma ne kadar önemlidir?					
	Sıklık	%			
Çok önemli	61	50,8			
Önemli	52	43,3			
Ne önemli ne önemsiz	4	3,3			
Önemli değil	1	0,8			
Hiç önemli değil	2	1,7			
Toplam	120	100,0			

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokratik ilke ve değerlere bağlılığını gösteren sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır. Bulgular “aileniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların %92 sinin (n=110 kişi) ile çok önemli; %6 sının (n=7 kişi) önemli; %2 sinin (n=3 kişi) ne önemli ne önemsiz yanıtını verdiğini göstermektedir. Bununla birlikte “Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?” sorusuna %37,5’i çok önemli, % 51,7’si önemli cevabını vermiştir. Hiç önemli değil sorusuna verilen cevap ise %0,8’dir. “Kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?” sorusuna verilen cevaplar ise %25 çok önemli, %48 önemli, %20,8’i ne önemli ne önemsiz, %5’i ise hiç önemli değil cevabını vermiştir. Aile dost ve arkadaş sorularına birlikte bakılacak olursa, Türk milleti olarak aile ve arkadaşlık bağlarının

ne denli önemli olduğu, sağlam bağlarla birbirimize bağlı olduğumuz buradan da anlaşılmaktadır.

Siyaset ne kadar önemlidir? Sorusu ise %21,7 çok önemli, %33,3 önemli, %31,7 ne önemli ne önemsiz olarak cevaplanmıştır. Bu sorudan da anlaşıldığı gibi halkın birinci gündem maddesi siyaset olmasa da yine de siyaset bir önem taşımaktadır.

İş ve çalışma ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevaplar ise %50,8 çok önemli, %43,3 önemli ve geri kalan %5,9'luk kısım ise diğer cevaplardır. Özellikle erkeklerin ve yakın zamanda kadınların da aktif olarak katıldığı çalışma hayatı katılımcıların %94'ü için önem arz etmektedir.

Din ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevapların %96,7'sini çok önemli ve önemli cevapları oluşturmaktadır. %99'dan fazlasının Müslüman olduğu bir ülkede böylesi bir oranın gelmesi normal karşılanmaktadır.

Laiklik ne kadar önemlidir? Sorusuna verilen cevaplara bakıldığında %19,2'si çok önemli, %45'i önemli %17,5'si ise ne önemli ne önemsiz cevabını vermiştir. Önemli değil ve hiç önemli değil cevapları ise anketin %18,4'ünü oluşturmaktadır.

Demokrasi ne kadar önemlidir? Sorusuna bakacak olursak %53,3 çok önemli %34,2'si ise önemlidir cevabını vermiştir. Bu sorudan da demokrasi ve demokratik yönetime katılımcıların bakış açısını net bir şekilde görebilmekteyiz.

Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir? Sorusuna bakarsak %94,1'i çok önemli ve önemli cevapları oluşturmaktadır. Verilen bu cevap, aile hayatı ve iş hayatının önemi sorularıyla harmanlanırsa hem iş hayatının önemi, hem de iş hayatının sonucu olarak iyi bir gelir elde etmenin önemi birbirlerini tamamlayan bir zincir oluşturmuştur.

Tablo 90. Dini inanç

	Sıklık	%
Müslüman	120	100,0
Toplam	120	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz bir dine inanır mısınız? (Evet, ise) Hangi dine?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular katılımcıların tamamının yani %100’ünün (120 kişi) ile Müslüman olduğunu; beyan ettiklerini göstermektedir. Yüzde 99,2 si Müslüman olan bir ülkede bu sonucun görülmesi beklenen bir durumdur (Özer, 2014).

Tablo 91. İnanç boyutları

Ölümden sonra bir hayatın varlığı			Cehennemin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	115	95,8	Evet	110	91,7
Hayır	0	0	Kararsız	10	8,3
Kararsız	5	4,2	Hayır	0	0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu			Cennetin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	104	86,7	Evet	112	93,3
Kararsız	14	11,7	Kararsız	8	6,7
Hayır	2	1,7	Hayır	0	0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 91’deki İnanç boyutları soruları ile Tablo 91’deki hangi dine inanırsınız soruları birlikte analiz edilmelidir. Tablo 91’deki cevapların %100’ü

Müslüman olduğuna göre bir sonraki tabloda verilen cevapların da Müslümanlıkla alakalı olduğu düşünülürse tutarlı ve olduğuna inanılan cevaplar olduğu açık ve neredeyse çoğunun yüzde 90'lara yakın cevaplar olduğu görülmektedir.

Tablo 92. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz”?

	Sıklık	%
Evet	106	88,3
Hayır	14	11,7
Toplam	120	100,0

“Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?” sorusuna verilen cevapların %88,3’ü evet olmuştur. Bu sorunun da Tablo 91 ve Tablo 92 ile doğrudan bağlantısı olduğu düşünülürse evet oranının bu kadar yüksek çıkması beklenen bir sonuçtur. Burada asıl amaçlanan dindarlığın bireysel anlamdaki ölçümüdür. Halkın yüzde 88,3’ü kendisini dindar olarak görmektedir.

Tablo 93. İnanç Düzeyi

	Sıklık	%
0 (İnançsız)	0	0
1	1	0,8
2	0	0
3	1	0,8
4	16	13,3

5	19	15,8
6	19	15,8
7	33	27,5
8	13	10,8
9	17	14,2
10(Tam Dindar)	27	22,5
Toplam	120	100,0

İnanç düzeyinin 1'den 10'a kadar puanlanmasının istendiği Tablo 93'te ise 0'dan 3'e kadar verilen cevapların %1,6'da kaldığı görülmektedir. Ortalama ve ortalamanın üstünde verilen cevaplar, yine üstteki sorularla bağdaştırıldığında olması gereken cevaplar olarak kaydedilmiştir. Ölçekten anlaşılacağı üzere bireyler kendilerini yüksek bir seviyede dindar olarak görmektedir.

Tablo 94. "Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?"

	Sıklık	%
Çok dindar	38	31,7
Oldukça dindar	62	51,7
Pek dindar değil	17	14,2
Hiç dindar değil	3	2,5
Toplam	120	100,0

"Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise %31,7'si çok dindar, %51,7'si oldukça dindar, %14,7'si pek dindar değil ve %2,5'i hiç dindar değil cevabını

vermiştir. Genel tabloya bakılırsa %83,4'ünün babasını dindar olarak tanımladığı görülmüştür.

Dini tavrın oluşumu ve gelişiminde ailenin etkisi, yalnızca eğitim öğretim bağlamıyla sınırlandırılmaz. Aile ile din arasındaki yakınlık birçok yazar tarafından vurgulanmıştır. Bu yakınlık, Murphy'nin, aile yapısının bizzat kendisinin dini olduğuna dair görüşleriyle ifade edilmiştir. Din ve aile müesseseleri arasında duygu, yapı ve bağ bakımından mevcut uyum, dini tavırların oluşmasında aile etkisinin baskın olmasına sebep olmaktadır (Vergote, 1978).

Tablo 95. Başörtüsüne bakış açısı

	Sıklık	%
Başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir	71	59,2
Bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir	45	37,5
Başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur	2	1,7
Bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum. Kıyafet kanununa bir madde eklenerek yasaklanması gerektiğini düşünüyorum	2	1,7
Toplam	120	100,0

Katılımcılarının türbana bakış açısı şu şekildedir: Halkın %59,2'lik bir kesim, başörtüsün dinin gereği olduğunu ve her Müslüman kadının örtünmek ile mükellef olduğunu düşünmektedir. %37,5'i ise bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir demiştir. Bu cevapların yanında %1,7 başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur, derken, yine %1,7'lik kesim bu çağda baş örtmeyi kabul edemediğini ve yasaklanması gerektiğini söylemiştir.

Tablo 96. Farklı dinden geline bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir gelinim var.	2	1,7
Kesinlikle istemezdim.	28	23,3
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım.	10	8,3
Gelinin. dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim.	62	51,7
Benim için fark etmez, oğlum hangi dinden kız severse onunla evlenebilir.	18	15,0
Toplam	120	100,0

Farklı dinden geline bakış açısı sorusuna verilen cevaplar Tablo 96’da gösterilmiştir. Tablo 12’ye göre %1,7’lik kısım zaten böyle bir gelinim vardır demiştir. %23,3’lük kesim kesinlikle istemezdim derken katılımcıların %8,3’ü istemem ama mecburen katlanırım demiştir. Soruya verilen majör cevap ise %51,7 ile gelinin... Dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim cevabı olmuştur. %15’lik kısım ise benim için fark etmez, oğlum hangi dinden kız sevdiyse onunla evlenebilir, demiştir. Bu sonuçlar bize katılımcıların, Müslüman bir erkeğin farklı dinden bir kadın ile evliliğini kadının Müslüman olması koşuluyla onayladığını göstermektedir. Nitekim Kur’an, “...İnanan hür ve iffetli kadınlar ve sizden önce kitap verilenlerin hür ve iffetli kadınları –zina etmeksizin gizli dost tutmaksızın ve mehirlerini verdiğiniz takdirde- size helaldir. Kim imanı inkâr ederse şüphesiz amelleri boşa gider. O ahirette de kaybedenlerdendir.” (Karaman, 2015: 106) mealindeki ayette de belirtildiği üzere Müslüman bir erkeğin ehli kitap sahibi kadınlarla evlenmelerinde bir sakınca yoktur (Acar, 2002: 28).

Tablo 97. Farklı dinden damada bakış açısı

	Sıklık	%
Kesinlikle istemezdim	53	44,2
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	11	9,2
Damadın İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim	43	35,8
Benim için fark etmez, kızım hangi dinden severse onunla evlenebilir	13	10,8
Toplam	120	100,0

Tablo 97’de ise farklı dinden damada bakış açısını gösteren cevaplar bulunmaktadır. Tablo 96’daki farklı dinden geline bakış ile ilgili verilen cevaplara yakın cevapların ve yüzdelerin alındığı Tablo 97, katılımcıların profili hakkında net bir bilgi vermektedir.

Klasik dönem İslam âlimleri, Müslüman bir kadının Gayr-i Müslim bir adamla evlilik birliği kurmasının yasak olduğu konusunda hemfikirdir. Bu görüş İslam tarihi boyunca savunulmuş ve farklı bir fikre yer verildiğine de rastlanılmamıştır. Müslüman bir kadının Gayr-i Müslim bir erkekle evlenmesinin yasak olması Müslümanlar arasında bir inanç halini almıştır (Dalgın, 2003: 134). Dinimiz açısından aile kavramının önemli görülmesi, eşler arasında eşitliğin, dengenin gözetilmesi ve böyle bir evliliğin gelecek kuşakları da etkileyebilme potansiyeline sahip olması dolayısıyla verilen cevaplarda şartlı kabullerin oranının yüksek çıkması beklenen bir durumdur. Ancak ilginç olan nokta yabancı dinden bir geline bakış açısının daha yumuşak, ancak yabancı damada bakış açısının daha sert olduğudur. Çünkü yabancı bir dinden damada, karşı çıkan sonuçlara bakıldığında, kesinlikle istemezdim, cevabını verenlerin din değiştirme şartıyla kabul ederdim diyenlerden fazla olması ataerkil bir toplum yapısına sahip olmak ile ilgili bir durum olabilir kanaatindeyiz.

Tablo 98. “Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?”

Eğitim sistemi			Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evete	53	44,2	Evete	56	46,7
Kararsız	24	20,0	Kararsız	29	24,2
Hayır	43	35,8	Hayır	35	29,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Evlilik dışı ilişki (zina)			Eşcinsellik		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evete	71	59,2	Evete	59	49,2
Kararsız	14	11,7	Kararsız	22	18,3
Hayır	35	29,2	Hayır	39	32,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hükümet işleri			Çocuk aldırma yani kürtaj		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evete	46	38,3	Evete	62	51,7
Kararsız	22	18,3	Kararsız	27	22,5
Hayır	52	43,3	Hayır	31	25,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde ise eğitim sisteminde söz sahibi olmasını isteyenler %44,2 iken hayır diyenler %35,2’dir. Evlilik dışı ilişkilerde söz sahibi olmasını isteyenler %59,2 iken hayır diyenler %29,2’dir. Hükümet işlerinde söz sahibi olmasını isteyenler%38,3 iken, söz sahibi olmasını istemeyenler ise %43,3 ile çoğunluktadır. Anne babaların çocuklarıyla olan

ilişkilerinde söz sahibi olmasını isteyenler %46,7 iken söz sahibi olmasın diyenler ise %29,2’de kalmıştır. Eşcinsellik konusunda söz sahibi olmasını isteyenler %49,2 ile çoğunlukta. Hayır diyenler ise %32,5’te kalmıştır. Kürtaj konusunda ise %51,7’lik kısım evet, söz sahibi olsun derken %25,8’lik kısım ise hayır söz sahibi olmasın, cevabını vermiştir.

Tablo 98’deki sorulara genel olarak bakılacak olursa toplumun yaşamı için yabancı kalan ve hatta uygunsuz karşılanabilecek durumlarda dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olması istenirken hükümet işleri gibi laiklik ile bağlantılı konularda ise dini kuruluşların söz sahibi olmasını istememektedirler. Bu verilen cevaplar da toplumumuzun bakış açısıyla doğru orantılı olarak görülmektedir.

Tablo 99. “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?”

	Sıklık	%
Zorunlu olmalı	70	58,3
İsteğe bağlı olmalı	45	37,5
Diğer	53	4,25
Toplam	120	100,0

Tablo 99’da ise Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır? Sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Verilen cevaplarda %58,3’ü zorunlu olmalıdır derken %37,5’i isteğe bağlı olmalıdır cevabını vermiştir. Bu verilen cevaptan da anlaşılacağı üzere katılımcıların çoğu çocuklarının din eğitimini okullarda almasını istemektedir. Bununla birlikte din eğitimine de verilen önemin büyüklüğü görülmektedir.

Tablo 100. Din ve Siyaset

Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	30	25,0
Katılmıyorum	17	14,2
Kararsızım	30	25,0
Katılıyorum	22	18,3
Kesinlikle katılıyorum	21	17,5
Toplam	120	100,0
Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	15	12,5
Katılmıyorum	13	10,8
Kararsızım	22	18,3
Katılıyorum	31	25,8
Kesinlikle katılıyorum	39	32,5
Toplam	120	100,0

Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	24	20,0
Katılmıyorum	11	9,2
Kararsızım	31	25,8
Katılıyorum	27	22,5
Kesinlikle katılıyorum	27	22,5
Toplam	120	100,0

Tablo 100'deki din ve siyaset ile ilgili sorulara baktığımızda Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir, savına katılımcıların %25'i kesinlikle katılmıyorum derken %17,5'lik kesim kesinlikle katılıyorum demiştir. Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır, savına kesinlikle katılanlar %32,5 iken kesinlikle katılmıyorum diyenler ise %12,5'tir. Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu, savına kesinlikle katılmıyorum diyenler %20 iken kesinlikle katılıyorum diyenler ise %22,5'tir.

Bu tablodan, katılımcıların çoğunluğu din ile siyaset işinin birbirine karışmamasını isterken aynı zamanda kendilerini yöneten kesimin dinine bağlı ve dini bütün kişilerden oluşmasını istemektedir, sonucunu çıkarabiliriz.

Dünyada gelişmiş veya azgelişmiş birçok ülkede din, siyasi ilişkilere yön veren bir unsur olarak algılanmaktadır. Dünya üzerinde pek çok ülkede din ya da dini temsil konumunda olan kurum veya kuruluşlar toplumsal ve siyasal yaşamın içindedirler (Turan, 2012: 74). Din ve siyasetin kurumsal ayrılığı, bu kurumların gerçek manada olgusal olarak da ayrılmasına sebebiyet vermemiştir. Hatta siyasal kültür açısından din faktörü bazı toplumlarda birçok konuda özellikle de halkın siyasal tercihlerinde sosyo-ekonomik statü ve sınıf olgusundan çok daha önemli bir role sahip olmuştur.(Köktaş, 1997: 66). Özellikle bu sosyo-kültürel bölünmüşlüğü belirleyen sınırın din olgusuyla çizilmesi, dinin siyasal çözümler üzerindeki önemini ve etkisini giderek artırmıştır. Çünkü insan üzerindeki etkisi sebebiyle dinler, insanlık tarihinin her döneminde iktidar konusu ile ilgilenmiş veya varlık nedenleri ile ya da dindar insanların iktidar mücadelesi sebebiyle siyasetle yakından ilişkili bir konumda bulunmuştur. (Turan ve Temizel, 2015: 90).

Tablo 101. “ Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?”

	Sıklık	%
Son derece gurur duyuyorum	91	75,8
Oldukça gurur duyuyorum	19	15,8
Pek gurur duymuyorum	3	2,5
Hiç gurur duymuyorum	4	3,3
Diğer	3	2,5
Toplam	120	100,0

Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz, sorusuna verilen cevaplar ise %75,8 ise son derece gurur duyuyorum olurken %15,8'i oldukça gurur duyuyorum olmuştur. %5,8'lik kesim ise gurur duymuyorum demiştir. Milletimiz için çok önemli olan Türk kimliği ile gurur duymamız katılımcılar tarafından da teyit edilmiştir.

Tablo 102. “Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?”

	Sıklık	%
Türk	16	13,3
Müslüman	94	78,3
Diğer	10	9,4
Toplam	120	100,0
Türk	16	13,3

“Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz” sorusuna katılımcıların % 78,3’ü Müslüman cevabını öncelikli olarak vermiştir. %13.3’ü önce Türk olarak görüyorum derken, katılımcıların %9,4’ü diğer cevapları vermiştir. %99’u Müslüman bir ülkede ve katılımcıların hepsinin Müslüman olduğu bir ekosistemde böyle bir sonuç çıkması beklenen bir durumdur.

Kültür ve kimlik kavramları birbirleriyle ilişkili kavramlardır. Çünkü bir toplumun kimliğini gösteren unsurlar, aynı zamanda o toplumun kültürel özelliklerinin de bir yansıması niteliğindedir. Nitekim kültürel kimlik kavramı kullanılmaktadır. Kültürel kimlik kavramı, bu iki olgunun birbiriyle ilişkisini anlatır. Bireyleri aynı zamanda “biz duygusu” içinde birleştiren ortak bir kimliktir. Kültürel kimlik aynı zamanda, bir kültüre katılımın bilinç alanına çıkarılmasıdır. Başka bir deyişle o kültüre ait olduğunun ilan edilmesi demektir (Assmann, 2001: 134).

Toplumda tarihsel, kültürel, dilsel bazı özelliklerin toplumda belirlemek suretiyle bir millet bilincini oluşturması ve bu bilincin topluluk üyeleri arasında yaygınlaşması gerekmektedir. Kendini millet olarak tanımlayan toplum üyelerinde bazı ortak özelliklerin var olduğu düşünülmekte ve bu özellikleri taşımadığı düşünülen üyelerin toplumun çoğunluğu ve devlet tarafından dışlanması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Devletlerin vatandaşları, milletin üyelerinin ortak bir kültürü paylaştıklarına dair bir inancı paylaşmaya başlarlar ve ortak bir kültür çerçevesinde hareket etmek bir zorunluluk halini alır. Kendini bir milletin üyesi olarak gören bireyler milletin diğer üyeleri ile birtakım kültürel kodlar çerçevesinde

iletişim kurarlar. Topluluk üyeleri arasında gerçekleşen millet bilinci; kimlik, dayanışma ve sadakati geliştirir (Boztemur, 2006: 163-164; Akıncı, 2014: 138).

Tablo 103. “ Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?”

	Sıklık	%
Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy	38	31,7
Bir başka şehir veya kasaba	12	10,0
Bir bölge	6	5,0
Türkiye	37	30,8
Türki topluluklar	1	0,8
İslam dünyası	14	11,7
Avrupa	1	0,8
Dünya	8	6,7
Hiçbiri	3	2,5
Toplam	120	100,0

Tablo 103’te “ Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Katılımcıların %37’si Türkiye, %31,7 Kocaeli, yaşadığım ilçe mahalle yahut köy cevabını vermiştir. %10’luk kısım ise bir başka şehir veya kasaba olarak cevap vermiştir. Cevapları genel olarak değerlendirirsek, %72,5’lik kısım kendi memleketi, yaşadığı yeri ya da daha genel olarak ülkesi olan Türkiye cevabını vermiştir. Memleket ve milliyet kavramının çok önemli olduğu ülkemizde, Türkiyeli olmak yahut Kocaelili olmak önemli bir etiket olduğu için verilen cevapların dörtte üçünün bu yönde olması olağan bir sonuçtur.

Birey ve mekân arasında ait olma duygusunun harekete geçirdiği bir etkileşim mevcuttur. Kişi kendini bir mekâna ait hissediyorsa, bu, fiziksel aktivitelerden ziyade ait olunan mekânın kültürel dokusu ve kimlik referanslarıyla ilişkili bir durumdur. Birey sahip olduğu aidiyet bağlarını güçlendiren mekânları seçerek, kimliğinin toplumsal görünümünü ortaya çıkarmaktadır (Alptekin, 2011: 85).

Tablo 104. “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?”

	Sıklık	%
Avrupa topluluğu	31	25,8
İslam Dünyası	58	48,3
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	17	14,2
Şangay İşbirliği Örgütü	6	5,0
Diğer	8	6,7
Toplam	120	100,0

Tablo 104’te “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?” sorusunun cevapları görülmektedir. Katılımcıların %48,3’ü İslam Dünyası’nın bir parçası olmalıyız derken %25,8’i AB’nin parçası olmalıyız demiştir. %14,2’si Orta Asya Türk Cumhuriyetleri derken %5’i ise Şangay İşbirliği’nin bir parçası olmak istemektedir. Çıkan sonuçlara bakıldığında İslam Dünyası’nın AB’den yüksek çıkmasının bir takım sebepleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki AB ile olan ilişkilerin yaklaşık 50 yıldır süregelmesi ve bu uzun sürecin sonuçsuz kalması. AB’nin oyalama prensibi toplumun çoğu kesimi tarafından görülmüş ve farkına varılmıştır. Bir diğer sebep ise İslam Dünyası’nın uzun zamandan beri bir araya gelmek istemesi ve bundan da önemlisi bir ortak paydamızın ve ortak davamızın olmasıdır. İşte bu sebeplerden dolayı İslam Dünyası toplumunda bulunmak AB’de bulunmaktan bir adım daha öne çıkmıştır.

Tablo 105. “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?”

	Sıklık	%
Evet	75	62,5
Hayır	40	33,3
Diğer	5	4,2
Toplam	120	100,0

Tablo 105’te “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?” sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Katılımcıların %62,5’i evet desteklerim derken %33,3’ü hayır desteklemem demiştir. Yukarıda da bahsedildiği üzere millet ve milliyet kavramlarının çok önemli olduğu ülkemizde haksız da olsa kendi ülkemizi savunmak ve ülkemizin arkasında olmak bizler için önemli bir dava meselesi haline gelecektir. İşte bu sebepten dolayı katılımcıların çoğu haksız da olsa ülkesinin yanında ve arkasında olmayı tercih etmektedir.

Tablo 106. “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?”

	Sıklık	%
Türk’ün tarafını tutardım	24	20,0
Kim haklıysa onun tarafını tutardım	88	73,3
Hollandalının tarafını tutardım	1	0,8
Ben karışmazdım	7	5,8
Toplam	120	100,0

Tablo 106’da “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?” sorusunun cevabı aranmıştır. Bir üst sorudaki cevaplar ile birlikte değerlendirirsek tezat varmış gibi düşünülse de bu soru, olay bireyselleşince kişinin hakkını yememe/yedirmeme konusunda çok iyi olunduğunun açık bir cevabı olmuştur. Bir olay sonucu iki taraf var ve bu iki taraftan haklı olan taraf yabancı da olsa yabancıнын hakkını savunur ve onun tarafını tutarız cevabı gelmiştir. Oranlara bakılacak olursa %73,3 kim haklıysa onun tarafını tutarım derken %20’lik kesim Türk’ün tarafının tutarım demiştir.

Tablo 107. Siyasi Eylem Onaylama

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	10	8,3	Kesinlikle yanlıştır	71	59,2
Bazı şartlarda yapılabilir	51	42,5	Bazı şartlarda yapılabilir	33	27,5
Onaylarım	47	39,2	Onaylarım	4	3,3
Cevapsız	12	10,0	Cevapsız	12	10,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	8	6,7	Kesinlikle yanlıştır	10	8,3
Bazı şartlarda yapılabilir	61	50,8	Bazı şartlarda yapılabilir	54	45,0
Onaylarım	38	31,7	Onaylarım	44	36,7
Cevapsız	13	10,8	Cevapsız	10	8,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	80	66,7	Kesinlikle yanlıştır	91	75,8
Bazı şartlarda yapılabilir	25	20,8	Bazı şartlarda yapılabilir	15	12,5
Onaylarım	5	4,2	Onaylarım	4	3,3
Cevapsız	10	8,3	Cevapsız	10	8,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	10	8,3	Kesinlikle yanlıştır	25	20,8
Bazı şartlarda yapılabilir	62	51,7	Bazı şartlarda yapılabilir	67	55,8
Onaylarım	44	36,7	Onaylarım	19	15,8
Cevapsız	4	3,3	Cevapsız	9	7,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%			
Kesinlikle yanlıştır	99	82,5			
Bazı şartlarda yapılabilir	11	9,2			
Onaylarım	3	2,5			
Cevapsız	7	5,8			
Toplam	120	100,0			

Tablo 107; Tablo 108 ile beraber değerlendirilmiştir.

Tablo 108. Siyasi Eylem Katılım

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	17	14,2	Katılmıyorum	69	57,5
Kararsızım	29	24,2	Kararsızım	25	20,8
Katılıyorum	53	44,2	Katılıyorum	3	2,5
Cevapsız	21	17,5	Cevapsız	23	19,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	15	12,5	Katılmıyorum	15	12,5
Kararsızım	38	31,7	Kararsızım	36	30,0
Katılıyorum	46	38,3	Katılıyorum	46	38,3
Cevapsız	21	17,5	Cevapsız	23	19,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	68	56,7	Katılmıyorum	77	64,2
Kararsızım	23	19,2	Kararsızım	15	12,5
Katılıyorum	6	5,0	Katılıyorum	4	3,3
Cevapsız	23	19,2	Cevapsız	24	20,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	5	4,2	Katılmıyorum	21	17,5
Kararsızım	38	31,7	Kararsızım	40	33,3
Katılıyorum	44	36,7	Katılıyorum	33	27,5
Cevapsız	33	27,5	Cevapsız	26	21,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	82	68,3			
Kararsızım	9	7,5			
Katılıyorum	2	1,7			
Cevapsız	27	22,5			
Toplam	120	100,0			

Tablo 107 ve 108’de bir siyasi eylemi onaylama ve o siyasi eyleme katılma noktasında katılımcılara birtakım sorular sorulmuştur. Katılımcılar Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak sorusuna çoğunluk olarak bazı şartlarda yapılabilir derken imza verme noktasında katılır mısınız sorusuna %44’lük bir oranda katılım demişlerdir. Resmen ilan edilmeyen grevlere katılma sorusuna çoğunluk onay vermezken %57,5’i ben böyle bir eyleme katılmam demiştir. Aynı şekilde toplu bir dilekçeye imza atmak, yasal grev yapmak, kanuna aykırı olarak işi bırakmak, gösteri amacıyla trafiği kapatmak sorularına toplumsal etik ve iş etiği açısından yaklaşarak bu doğrultularda kararlar vermişlerdir. Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak,

boykot yapmak sorularına ise yine aynı şekilde kanunlar çerçevesinde olduğu sürece katılabileceğini göstermişlerdir.

Tablo 109. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?

	Sıklık	%
Evet	98	81,7
Hayır	22	18,3
Toplam	120	100,0

Tablo 109’da son seçimlerde oy kullandınız mı? Sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların %81,7 si son seçimlerde oy kullanmış 18,3’ü ise kullanmamıştır. Ülkedeki genel seçim tablosunda katılım oranının %85’lerde olduğuna göre katılımcılar da ortalama bir oy kullanma eğilimi göstermişlerdir

Demokrasinin temel ölçütünün halkın seçimlere katılımı ve seçimlerde sandıklardan çıkan sonuç olup olmadığı Türkiye’de güncel siyasette tartışılan konuların başında gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında temsil esasına göre işleyen demokrasilerde oy kullanarak yönetim kademelerine gelecek kişileri belirleme yetisi en yaygın ve en kurumsal siyasal katılma biçimidir (Kiriş, 2015: 28). Kalaycıoğlu’na göre seçimler siyasal otoritenin değişimi sorununu çözmeye yarayan, hükümetin politikalarını denetleyen, siyasal sistemin meşruiyetini sağlayıp koruyan ya da ortadan kaldıran bir mekanizmadır (1984: 254-256).

Tablo 110. Politikacılarla temas

Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?			Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	9	7,5	Evet	10	8,3
Hayır	111	92,5	Hayır	110	91,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?			Bir gazeteye mektup yazdınız mı?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	6	5,0	Evet	9	7,5
Hayır	114	95,0	Hayır	111	92,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 110’da katılımcılara politikacılarla temas hakkında bir takım sorular yöneltilmiştir. Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü sorusuna %92,5’i hayır cevabı verirken %7,5’i evet cevabı vermiştir. Aynı şekilde bir bakan ya da başbakana mektup yazdınız mı yahut onunla görüştünüz mü sorusuna, “bir işiniz için milletvekiline mektup yazdınız mı” sorusuna ve “bir gazeteye mektup yazdınız mı sorusuna katılımcıların %90’dan fazlası hayır cevabını vermiştir. Genelde siyaset ile ilgilenen toplumumuzda siyasilerle irtibata geçmek olağanüstü bir durum olabilmektedir. Aynı şekilde siyasiler tarafından olaya bakıldığında ise siyasiler ile onlara oy verenler arasında her zaman bir iletişim problemi olmuştur. Verilen bu cevaplar bunu doğrulamıştır. Tabloda yer alan sorulara bakıldığında, politikacılar ile temasın yanında Türkiye’nin ne ölçüde müzakereci bir demokrasi geliştirip geliştiremediği konusuna da yorumlar getirilebilir. Müzakereci demokrasi kavramını ilk olarak Joseph Bessette kullanmıştır (1980: 102).

Bu model 20. yüzyılın ikinci yarısında ise Jurgen Habermas kamusal alan üzerine geliştirdiği fikirler ile kavramın gelişmesine ve yeni tartışmaların başlamasına sebebiyet vermiştir. (1996: 287; 2005: 388). Bu modelin temel amacı vatandaşların siyasete aktif katılımını gerçekleştirmektir. Bu model iletişimsel eylem ve süreç odaklıdır. Katılımın yalnızca oy kullanma ile sınırlı kalmasına karşı çıkmaktadır. Temsilcilere verilen karar yetkisinin uzun süreli olarak devredilmesi sonucu halk ile temsilciler arasındaki bağın zayıflaması sorununa ve meydana gelen merkezi ve hiyerarşik yapının ortaya çıkaracağı sorunlara karşı çözüm olarak aktif siyasal katılım modeli savunulmaktadır. Bu şekilde siyasal sistemin daha şeffaf, hesap verebilir ve daha güçlü bir yapıda olacağı vurgulanmaktadır (Barber, 1995: 190; Habermas, 2010: 351; Şaylan, 2008: 210).

Tablo 111. “Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz”?

	Sıklık	%
Evet	16	13,3
Hayır	104	86,7
Toplam	120	100,0

Tablo 111’de herhangi bir gönüllü bir kuruluş ya da derneğe üye misiniz sorusuna katılımcıların %86,7’si hayır cevabını vermiştir. Her ne kadar yardımsever bir toplum olsak da gönüllü kuruluşlar vasıtasıyla beraber bir şeyler yapma noktasında çok iyi organize olan bir toplum olduğumuzu söyleyemeyiz.

Tablo 112. Siyasete İlgi

	Sıklık	%
Hiç ilgi duymam	16	13,3
Pek ilgi duymam	21	17,5
Ne ilgili ne ilgisiz	31	25,8
İlgiliyim	41	34,2
Çok yakından ilgiliyim	11	9,2
Toplam	120	100,0

Tablo 112’de siyasete ilgili misiniz? Sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %43,4’ü ilgiliyim ve yakından ilgiliyim cevabını verirken, ne ilgili ne ilgisiz diyenler %25,8 olmuştur. Pek ilgi duymam diyenler ise %17,5’te kalırken üstteki tabloda siyasiler ile olan ilişkiler sorusunda bahsedildiği gibi her ne kadar siyasilerle irtibat kurulmasa da siyaset ile nispeten ilgilenen bir katılımcı profili vardır.

Tablo 113. Siyasete İlgi Sıklığı

Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz?			Siyasî mitinglere, toplantılara katılırsınız?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	22	18,3	Hiç	53	44,2
Çok seyrek	19	15,8	Çok seyrek	23	19,2
Bazen, ara sıra	65	54,2	Bazen, ara sıra	39	32,5
Sık sık	14	11,7	Sık sık	5	4,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız?			Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	20	16,7	Hiç	17	14,2
Çok seyrek	32	26,7	Çok seyrek	24	20,0
Bazen, ara sıra	55	45,8	Bazen, ara sıra	52	43,3
Sık sık	13	10,8	Sık sık	27	22,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız?					
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	61	50,8			
Çok seyrek	22	18,3			
Bazen, ara sıra	30	25,0			
Sık sık	7	5,8			
Toplam	120	100,0			

Tablo 113'te katılımcılara siyasete ilgi sıklığı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz? Sorusuna %54,2'si bazen ara sıra cevabını vermiştir. %11,7'si sık sık, %15,8'i çok seyrek ve %18,3'ü hiç okumam cevabını vermiştir. Siyasi miting ve toplantılara katılır mısınız? Sorusuna %32,5'i ara sıra derken %4,2'si sık sık cevabını vermiştir. Hiç katılmam diyenler ise %44 ile çoğunluğu oluşturmaktadır.

Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız? Sorusuna ise katılımcıların %45,8'i ara sıra cevabını vermiştir. %10'u sık sık derken %43,4'ü ise çok seyrek ya da hiç konuşmam cevabını vermiştir.

Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz? Sorusuna katılımcıların %43,3'ü bazen izlerim demiştir. %22,5'i sık sık izlerim derken %34,2'si çok seyrek ya da hiç izlemem cevabını vermiştir.

Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız? Sorusuna ise katılımcıların %50,8 ile yarısından fazlası hiç yapmam cevabını vermiştir. %18,3'ü çok seyrek, %25'i bazen, %5,8'i ise sık sık yaparım cevabını vermiştir.

Bu sorulardan anlaşılacağı üzere siyaseti fanatizm noktasında değil sadece orta yollu bir şekilde destek ve takip eden bir katılımcı kitlesi görülmektedir. Genel profile bakıldığında yine bu tablonun görülmesi olağan bir durumdur.

Tablo 114. Siyasi Partilere Üyelik

	Sıklık	%
Evet oldum	35	29,2
Hayır, ama olabilir	36	30,0
Hiç düşünmem	49	40,8
Toplam	120	100,0

Tablo 114'te Siyasi partilere üye olur musunuz sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. Katılımcıların %40,8'i partilere üye olmayı düşünmem derken %29,2'si evet üye oldum demiştir. %30'u ise hayır ama olabilir cevabını vermiştir. Cevaplara bakıldığında bir üstteki sorularla örtüştüğü açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 115. Demokrasinin Anlamı

Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	5	4,2	Hiç ilişkili değil	17	14,2
Pek ilişkisi yok	10	8,3	Pek ilişkisi yok	43	35,8
Biraz ilişkili	31	25,8	Biraz ilişkili	40	33,3
Çok ilişkili	74	61,7	Çok ilişkili	20	16,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	7	5,8	Hiç ilişkili değil	3	2,5
Pek ilişkisi yok	9	7,5	Pek ilişkisi yok	21	17,5
Biraz ilişkili	25	20,8	Biraz ilişkili	49	40,8
Çok ilişkili	79	65,8	Çok ilişkili	47	39,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Halkın yönetime katılması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	7	5,8	Hiç ilişkili değil	2	1,7
Pek ilişkisi yok	18	15,0	Pek ilişkisi yok	13	10,8
Biraz ilişkili	41	34,2	Biraz ilişkili	26	21,7
Çok ilişkili	54	45,0	Çok ilişkili	79	65,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Azınlıkların haklarının korunması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	5	4,2	Hiç ilişkili değil	16	13,3
Pek ilişkisi yok	19	15,8	Pek ilişkisi yok	28	23,3
Biraz ilişkili	39	32,5	Biraz ilişkili	41	34,2
Çok ilişkili	57	47,5	Çok ilişkili	35	29,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	46	38,3	Hiç ilişkili değil	19	15,8
Pek ilişkisi yok	28	23,3	Pek ilişkisi yok	35	29,2
Biraz ilişkili	27	22,5	Biraz ilişkili	32	26,7
Çok ilişkili	19	15,8	Çok ilişkili	34	28,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	8	6,7	Hiç ilişkili değil	18	15,0
Pek ilişkisi yok	26	21,7	Pek ilişkisi yok	29	24,2
Biraz ilişkili	44	36,7	Biraz ilişkili	40	33,3
Çok ilişkili	42	35,0	Çok ilişkili	33	27,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 115’te katılımcılara demokrasinin anlamı ile ilgili sorular sorulmuştur. Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %61,7’lik kesim çok ilişkilidir, Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %65,8’lik kesim çok ilişkilidir; Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %45’lik kesim çok ilişkilidir cevabını vermiştir. Buradan da görüldüğü gibi

hürriyet, eşitlik gibi olmazsa olmazlarımız olan kavramları demokrasiyle doğrudan ilişkilendirmek, demokrasiye olan güvenin bir simgesi olmaktadır. Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %15,8'i çok ilişkilidir derken %38,3 hiç ilişkili değildir cevabını vermiştir. Yani katılımcılar demokrasinin bir sınır ve çizgisi olduğunu bu soruya verdiği cevapla açık bir şekilde belirtmiştir.

Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna ise %35 çok ilişkilidir derken %36,7'si biraz ilişkilidir demiştir. %21,7'si pek ilişkisi yok ve %6,7'si hiç ilişkili değil cevabını vermiştir.

Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %69,1'i pek ilişkisi yok ve biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna ise %39,2'si çok ilişkilidir derken %40,8'i biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. Hiç ilişkili değil diyenler ise sadece %2,5.

Halkın yönetime katılması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna %65,8'i çok ilişkilidir cevabını vermiştir. Aynı şekilde bu soruyla benzerlik gösteren Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %63,4'ü çok ilişkilidir ve biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir sorusuna katılımcıların %29,2'si pek ilişkisi yok cevabını vermiştir. %55'i ise biraz ilişkilidir ve çok ilişkilidir cevabını vermiştir. Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir? Sorusuna katılımcıların %60,8'i çok ilişkilidir ve biraz ilişkilidir cevabını vermiştir. %24,2'si ise pek ilişkisi yoktur cevabını vermiştir.

Tablo 116. Demokrasiye Bakış

Demokrasilerde ekonomi kötü işler.			Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	64	53,3	Kesinlikle katılmıyorum	40	33,3
Katılmıyorum	23	19,2	Katılmıyorum	34	28,3
Kararsızım	18	15,0	Kararsızım	24	20,0
Katılıyorum	11	9,2	Katılıyorum	9	7,5
Kesinlikle katılıyorum	4	3,3	Kesinlikle katılıyorum	13	10,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.			Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	45	37,5	Kesinlikle katılmıyorum	15	12,5
Katılmıyorum	24	20,0	Katılmıyorum	4	3,3
Kararsızım	24	20,0	Kararsızım	20	16,7
Katılıyorum	18	15,0	Katılıyorum	32	26,7
Kesinlikle katılıyorum	9	7,5	Kesinlikle katılıyorum	49	40,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 116’da katılımcılara demokrasiye bakış ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Demokrasilerde ekonomi kötü işler, savına katılımcıların %53,3’ü kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir, Katılımcıların yalnızca %3,3’ü ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere katılımcıların demokrasiye olan güveni bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur, sorusu ve Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz. Sorularına verilen cevaplar da çoğunlukla kesinlikle katılmıyorum yönünde olmuştur. Sonuç olarak Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir savına %67,5'lik kesim katıldığını belirterek, sorunlar sıkıntılar da olsa demokrasinin yanında olduğunu, ona güvendiğini açık bir dille ifade etmiştir.

Tablo 117. Aileye Dair Görüş

	Sıklık	%
İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır.	104	86,7
Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir.	16	13,3
Toplam	120	100,0

Yukarıda tabloda ortaya çıkan sonuçlara baktığımızda katılımcıların %86,7 gibi ezici çoğunluğu, insan anne ve babasını hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır, cevabını vermiştir. Katılımcıların %13,3'ü ise, sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir, demiştir.

Tablo 118. Çocuk Yetiştirmede Önemli Unsurlar

Terbiyeli olması			İtaatkâr olması ve söz dinlemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	30	25,0	Birinci tercih	4	3,3
İkinci tercih	16	13,3	İkinci tercih	11	9,2
Tercih edilmemiş	74	61,7	Tercih edilmemiş	105	87,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Çalışkan olması			Tutumlu olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	3	2,5	Birinci tercih	2	1,7
İkinci tercih	9	7,5	İkinci tercih	3	2,5
Tercih edilmemiş	108	90,0	Tercih edilmemiş	115	95,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hoşgörülü olması			Sorumluluk sahibi olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	8	6,7	Birinci tercih	1	0,8
İkinci tercih	15	12,5	İkinci tercih	29	24,2
Tercih edilmemiş	97	80,8	Tercih edilmemiş	90	75,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hayırlı evlat olması			İcatçı olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	44	36,7	Tercih edilmemiş	120	100,0
İkinci tercih	16	13,3	Toplam	120	100,0
Tercih edilmemiş	60	50,0			
Toplam	120	100,0			

Dindar olması		
	Sıklık	%
Birinci tercih	27	22,5
İkinci tercih	20	16,7
Tercih edilmemiş	73	60,8
Toplam	120	100,0

Tablo 118’de çocuk yetiştirmede önemli unsurlar verilmiş ve katılımcılardan bu unsurları önem sırasına göre iki tercih yapılması istenmiştir. Terbiyeli olması, çalışkan olması, hoşgörülü olması, hayırlı evlat olması, dindar olması, itaatkâr olması ve söz dinlemesi, tutumlu olması, sorumluluk sahibi olması ve icatçı olması seçeneklerinin olduğu soruda birinci tercih olarak katılımcıların %25’i terbiyeli olması, %36,7’si hayırlı evlat olması, %22,5’i dindar olması demiştir. İkinci tercih olarak katılımcıların %13’ü terbiyeli olması, %12,5’i hoşgörülü olması, %13,3’ü hayırlı evlat olması, %16,7’si dindar olması ve %24,2’si sorumluluk sahibi olması demiştir. Verilen cevaplara ve sıralamalara bakıldığında anne babalar için ilk tercih, çocuklarının terbiyeli ve dindar olması gelmektedir. İkinci tercih olarak ise sorumluluk sahibi olması ve hayırlı evlat ve terbiyeli olması gelmektedir. Dikkat çeken cevap ise kimsenin icatçı olması seçeneğini tercih etmemesidir.

Tablo 119. “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?”

	Sıklık	%
Evet	22	18,3
Hayır	98	81,7
Toplam	120	100,0

Katılımcılara yöneltilen herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz sorusuna verilen cevapların %81,7'si hayır olurken %18,3'ü ise evet olmuştur.

Tablo 120. “İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir yetkili sendika olmalıdır.	33	27,5
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır.	87	72,5
Toplam	120	100,0

Tablo 120’de İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?” sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %72,5’i çok sayıda sendika bulunmasını ve farklı fikirlerin dile getirilmesinin hem çalışanlar hem de çoğulcu demokratik bir sistem açısından faydalı bulmaktadır.

Tablo 121. “Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?”

	Sıklık	%
Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur.	104	86,7
Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir.	16	13,3

	Sıklık	%
Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur.	104	86,7
Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir.	16	13,3
Toplam	120	100,0

Katılımcılar Belediye başkanının göreve gelmesinde en isabetli yolun seçim olduğunu düşünmektedirler. Halkın yerel düzeyde kendisini yönetecek kişiyi bizzat kendisinin seçmesi en demokratik yöntemdir.

Tablo 122. “Peki, sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?”

	Sıklık	%
Seçilmeli	59	49,2
Tayinle gelmeli	61	50,8
Toplam	120	100,0

Tablo 122’de kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %50,8’i tayinle gelmelidir. %49,2’si ise kaymakam seçilmelidir cevabını vermiştir. Sonuçlara bakıldığında birbirine oldukça yakın değerler çıkmıştır.

Tablo 123. Değişime Bakış

Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi			Yetkililere daha fazla saygı duyulması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kötü olurdu	9	7,5	Kötü olurdu	20	16,7
Fark etmez	21	17,5	Fark etmez	45	37,5
İyi olurdu	90	75,0	İyi olurdu	55	45,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 123'te Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi ve Yetkililere daha fazla saygı duyulması nasıl olurdu sorularının cevapları yer almaktadır. Her iki soru için de büyük oranda (%75 ve %45,8) iyi olurdu cevabı verilmiştir.

Tablo 124. "Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?"

	Sıklık	%
Seçilmiş hükümet	106	88,3
Diktatör	14	11,7
Toplam	120	100,0

Tablo 124'te katılımcılara "Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer? Sorusu yöneltilmiştir. %88.3 lük kesim seçilmiş hükümet çözer demiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere demokrasi ve seçilmiş hükümet katılımcılar için en iyi seçenek olmuştur.

Tablo 125. Görüşler

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması			Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmam	24	20,0	Katılmam	51	42,5
Şartlara bağlı	81	67,5	Şartlara bağlı	59	49,2
Katılırim	15	12,5	Katılırim	10	8,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasına %67,5'lik kesim şartlara bağlı derken %20'si katılmam demiştir. Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi sorusuna ise %42,5'lik kesim katılmam derken %49,2'lik kesim ise şartlara bağlı demiştir. Çıkan sonuçların birbirine yakın olduğu göz önüne alındığında Derince halkının gösteriler konusunda daha kararsız bir düşünceye ve çekinden bir yapıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 126. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.			Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutup		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	26	21,7	Tamamen yanlış (katılmam)	4	3,3
Kısmen yanlış (katılmam)	36	30,0	Kısmen yanlış (katılmam)	14	11,7
Kararsızım	16	13,3	Kararsızım	9	7,5
Kısmen doğru (katılırim)	17	14,2	Kısmen doğru (katılırim)	36	30,0
Tamamen doğru (katılırim)	25	20,8	Tamamen doğru (katılırim)	57	47,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır			Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	13	10,8	Tamamen yanlış (katılmam)	5	4,2
Kısmen yanlış (katılmam)	18	15,0	Kısmen yanlış (katılmam)	12	10,0
Kararsızım	6	5,0	Kararsızım	14	11,7
Kısmen doğru (katılım)	41	34,2	Kısmen doğru (katılım)	37	30,8
Tamamen doğru (katılım)	42	35,0	Tamamen doğru (katılım)	52	43,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor			Türk ordusu demokrasinin güvencesidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	33	27,5	Tamamen yanlış (katılmam)	12	10,0
Kısmen yanlış (katılmam)	22	18,3	Kısmen yanlış (katılmam)	6	5,0
Kararsızım	6	5,0	Kararsızım	16	13,3
Kısmen doğru (katılım)	32	26,7	Kısmen doğru (katılım)	37	30,8
Tamamen doğru (katılım)	27	22,5	Tamamen doğru (katılım)	49	40,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor		
	Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	10	8,3
Kısmen yanlış (katılmam)	26	21,7
Kararsızım	8	6,7
Kısmen doğru (katılım)	30	25,0
Tamamen doğru (katılım)	46	38,3
Toplam	120	100,0

Tablo 126’da Siyaseti Etkileme Gücüne İnançla ilgili soruların cevapları yer almaktadır. Benim gibi insanların Ankara’daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir savına katılmayanlar %30 iken %2’si bu görüşe katılmaktadır. Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır görüşüne katılanlar %69,2 olmuştur. Yani katılımcıların çoğu hükümeti etkilemek için tek seçenek seçimdir, diye düşünmektedirler. Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor, savına katılanlar ise %49,2 olmuştur.

Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor diyen katılımcılar %63,3 iken Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor diyenlerin oranı %77,5’tir.Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil diyenler %74,1’lik kesimdir.

Tablo 127. “Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?”

	Sıklık	%
İmkânsız	23	19,2
Zor	63	52,5
Kolaylıkla arayabilir	34	28,3
Toplam	120	100,0

Tablo 127’de Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır? Sorusuna katılımcıların %19,2’si imkânsız derken, %52,5’i zor demiştir. %28,3’lük kesim ise kolaylıkla arayabilir cevabını vermiştir.

Tablo 128. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1=Devletten yardım beklememeli	4	3,3
2	3	2,5
3	4	3,3
4	8	6,7
5	30	25,0
6	20	16,7
7	12	10,0

8	13	10,8
9	7	5,8
10= Devlet yardım etmeli	19	15,8
Toplam	120	100,0

Tablo 128’de 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. “Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?” sorusu yer almaktadır. Bu soruya katılımcıların 1’den 10’a kadar bir cevap vermesi istenmektedir. Katılımcılar devlet geçim için yardım etmeli savına 5 ve üzeri puanlar vererek yardım etmelidir demişlerdir.

Tablo 129. “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?”

	Sıklık	%
Atama ile (Biliyor)	101	84,2
Bilmiyor	19	15,8
Toplam	120	100,0

Tablo 129’da şu an kaymakam nasıl göreve geliyor? Sorusuna verilen cevaplar listelenmiştir. Katılımcıların %84,2’si kaymakamın atama ile geldiği bilmektedir. %15,5’lik kesim ise nasıl göreve geldiği bilmiyor.

Tablo 130. “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?”

	Sıklık	%
Halk tarafından seçiliyor (Biliyor)	119	99,2
Bilmiyor	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 130’da Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor? Sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların %99,2’si cumhurbaşkanını halkın seçtiğini bilmektedir. Bundaki en önemli etkenlerden biri yakın zamanda bir cumhurbaşkanlığı seçimi olması ve bu seçimin gündemi uzun süre işgal etmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 131. “Danıştay’ın ne iş yaptığını biliyor musunuz?”

	Sıklık	%
Biliyor	52	43,3
Bilmiyor	68	56,7
Toplam	120	100,0

Tablo 131’de katılımcılara Danıştay’ın ne iş yaptığını biliyor musunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %56,7’si bu sorunun cevabını bilmediğini söylemiştir. Bu sonuç yine gündeme gelip gelmeme ve medyada az yer alma ile ilgili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 132. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?”

Süleyman Soylu			Adele		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	107	89,2	Biliyor	48	40,0
Bilmiyor	13	10,8	Bilmiyor	72	60,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Angela Merkel			Mesut Mertcan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	93	77,5	Biliyor	19	15,8
Bilmiyor	27	22,5	Bilmiyor	101	84,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hulusi Akar			Hüseyin Aksoy		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	103	85,8	Biliyor	24	20,0
Bilmiyor	17	14,2	Bilmiyor	96	80,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Donald Trump			Sadettin Hülagü		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	111	92,5	Biliyor	26	21,7
Bilmiyor	9	7,5	Bilmiyor	94	78,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Münir Özkul			İsmail Kahraman		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	99	82,5	Biliyor	55	45,8
Bilmiyor	21	17,5	Bilmiyor	65	54,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Ahmet Refik Erduran			İbrahim Karaosmanoğlu		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	10	8,3	Biliyor	103	85,8
Bilmiyor	110	91,7	Bilmiyor	17	14,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Semahat Arsel			Fikri Işık		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	10	8,3	Biliyor	43	35,8
Bilmiyor	110	91,7	Bilmiyor	77	64,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Recep Tayip Erdoğan			Nevzat Doğan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	119	99,2	Biliyor	83	69,2
Bilmiyor	1	0,8	Bilmiyor	37	30,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 132’de katılımcılara bir takım isimler sayılmış ve bu isimleri tanıyıp tanımadığı sorulmuştur. Katılımcıların çoğu Süleyman Soylu, Angela Merkel, Hulusi Akar, Donald Trump, Münir Özkul, Recep Tayip Erdoğan, Nevzat Doğan, İbrahim Karaosmanoğlu isimlerini tanıdıklarını söylerken; Fikri Işık, Ahmet Refik Erduran, Semahat Arsel, İsmail Kahraman, Hüseyin Aksoy ve Mesut Mertcan’ı tanımadığını söylemektedir. Buradan çıkan sonuçları da yine medyada yer alma, haberlerde şahsın isminin geçmesi gibi kriterler etkilemektedir.

Tablo 133. “Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?”

	Sıklık	%
Biliyor	51	42,5
Bilmiyor	69	57,5
Toplam	120	100,0

Tablo 133’te katılımcılara Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Katılımcıların %57,5’i şu anki dışişleri bakanının adını hatırlayamadığını söylemiştir.

Tablo 134. “Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır”

Toplu konut inşa etmek			Büyük mağazalar açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	62	51,7	İzin verilmemeli	22	18,3
Bir ölçüde kısıtlanmalı	58	48,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	56	46,7
Toplam	120	100,0	Tamamen serbest olmalı	42	35,0
			Toplam	120	100,0
Fiyatları kontrol etmek			Fabrikalar, iş yerleri açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	25	20,8	İzin verilmemeli	17	14,2
Bir ölçüde kısıtlanmalı	58	48,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	39	32,5
Tamamen serbest olmalı	37	30,8	Tamamen serbest olmalı	64	53,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Banka kurmak ve işletmek			Pahalı mal satanları cezalandırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	52	43,3	İzin verilmemeli	14	11,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	49	40,8	Bir ölçüde kısıtlanmalı	39	32,5
Tamamen serbest olmalı	19	15,8	Tamamen serbest olmalı	67	55,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Baraj yapmak			Cami yaptırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	32	26,7	İzin verilmemeli	73	60,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	52	43,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	28	23,3
Tamamen serbest olmalı	36	30,0	Tamamen serbest olmalı	19	15,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Okul, hastane yapmak			Ahlaki değerleri korumak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	37	30,8	İzin verilmemeli	24	20,0
Bir ölçüde kısıtlanmalı	47	39,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	46	38,3
Tamamen serbest olmalı	36	30,0	Tamamen serbest olmalı	50	41,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 134’te katılımcılara hangilerini devlet yapmalı/ hangilerini özel şahıslara bırakmalıdır sorusu yöneltilmiştir. “izin verilmemeli” cevabından kasıt söz konusu işin yapılması konusunda özel sektöre yer verilmemesi, tamamen devlet tekelinde olması anlaşılmalıdır. Bununla birlikte “bir ölçüde kısıtlanmalı” cevabı devlet ve özel sektör işbirliğiyle yapılmasını, “tamamen serbest olmalı” cevabıysa yapılacak işin tamamen özel sektör bünyesinde yapılması gerektiğini öngörmektedir. Örneğin; Toplu konut inşa etmek kriterine, katılımcıların %51,7’si izin verilmemeli, %48,3’ü, bir ölçüde kısıtlanmalı, yanıtını vermiştir. Büyük mağazalar açmak,

kriterinde katılımcıların %46,7'si “bir ölçüde kısıtlanmalı” yanıtını vererek bu görevde devlet ve özel sektör birlikteliğini savunmuşlardır. %35'lik kısım ise tamamen serbest olmalı yanıtını vermiştir. Fiyatları kontrol etmek hususunda %48,3 lük bir kesim, bir ölçüde kısıtlanmalı, diyerek devlet ve özel sektöre görev yüklemiştir. Soruların geri kalanına verilen en yüksek cevap oranları şu şekildedir: Fabrikalar ve işyerleri açmak % 53,3 ile tamamen serbest olmalı; banka kurmak ve işletmek % 43,3 ile izin verilmemeli; pahalı mal satanları cezalandırmak % 55,8 ile tamamen serbest olmalı; baraj yapmak %43,3 ile bir ölçüde kısıtlanmalı; cami yaptırmak %60,8 ile izin verilmemeli; okul, hastane yapmak %39,2 ile bir ölçüde kısıtlanmalı; ahlaki değerleri korumak % 41,7 ile tamamen serbest olmalı yanıtlarını almıştır.

Tablo 135. “Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? “

	Sıklık	%
Ülkede huzur ve düzeni sağlamak	77	64,2
Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak	18	15,0
Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek	18	15,0
Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak	7	5,8
Toplam	120	100,0

Tablo 135'te Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? Sorusu katılımcılara sorulmuştur. Katılımcıların %64'ü en önemlisinin Ülkede huzur ve düzeni sağlamak olduğunu söylemiştir. % 15'i ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak, % 15'i hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek ve %5,8'i düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak cevabını vermiştir.

Tablo 136. “Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?”

	Sıklık	%
Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı	75	62,5
Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması	19	15,8
Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması	24	20,0
Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi	2	1,7
Toplam	120	100,0

Tablo 136’da Yukarıda verilenler içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır? Sorusu sorulmuştur. Verilen cevapların %62,5’i Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı derken, %15,8’i Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması demiştir. %20’si Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahibi olması, %1,7’si ise Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi cevabını vermiştir.

Tablo 137. “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?”

	Sıklık	%
İstikrarlı bir ekonomi	65	54,2
Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme	27	22,5
Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme	22	18,3
Suç ve suçlularla mücadele	6	5,0
Toplam	120	100,0

Tablo 137’de Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi? Sorusu sorularak 4 adet cümle söylenmiştir. Cevapların %54,2’si İstikrarlı bir ekonomi, %22,5’i Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme, %18,3’ü fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme ve %5’i ise Suç ve suçlularla mücadele cevabını vermiştir.

Tablo 138. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	54	45,0
Adnan Menderes	2	1,7
Necmettin Erbakan	7	5,8
Turgut Özal	14	11,7
Recep Tayyip Erdoğan	36	30,0
Yok	2	1,7
Bülent Ecevit	1	0,8
Süleyman Demirel	2	1,7
Cevapsız	2	1,7
Toplam	120	100,0

Tablo 138’de Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamının kim olduğu katılımcılara sorulmuştur. Katılımcıların %45’i Mustafa Kemal Atatürk derken, ona en yakın cevap ise %30 ile Recep Tayyip Erdoğan. Bu cevabı %11,7 ile Turgut Özal takip etmektedir.

Tablo 139. İkinci en büyük devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	4	3,3
Adnan Menderes	9	7,5
Kazım Karabekir	1	0,8
Necmettin Erbakan	9	7,5
Turgut Özal	23	19,2
Recep Tayyip Erdoğan	24	20,0
Yok	29	24,2
Abdullah Gül	1	0,8
Bülent Ecevit	2	1,7
İsmet İnönü	6	5,0
Süleyman Demirel	2	1,7
Binali Yıldırım	1	0,8
Devlet Bahçeli	2	1,7
Ahmet Davutoğlu	1	0,8
Celal Bayar	2	1,7
Muhsin Yazıcıoğlu	2	1,7
Cevapsız	2	1,7
Toplam	120	100,0

Katılımcılara ülkenin ikinci en büyük devlet adamı sorulduğunda ise %24'lük kesim ikinci büyük bir devlet adamı yoktur demiştir. Bu cevabı %20 ile Recep Tayyip Erdoğan ve %19,2 ile Turgut Özal takip etmektedir.

Tablo 140. Güven Düzeyi

Dinî kuruluşlar			Polis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	10	8,3	Hiç güvenmem	4	3,3
Pek güvenmem	22	18,3	Pek güvenmem	12	10,0
Kararsızım	18	15,0	Kararsızım	15	12,5
Biraz güvenirim	38	31,7	Biraz güvenirim	56	46,7
Çok güvenirim	32	26,7	Çok güvenirim	33	27,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Silahlı kuvvetler			Meclis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	5	4,2	Hiç güvenmem	27	22,5
Pek güvenmem	9	7,5	Pek güvenmem	19	15,8
Kararsızım	11	9,2	Kararsızım	21	17,5
Biraz güvenirim	48	40,0	Biraz güvenirim	36	30,0
Çok güvenirim	47	39,2	Çok güvenirim	17	14,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Eğitim sistemi			Memurlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	38	31,7	Hiç güvenmem	11	9,2
Pek güvenmem	22	18,3	Pek güvenmem	23	19,2
Kararsızım	25	20,8	Kararsızım	37	30,8
Biraz güvenirim	29	24,2	Biraz güvenirim	45	37,5
Çok güvenirim	6	5,0	Çok güvenirim	4	3,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Mahkemeler			Büyük şirketler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	28	23,3	Hiç güvenmem	16	13,3
Pek güvenmem	23	19,2	Pek güvenmem	41	34,2
Kararsızım	30	25,0	Kararsızım	38	31,7
Biraz güvenirim	31	25,8	Biraz güvenirim	20	16,7
Çok güvenirim	8	6,7	Çok güvenirim	5	4,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Basın			Emekli sandığı veya SSK		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	35	29,2	Hiç güvenmem	8	6,7
Pek güvenmem	40	33,3	Pek güvenmem	16	13,3
Kararsızım	30	25,0	Kararsızım	26	21,7
Biraz güvenirim	12	10,0	Biraz güvenirim	56	46,7
Çok güvenirim	3	2,5	Çok güvenirim	14	11,7
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Sendika			Türk siyasî sistemi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	20	16,7	Hiç güvenmem	27	22,5
Pek güvenmem	30	25,0	Pek güvenmem	17	14,2
Kararsızım	42	35,0	Kararsızım	20	16,7
Biraz güvenirim	25	20,8	Biraz güvenirim	44	36,7
Çok güvenirim	3	2,5	Çok güvenirim	12	10,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 140'ta kurum ve kuruluşlara güven düzeyleri sorulmuştur. Dini kuruluşlar, silahlı kuvvetler, polis, meclis, eğitim sistemi, memurlar, mahkemeler, büyük şirketler, basın, emekli sandığı veya SSK, sendika ve Türk siyasi sisteminin seçeneklerinin olduğu soruda katılımcıların çok güvenirim dediği birinci kurum silahlı kuvvetler olmuştur. Dini kuruluşlar, polis, meclis, mahkemeler, memurlar, emekli sandığına ise güvenirim ve çok güvenirim seçenekleri daha fazla tercih edilmiştir. Katılımcıların güvenmediği kurum ve kuruluşlar ise eğitim sistemi, büyük şirketler ve basın olmuştur.

Tablo 141. Türkiye'nin en iyi dostu

	Sıklık	%
Azerbaycan	46	38,3
Katar	14	11,7
Filistin	2	1,7
Rusya	3	2,5
Pakistan	9	7,5
Japonya	1	0,8
Yunanistan	2	1,7
Yok	32	26,7
İngiltere	1	0,8
Almanya	3	2,5
İsrail	2	1,7
Suriye	1	0,8
Güney Kore	2	1,7
Afganistan	1	0,8

Cevapsız	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 141’de katılımcılara Türkiye’nin en iyi dostu kimdir sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %38,3’ü Azerbaycan cevabını verirken %26,7’si Türkiye’nin dostu yoktur demiştir. Buradan çıkan sonuç Türkiye Azerbaycan ilişkilerinin iyi olması, her iki devlet adamının karşılıklı açıklamalar ve destek mesajları göndermesi, herhangi bir kötü durumda ilk olarak bu devletlerinin birbirlerine olan destekleri ile doğru orantılıdır. En önemli sebep ise her iki devletin de kökeninin bir olması ve kardeşlik ortak noktalarının olmasıdır.

Tablo 142. Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke

	Sıklık	%
Rusya	4	3,3
Pakistan	1	0,8
Yunanistan	1	0,8
Yok	2	1,7
ABD	85	70,8
İngiltere	3	2,5
İsrail	15	12,5
İran	4	3,3
Suriye	1	0,8
Çin	1	0,8
Ermenistan	1	0,8
Hepsi	1	0,8

Tüm Avrupa Ülkeleri	1	0,8
Total	120	100,0
Tüm Avrupa Ülkeleri	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 142’de Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke kimdir sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %70,8’i ABD derken %12,5’i İsrail demiştir. Gündemi yakından takip eden herkesin ortak noktada buluşacağı bu soruda ABD’nin izlediği politikalar, yakın zamanda iki ülke arasında meydana gelen ajan rahip krizi, dolar kuru ile yapılmak istenen yıpratma politikası, savunma sanayi konularında çıkan anlaşmazlıklar gibi olaylarda ABD’nin takındığı tavır, katılımcıların bu ortak noktada buluşmalarına sebebiyet vermiştir.

Tablo 143. En sevilen yabancı millet

	Sıklık	%
Azerbaycan	12	10,0
Katar	1	0,8
Türkmenistan	2	1,7
Filistin	3	2,5
Rusya	8	6,7
Pakistan	1	0,8
Fransa	2	1,7
Japonya	7	5,8

Yunanistan	1	0,8
Yok	39	32,5
ABD	1	0,8
İngiltere	1	0,8
Almanya	3	2,5
Türki Cumhuriyetler	1	0,8
Bosna Hersek	1	0,8
Güney Kore	10	8,3
Çin	1	0,8
Hepsi	1	0,8
Zenci	1	0,8
Arabistan	7	5,8
İtalya	2	1,7
Kazakistan	1	0,8
Kosova	1	0,8
İsveç	1	0,8
Arnavutluk	1	0,8
Endonezya	8	6,7
Irak	1	0,8
Cevapsız	2	1,6
Toplam	120	100,0

Tablo 143'te katılımcılara en sevilen yabancı millet kimdir sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %10'u Azerbaycan demiştir ve aynı zamanda bu cevap

en yüksek oranlı cevap olmuştur. Katılımcıların %32,5'i ise yoktur cevabını vererek yabancı milletlere olan güven ve sevgi duygularının minimum seviyede olduğunu göstermiştir.

Tablo 144. En sevilmeyen yabancı millet

	Sıklık	%
Rusya	2	1,7
Fransa	2	1,7
Yunanistan	9	7,5
Yok	10	8,3
ABD	12	10,0
İngiltere	18	15,0
Almanya	5	4,2
İsrail	39	32,5
Hepsi	3	2,5
Çin	2	1,7
Ermenistan	6	5,0
Suudi Arabistan	1	0,8
Arabistan	8	6,7
Sırbistan	2	1,7
Brezilya	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 144'te ise en sevilmeyen yabancı milletin kim olduğu sorusu katılımcılara sorulmuştur. En yüksek oran %32,5 ile İsrail olurken onu %15 ile İngiltere ve %10 ile ABD takip etmektedir. Hepsi diyenlerin oranı ise %2,5 olmuştur.

Tablo 145. “Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?”

	Sıklık	%
Daha kötü	69	57,5
Aynı	16	13,3
Daha iyi	35	29,2
Toplam	120	100,0

Tablo 145'te katılımcılara Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti? Sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %57,5'i daha kötüye gitti derken %29,2'si ise daha iyiye gitti cevabını vermiştir. %13,3 ise aynı cevabını vermiştir. Bu cevaptaki en önemli etken ekonomik etkenler olarak düşünülebilir. Özellikle son 1-2 yılda alım gücünün nispeten düşmesi, paramızın diğer para birimleri karşısında değer kaybetmesi de bu cevapta etkili olmuş olabilmektedir.

Tablo 146. “Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?”

	Sıklık	%
Daha kötü	56	46,7
Aynı	17	14,2
Daha iyi	47	39,2
Toplam	120	100,0

Tablo 146’da ise Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek? Sorusu katılımcılara sorulmuştur. Verilen cevapların %46,7’si daha kötüye gidecek, %14,2 si aynı kalacak ve %39,2’si ise daha iyiye gidecek cevabını vermiştir. Burada da yine çoğunluk cevap daha kötüye gidecek olmuştur. Bu ümitsizliğin sebebi olarak Tablo 61’de saymış olduğumuz etkenler gösterilebilir.

Tablo 147. “Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?”

	Sıklık	%
Daha kötü	54	45,0
Aynı	39	32,5
Daha iyi	27	22,5
Toplam	120	100,0

Tablo 147’de beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar ülke geneli için verilen cevaplar ile paralellik göstermektedir. Katılımcıların %45 i daha kötü, %22,5’i daha iyi derken %32,5’i ise aynı cevabını vermiştir.

Tablo 148. “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?”

	Sıklık	%
Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak	59	49,2
Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek	37	30,8

Askerî tedbirleri arttırmak	24	20,0
Toplam	120	100,0

Tablo 148’de “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcılar %49,2 oranında Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak cevabını, %30,8 oranında Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek cevabını ve %20 oranında ise Askerî tedbirleri arttırmak cevabını vermiştir.

Tablo 149. “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır.	79	65,8
Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor	26	21,7
Kısır parti çekişmeleri ve partililik, memlekete zarar vermektedir. En iyisi bu memleketin menfaatine çalışan bir tane parti bulunmasıdır.	15	12,5
Toplam	120	100,0

Tablo 149’da “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Ülkede çok sayıda siyasi parti bulunmasını isteyenlerin oranı %65,8; iki partili sistemden yana olanların oranı %21,7; tek partili sistem öngörenlerin oranı ise %12,5’tir. Katılımcılar çok sesli bir siyasi sistemin varlığının her görüşü temsil etmesi noktasında ülke için en doğrusu olduğunu düşünmektedir.

Tablo 150. Siyasi Sistemlere Dair Görüşler

Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak			Ordunun yönetmesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	37	30,8	Çok kötü	58	48,3
Kötü	21	17,5	Kötü	40	33,3
Kararsızım	37	30,8	Kararsızım	12	10,0
İyi	18	15,0	İyi	3	2,5
Çok iyi	7	5,8	Çok iyi	7	5,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları			Demokratik bir siyasî sistemle yönetim		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	23	19,2	Çok kötü	4	3,3
Kötü	36	30,0	Kötü	2	1,7
Kararsızım	40	33,3	Kararsızım	12	10,0
İyi	12	10,0	İyi	33	27,5
Çok iyi	9	7,5	Çok iyi	69	57,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 150’de katılımcıların siyasi sistemlere dair görüşleri alınmıştır. İlk soru Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak nasıldır? Sorusuna katılımcıların %30,8’i çok kötü, %17,5’i kötü %30,8’i kararsızım ve %20,5’i iyi ve çok iyi cevaplarını vermiştir. İkinci soruda ordunun yönetmesi nasıldır? Sorusuna katılımcıların %81,6 si çok kötü ve kötüdür cevaplarını vermiştir. Darbeler görmüş bir millet olarak katılımcılar bu soruda darbe karşıtı olduğunu bir kez daha göstermiştir. Üçüncü soruda ise Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları savına katılımcılar %49,2 oranında kötü ve

çok kötü cevaplarını vermiştir. %33,3'ü ise kararsız kalmıştır. Son olarak Demokratik bir siyasî sistemle yönetim nasıldır sorusuna katılımcıların %85'i iyi ve çok iyidir cevaplarını vermiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere demokratik bir yönetim herkes tarafından benimsenen, desteklenen bir yönetim şekli olmuş ve olmaya devam edecektir.

Tablo 151. “Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
1= En doğru fikir uzun zamandır sınanmış fikir	3	2,5
2	2	1,7
3	1	0,8
4	23	19,2
5	22	18,3
6	12	10,0
7	28	23,3
8	13	10,8
9	16	13,3
10= Yeni fikirler genellikle iyidir	15	12,5
Toplam	120	100,0

Tablo 151’de katılımcılara kendi fikirleri ile ilgili bir soru yöneltilmiştir. 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna 1’den 10’a kadar verilen

cevapların %23,3'ü 7 olmuştur. %18,3'ü 5 ve %19,2'si ise 4 olmuştur. Buradan çıkan sonuç doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir cevabına yakın cevapların ağırlıkta olmasıdır.

Tablo 152. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1=Tedbirli olmayan başarılı olamaz	8	6,7
2	4	3,3
3	5	4,2
4	6	5,0
5	29	24,2
6	14	11,7
7	17	14,2
8	16	13,3
9	11	9,2
10=Gözü pek olmayan başarılı olamaz	10	8,3
Toplam	120	100,0

Tablo 152'de 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. 1'den 10'a kadar olan cevapların %24,2'si yani en yüksek oranı 5 olarak verilmiştir. Ortalama bir cevap olan 5, hem tedbirli hem de gözü pek olmaya eşit derecede yaklaşmıştır.

Tablo 153. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1= Değişim ürkütür	0	0
2	1	0,8
3	0	0
4	3	2,5
5	19	15,8
6	16	13,3
7	24	20,0
8	14	11,7
9	16	13,3
10=Değişiklik yeniliktir	27	22,5
Toplam	120	100,0

Tablo 153'te 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır? Sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir. Diğer puanlama tablolarında olduğu gibi bunda da ortalama cevaplar verilmiştir. Değişiklik yeniliktir cevabı ise %22,5 olmuştur.

Tablo 154. Siyasi Görüş

	Sıklık	%
Milliyetçi	34	28,3
İslamcı	31	25,8
Kemalist	9	7,5
Sosyal Demokrat	17	14,2
Liberal	2	1,7
Muhafazakâr	19	15,8
Diğer	8	6,7
Toplam	120	100,0

Tablo 154’te katılımcıların Siyasi Görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların %28,3’ü kendilerini milliyetçi, %25,8’i İslamcı, %15,8’imuhafazakâr ve %14,2’si sosyal demokrat olarak tanımlamıştır.

Tablo 155. “Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
1=Sol	1	0,8
2	1	0,8
3	2	1,7
4	2	1,7
5	33	27,5
6	10	8,3

7	10	8,3
8	15	12,5
9	25	20,8
10=Sağ	21	17,5
Toplam	120	100,0

Tablo 155’te “Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağı gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu 10 yani sağ cevabına yakın cevaplar vererek (%17,5’i 10; %20,8’i 9; %12,5’i 8 ve %8,3’ü 7 cevabını vermiştir) fikirlerini paylaşmıştır.

Tablo 156. Babanızın Size Göre Siyasi Görüşü

	Sıklık	%
Babam daha sağdaydı	36	30,0
Aynı görüşteydi	63	52,5
Babam daha soldaydı	17	14,2
Diğer	4	3,4
Toplam	120	100,0

Tablo 156’da ise babanızın siyasi görüşünü nasıl tanımlarsınız sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların %30’u babam daha sağdaydı derken %52,5’i aynı görüşteydi demiş, %14,2’si ise babam daha soldaydı cevabını vermiştir.

Tablo 157. Refah Düzeyi

	Sıklık	%
1=En yoksul	1	0,8
2	10	8,3
3	9	7,5
4	26	21,7
5	34	28,3
6	25	20,8
7	6	5,0
8	6	5,0
9	2	1,7
10=En zengin	1	0,8
Toplam	120	100,0

Tablo 157’de refah düzeyi ile ilgili soruya katılımcılar yine büyük oranda ortalama cevaplar vererek kendi refah düzeyleri hakkında görüşlerini ifade etmişlerdir. Orta düzeyde bir yaşam kalitesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 158. Gelir Düzeyi Memnuniyeti

	Sıklık	%
1 = Hiç yeterli değil	12	10,0
2	13	10,8
3	21	17,5
4	16	13,3

5	19	15,8
6	17	14,2
7	14	11,7
8	2	1,7
9	2	1,7
10=Çok memnun	4	3,3
Toplam	120	100,0

Tablo 158’de ise gelir düzeyi memnuniyeti 1’den 10’a kadar puanlama sistemiyle ölçülmüştür. Katılımcıların %51,8’i 1 ile 4 arası puan vererek memnun olmadıklarını belirtmiş; %18,4’ü ise 7 ile 10 arası puan vererek memnun olduklarını belirtmiştir. Diğerleri ise 5 ve 6 puanlarını seçerek ortalama bir cevap vermiştir.

Tablo 159. Komşu Tercihi

Sabıkalılar			Bekârlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	43	35,8	Komşu olabilir	92	76,7
İstenmiyor	77	64,2	İstenmiyor	28	23,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Aşırı solcular			Musevîler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	49	40,8	Komşu olabilir	61	50,8
İstenmiyor	71	59,2	İstenmiyor	59	49,2
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Çok içki içenler			Esrar kullananlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	23	19,2	Komşu olabilir	18	15,0
İstenmiyor	97	80,8	İstenmiyor	102	85,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Çok kalabalık aileler			Eşcinseller		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	76	63,3	Komşu olabilir	15	12,5
İstenmiyor	44	36,7	İstenmiyor	105	87,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Aşırı sağcılar			Araplar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	72	60,0	Komşu olabilir	75	62,5
İstenmiyor	48	40,0	İstenmiyor	45	37,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
AIDS hastası			Hıristiyanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	59	49,2	Komşu olabilir	74	61,7
İstenmiyor	61	50,8	İstenmiyor	46	38,3
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler			Öğrenciler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	35	29,2	Komşu olabilir	107	89,2
İstenmiyor	85	70,8	İstenmiyor	13	10,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Sizden farklı siyasî görüşü olanlar			Dindar olmayanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	103	85,8	Komşu olabilir	96	80,0
İstenmiyor	17	14,2	İstenmiyor	24	20,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 159’da komşu tercihleri ile ilgili sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaba göre apartman yahut yaşanılan yerin huzurunu bozan, bozma ihtimali olan seçenekleri kat’i surette istemiyor ve bunu açık bir dille söylemektedirler. Örneğin çok içki içen, esrar kullanan, eşcinsel olan, AİDS hastası olan, evlenmeden birlikte yaşayan çiftlerle komşu olmak isteyenlerin oranı neredeyse %10’larda gezmektedir.

Kalabalık aileler, aşırı sağcı aileler ve öğrenci komşulara olan tutum ise oldukça ılımlı. Bu komşu türlerini isteyenlerin oranı yaklaşık olarak %60’tır.

Tablo 160. Türkiye'nin En Büyük Sorunu

	Sıklık	%
İşsizlik	21	17,5
Hayat pahalılığı	22	18,3
Gelir dağılımındaki eşitsizlik	20	16,7
Dış ilişkiler	6	5,0
Terör	25	20,8
Ahlaki yozlaşma	18	15,0
Diğer	8	6,7
Toplam	120	100,0

Türkiye'nin en büyük sorunu nedir sorusuna katılımcıların %20'si terör derken %18,3'ü hayat pahalılığı, %17,5'i işsizlik, %16,7'si gelir dağılımındaki eşitsizlik ve %5'i dış ilişkiler olarak cevap vermiştir. Buradan da görüldüğü üzere en büyük problem olarak terör görülmektedir. Terörle mücadeleye ayrılan bütçe ve harcanan para düşünüldüğünde bu sorunun birinci seçilmesi oldukça olağan karşılanmaktadır. Bunun yanında kişisel problemler haline gelen işsizlik, pahalılık ve gelir dağılımı gibi problemler ise terör cevabını takip etmektedir.

Tablo 161. "Türkiye'de idam cezası olmalı mı?"

	Sıklık	%
Hayır	17	14,2
Kararsızım	22	18,3
Evet	81	67,5
Toplam	120	100,0

Tablo 161’de “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?” sorusuna katılımcıların %67,52’i evet olmalı, %14,2’si ise hayır olmamalı cevabını vermiştir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı analiz bir sonraki tablolarda yapılmıştır.

Tablo 162. “Peki, aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?”

Irz düşmanları			Rüşvet alan devlet görevlileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	89	74,2	İdamlık	29	24,2
İdamlık değil	0	0	İdamlık değil	60	50,0
Toplam	89	74,2	Toplam	89	74,2
Cevapsız	31	25,8	Cevapsız	31	25,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Uyuşturucu kaçakçıları			Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	41	34,2	İdamlık	55	45,8
İdamlık değil	48	40,0	İdamlık değil	34	28,3
Toplam	89	74,2	Toplam	89	74,2
Cevapsız	31	25,8	Cevapsız	31	25,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Karaborsacılar			Hileli mal satanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	15	12,5	İdamlık	13	10,8
İdamlık değil	74	61,7	İdamlık değil	77	64,2
Toplam	89	74,2	Toplam	90	75,0
Cevapsız	31	25,8	Cevapsız	30	25,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Tablo 162’de Tablo 161’deki soruyla bağlantılı olarak “Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar ırz düşmanları ve teröristlere idam cezası isterken karaborsacılar, hileli mal satanlar gibi nispeten daha hafif suç işleyenlere idam cezası istememektedirler.

Tablo 163. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”

	Sıklık	%
Katılmam	40	33,3
Kararsızım	47	39,2
Katılıyorum	33	27,5
Toplam	120	100,0

Tablo 163'te "Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir." Savına katılıp katılmayanları belirleyen bir soru sorulmuştur. Yaklaşık olarak eşit dağılımlı bir cevap elde edilen soruda katılımcıların %33,3'ü katılmam, %39,2'si kararsızım ve %27,5'i ise katılım cevabını vermiştir.

Son zamanlarda ülkemize Suriyeli, Afgan ve diğer ülkelerden gelen göçmenlerin sayısının artmasıyla gündeme gelen bu konu bir takım görüş ayrılıklarını da beraberinde getirmiştir. Halkın bir kısmı işsizliği arttırdığı için yabancı işçi çalıştırılmasını eleştirirken bir kısmı ise rekabetten dolayı kalitenin arttığını savunmaktadır. İşte ortaya çıkan yakın cevapların da nedeni bu gösterilebilir.

Tablo 164. "Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?"

	Sıklık	%
Serbest olmalı	30	25,0
Devlet kontrolü gerekir	74	61,7
Diğer	16	13,3
Toplam	120	100,0

Tablo 164'te Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?" sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar gösterilmektedir. Cevapların %61,7'si devlet kontrolü gerekir derken %25'i serbest olmalıdır cevabını vermiştir. Katılımcılar, günlük hayatımızda çok önemli bir yere sahip olan televizyonların kontrol edilmesi gerekliliğinde neredeyse hem fikir olmuşlardır.

Tablo 165. Günceli takip kanalı

	Sıklık	%
Televizyon	43	35,8
Gazete	15	12,5
İnternet	62	51,7
Radyo	0	0
Toplam	120	100,0

Tablo 165’te günceli hangi kanaldan takip edersiniz sorusu sorulmuştur. Katılımcıların %51,7’si internet derken %35,8’i televizyon ve %12,5’i gazete demiştir. Bir zamanların en önemli takip kanalı olan radyoya ise hiç cevap çıkmamıştır.

Tablo 166. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”

Siyasetçilerin özel hayatları			Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	27	22,5	İzin verilmemeli	67	55,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	67	55,8	Bir ölçüde kısıtlanmalı	38	31,7
Tamamen serbest olmalı	26	21,7	Tamamen serbest olmalı	15	12,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar			Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	60	50,0	İzin verilmemeli	76	63,3
Bir ölçüde kısıtlanmalı	46	38,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	35	29,2
Tamamen serbest olmalı	14	11,7	Tamamen serbest olmalı	9	7,5
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar			Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	36	30,0	İzin verilmemeli	69	57,5
Bir ölçüde kısıtlanmalı	43	35,8	Bir ölçüde kısıtlanmalı	38	31,7
Tamamen serbest olmalı	41	34,2	Tamamen serbest olmalı	13	10,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
İş adamlarının kazançları, vergileri			Açık saçık resimler ve yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	16	13,3	İzin verilmemeli	72	60,0
Bir ölçüde kısıtlanmalı	50	41,7	Bir ölçüde kısıtlanmalı	41	34,2
Tamamen serbest olmalı	54	45,0	Tamamen serbest olmalı	7	5,8
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0

Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması			Kişilerin özel hayatları		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	21	17,5	İzin verilmemeli	62	51,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	54	45,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	52	43,3
Tamamen serbest olmalı	45	37,5	Tamamen serbest olmalı	6	5,0
Toplam	120	100,0	Toplam	120	100,0
Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar					
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	55	45,8			
Bir ölçüde kısıtlanmalı	43	35,8			
Tamamen serbest olmalı	22	18,3			
Toplam	120	100,0			

Tablo 166’da medya özgürlüğünün sınırları ile ilgili; Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi? Sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar, Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar, Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler gibi toplum, ülke ve milletin birlik ve beraberliğini tehlikeye atacak konularda izin verilmemelidir cevabını vermiştir. Ayrıca açık seçik fotoğraflar paylaşan, kişilerin özel hayatlarını deşifre eden konularda da izin verilmemelidir cevabı açık farkla öne çıkmıştır. Sadece İş adamlarının kazançları, vergilerinin açıklanmasında bir mahsur görülmemiş bu soruya serbest olmalıdır cevabı verilmiştir.

Tablo 167. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmelidir.	34	28,3
Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri basmaktan gönüllü olarak vazgeçmelidir.	50	41,7
Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirmelidir.	36	30,0
Toplam	120	100,0

Tablo 167’de gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yol ile ilgili üç tane görüş okunmuştur. Bu üç görüşün hangisinin doğru olduğu katılımcılara sorulmuş ve %41,7’sigazetelerin ülke çıkarları doğrultusunda haber yapmaları gerektiğini söylemiştir.

Tablo 168. Oy Endişesi

	Sıklık	%
Evet, böyle	78	65,0
Hayır, değil	36	30,0
Diğer	6	5,0
Toplam	120	100,0

Katılımcılara “Bazılarına göre Türkiye’de hükümetler kendi oy endişeleri yüzünden gerekli birçok kararı almaya cesaret edememektedir. Sizce bu gerçekten böyle mi?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcıların % 65’i “Evet, böyle”; % 30’u, “Hayır, değil”; yüzde 5’i “Diğer” cevabını vermişlerdir.

A. Kandıra Siyasi Kültürüne Dair Genel Hükümler

Kandıra halkı kurumsal değerlere verilen önemin araştırıldığı 1. Soruda aile ve din kurumuna büyük önem verdiğini göstermiştir. “Aile ne kadar önemlidir?” sorusuna verdiği cevapta yüzde 95,8 oranında çok önemli cevabını vererek aile kurumuna verdiği önemi göstermiştir. Din ne kadar önemlidir? Sorusuna ise yüzde 81,7 oranında çok önemli cevabını vererek din kurumuna verdiği önemi göstermiştir. Verilen çok önemli cevapların en düşük yüzdeleri siyaset (%26,7) ve laiklik (%27,5) kavramlarında olduğu görülmüştür. Kandıra halkı için en önemli iki olgu aile ve din kurumları olmuştur.

Anketteki ikinci soruda ankete katılanlara herhangi bir din inanıp inanmadıkları sorulmuştu. Anketi yapan bireylerin tamamı Müslüman olduğunu belirtmiştir. Hemen devamında gelen Ölümden sonraki hayat, İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun varlığı, cennet ve cehennem varlığı hususunda ise Kandıra halkı cennet ve cehennem varlığına yüzde yüz bir oranla inandığını belirtirken, diğer seçeneklere ise yüzde 95 ve üzeri oranlarda inandığını göstermiştir. Yüksek bir inanç düzeyine sahip olan Kandıra halkının yüzde 90’ı ise kendisini dindar olarak nitelendirmektedir. Çıkan bu yüksek dindarlık oranına rağmen başörtüsünü dinin gereği olarak gören kesimin oranı ise yüzde 57,5 olarak belirlenmiştir.

Farklı dinden evliliklere ise Kandıra halkının bakış açısı şu şekildedir: Genel kanaat farklı dinden gelin kabul etmekle birlikte din değiştirme şartını da öne sürmektedir. (49,2). En yüksek oran bu şartlı kabul üzerinedir. Yabancı bir dinden damat söz konusu olduğunda ise şartlı kabulün (Müslüman olması şartıyla kabul) 38,3 gibi bir oranda gerçekleştiği görülmüştür. En yüksek oran ise “kesinlikle istemezdim” seçeneği üzerindedir (%39,2).

Kandıralılar dini kuruluş ve şahsiyetlerin toplumsal hayattaki rollerinin fazla olması gerektiği kanaatindedirler. Birçok konuda söz sahibi olmalarını istemektedirler. Ayrıca halkın büyük çoğunluğu okullarda din derslerinin zorunlu olarak verilmesi düşüncesindedirler. Siyasetçiler ve dini inanç, ilişkisinin sorgulandığı tablo 16’da cevaplar arasında dengeli bir dağılım olduğu görülmüştür.

Yerel aidiyet bağı diyebileceğimiz yaşanan fiziki çevreye bağlılık Kandıralılar için gelişmiş bir aidiyet duygusudur. Kandıralılar, kendilerini öncelikle Türkiye'nin, daha sonra yaşadığı yerin bir parçası olarak görmektedirler.

Dini kimlik etnik kimlikten önce gelmektedir. Böyle bir toplumsallıkta Türkiye'nin İslam Dünyasının bir parçası olarak görülmesi beklenen bir sonuçtur.

Yabancı devletler karşısında Türkiye'nin her koşulda desteklenmesi vatansever bir siyasi kültüre sahip olduğunun göstergesidir. Ancak aynı durum devlet düzeyinden bireysel düzeye indirildiğinde desteklenen şey haklılık olgusudur. Bu bakımdan Kandıra'nın kültürel yapısında etnik ayrımcılığın yeri yoktur.

Hak arama konusunda çeşitli siyasi eylemlere katılım ruhunun yeterince gelişmediği siyasi eylemlere katılım tablosundan okunabilen sonuçlardan bir tanesidir. Gösteri amacıyla trafiği kapatmak (%80,8), kanunsuz iş bırakmak (71,7) Bina veya iş yeri işgal etmek (85,8) gibi dışsallığı yüksek siyasi eylemlere katılıma şiddetle karşı çıkmaktadır.

Seçime katılım oranı yüksektir (%90,8). Kandıra halkı hükümeti etkilemenin yegâne yolunun seçim olduğu fikrine sahiptirler. Siyaset karmaşık bir alan olarak görülmekle birlikte, siyaseti etkileme gücüne olan inanç oldukça düşüktür. Ayrıca milletvekillerinin ve siyasi aktörlerin hizmet etme gibi ideal bir amaçtan ziyade oy kazanma gibi bir amaç taşıdığı düşünülmektedir. Bu anlamda siyasetçilere olan güven ve siyasetçilerle iletişim oldukça zayıftır. Dernek gibi gönüllü kuruluşlara katılım zayıftır (%27,5). Sendikalara olan üye oranı da oldukça düşüktür (%19,2).Siyasete ilgi ise orta seviyededir.

Demokrasi ile en çok ilişkili bulunan kavramlar halkın yönetime katılması, azınlık haklarının korunması, eşitlik ve hürriyetler olarak belirlenmiştir. Bu anlamda halk, demokrasi kavramının neyi ifade ettiği noktasında bilgi sahibidir. Tüm bunlarla birlikte demokrasiye olan bakış da olumludur. Toplumda farklı fikirlerin temsilinin ülke için faydalı olacağı görüşü benimsenmektedir. Bu anlamda çoğulcu bir anlayış hâkimdir. Ancak uygulamada bu anlayış, denetimci, otoriter-baskıcı bir tutum devlet anlayışı ile karşılaştığında düşünce düzeyi ile sınırlı kalabilmektedir.

Dindarlık oranının yüksek olması, anne ve babaya olan sevgi ve saygının da yüksek seviyede olmasını beraberinde getirir.

Belediye başkanının göreve gelmesi noktasında seçim yöntemi tercih edilirken, Kaymakamın göreve gelmesinde tayin sisteminin uygun olduğu görüşü hâkimdir. Bu anlamda mevcut yöntemden memnun olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Türkiye’de devlet karşısında haksızlığa maruz kalmış kişinin hakkını aramasının zor olduğu fikri yaygındır. Devletin birey karşısında oldukça güçlü olduğu inancı hâkimdir. Bu anlamda adalete ve hukuk düzenine olan güven ve inancın zayıf olduğu anlaşılmaktadır.

Önemli siyaset ve devlet adamları tanınmakta ve yakından takip edilmektedir. Halkın büyük çoğunluğu siyasete dair bilgi sahibidir.

Ekonomide devlet ve özel sektör birlikteliğini savunan Kandıralılara göre devletin en önemli hedefi istikrarlı bir ekonomik düzen sağlamak olmalıdır. Bir anlamda ülke sorunlarının çözümünün ekonomik düzelme ile sağlanacağı düşüncesi hâkimdir.

Siyasetin en önemli amacının ne olduğuna dair anket verilerinin yer aldığı Tablo 51’de düşünce ve ifade özgürlüğü yanıtının düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir. Kandıralılara göre siyasetin en önemli amacı huzur ve düzeni sağlamak olmalıdır.

Türkiye’de şu ana kadar en iyi hizmet veren devlet adamı Kandıra halkına göre Recep Tayyip Erdoğan’dır. Verilen yanıtlara göre Recep Tayyip Erdoğan cevabından sonra en yüksek oranda belirtilen isim Mustafa Kemal Atatürk olmuştur.

Kandıra halkı genel anlamda Eğitim sistemine, sendikalara, basına büyük şirketlere güvenmemektedir. Ancak Türk siyasi sistemine, dini kuruluşlara, memurlara, meclise, mahkemelere genel anlamda bir güven duymaktadır. En çok güvenilen kuruluşlar ise Silahlı kuvvetler ve polis teşkilatı olarak görülmektedir.

Kandıralılar Türkiye’nin en büyük dostu olarak Azerbaycan’ı görmektedirler. Türkiye’ye zarar verebilecek devlet olarak ise ABD’yi işaret etmektedirler. Türkiye

ile yabancı ülkeler arası ilişkiler bu kanaati oluşturmuştur. Ayrıca sevilen milletlerin ölçüldüğü tablo 59'da "yok" cevabının yüksek olması da dikkat çeken bir diğer husustur. En sevilmeyen yabancı millet ise İsrail olmuştur. Bunun sebebinin ise İsrail'in Müslümanlara olan yaklaşımıdır.

Ülkenin ekonomik durumu beş yıl öncesine göre daha iyi görülmektedir. Ülkenin geleceğine dair umutlu bir bakış açısı söz konusudur. Bölge halkı bulunduğu gelir düzeyinden memnundur. Ancak yine de geçim konusunda devletin yardımı arzu edilen bir husustur.

En iyi yönetim şeklinin demokrasi olduğunu düşünen Kandıra halkına göre her görüşü temsil eden siyasi partilerin varlığı ülke için faydalı görülmektedir. Ön plana çıkan siyasi kimlikler ise milliyetçi, muhafazakâr ve İslamcı olmuştur. Genel anlamda Kandıra halkının sağcı bir siyasi yapıya sahip olduğu anlaşılmıştır.

Komşuluk, Türk toplumsallığı için önemli bir ilişkidir. Sabıkalılar, eşcinseller, çok içki içenler, evlilik dışı beraberlik yaşayanlar, aşırı sağcılar ve aşırı solcular, esrar kullananlar, komşu olarak istenmemektedir. Bir başka deyişle bu kesimlere karşı hoşgörülü bir yaklaşımdan söz edilemez. Çok kalabalık ailelerin, bekârların, öğrencilerin, Arapların, dindar olmayanların ve kendisinden farklı siyasi görüşü taşıyan insanların komşuluğunda ise sakınca görülmemiştir. Kandıra halkı bu gruplara karşı oldukça hoşgörülü bir tutum içerisindeydir.

Türkiye'nin en önemli sorun terör sorunu olarak görülmekle birlikte, tüm seçeneklerin cevap yüzdelerinin birbirlerine yakın olması Türkiye'nin terör dışında da işsizlik, gelir dağılımında adaletsizlik, hayat pahalılığı, ahlaki yozlaşma gibi birçok önemli sorununun olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Son zamanlarda sıkça bahsedilen idam cezası konusunda ise halkın büyük çoğunluğu idam cezasının getirilmesi gerekliliği üzerinde durmaktadır. Ancak hangi suçlar için bu cezanın verilmesi konusu önem arz etmektedir. Kandıra halkı, ırz düşmanlarını, uyuşturucu kaçakçıları ve teröristleri idamlık olarak görürken diğer suçlar için farklı cezaların verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Güncel gelişmeler yaygın olarak televizyon ve internet üzerinden takip edilmektedir. Son olarak basın özgürlüğü konusunda kısıtlayıcı bir yaklaşımın

varlığından söz etmek mümkündür. Özgür bir habercilik anlayışının yerleşmediği, devlet kontrolünde bir basın ve yayıncılık anlayışının ağır bastığı çıkarılan sonuçlar arasındadır.

B. Derince Siyasi Kültürüne Dair Genel Hükümler

Katılımcıların demografik özelliklerinden cinsiyet oranına bakıldığında erkeklerin (%57,5) ankete katılımı kadınlara (42,5) oranla daha fazladır. Yaş aralığı açısından en yüksek katılım 30-41 yaş aralığında gerçekleşmiştir. En yüksek araştırma grubu eğitim düzeyine göre yapılan sınıflandırmada üniversite mezunlarıdır. (%36,7) Daha sonra ise lise mezunları gelmektedir Katılımın en yüksek oranda gerçekleştiği sosyal sınıf işçi sınıfı (%29,1) olurken en düşük katılım düzeyi ise emekli sınıfı üzerinden gerçekleşmiştir. Anket verilerine bakıldığında Aile ve Din Kurumu Derince halkına göre çok önemli görülmektedir. Siyaset ve laiklik kavramları ise daha az önem taşımaktadır. Katılımcıların tamamı inançlı olduğunu belirtmiştir. Büyük bir çoğunlukla cennet, cehennem gibi dini inancın temelinde yer alan unsurlara inanmaktadırlar ve dindarlık oranı yüksektir.

Yüksek bir dindarlık oranına (%88,3) sahip olan Derince halkının dindarlık özelliğinin kazanılmasında aile faktörünün etken olduğu anlaşılmıştır.

Türban ve örtünme konusunda halkın çoğunluğu başörtüsünün dinin gereği olduğunu (%59,2) düşünmektedir.

Farklı dinden evlilikte Müslüman olmayan geline (%51,7) karşı hoşgörünün damada (%35,8) nazaran fazla olduğu çıkarılan sonuçlardan biridir. Ancak bu evlilik de Müslüman olma şartıyla kabul edilmektedir.

Anket sonuçlarına göre Derinceliler evlilik dışı ilişki (%59,2) eşcinsellik (%49,2) ve kürtaj (%51,7) gibi toplumsal ahlak ve düzeni ilgilendiren konularda dini kuruluş ve şahsiyetlerin karar verme noktasında etkin olmasını tercih etmektedirler. Hükümet işleri ve eğitim sistemi konularda ise daha düşük oranlarda söz sahibi olmasını istemektedirler.

Halkın %58,3'ü din derslerinin zorunlu olarak verilmesini tercih ederek çocukların din eğitimini okullarda öğrenmesinden yana olduklarını göstermişlerdir.

Siyasetçilerin dindarlığı konusunda ise halk siyasetçinin dini inancıyla çok da ilgilenmemektedir. Halkın %58,3'ü dini liderlerin veya din görevlilerinin halkın vereceği oylar üzerinde etkide bulunmamasını istemektedirler. Bununla birlikte halkın %45'i yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasını da ülke açısından yararlı olduğunu düşünmektedir. Ancak yine de siyasal tercihler konusunda daha özgürlükçü bir yaklaşımın varlığı yadsınamaz. Bir anlamda da Derincelilere göre siyasetçilerin dini inançlarından ziyade ülkenin doğru bir siyaset ile yönetimine hizmet etmeleri önemli görülmektedir.

Türklük gururunun yüksek olmasının yanı sıra öncelikle tanımlanan kimlik olarak Müslümanlık tercih edilmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin İslam Dünyası'nın bir parçası olduğu kanaati yüksektir.

Vatanseverlik milli kimlik duygusunun yüksek olduğu anlaşılan Derinceliler için hak kavramının daha önemli olduğu anlaşılmıştır. Nitekim bir olay veya kavga olması durumunda haklılık olgusunu destekleyeceğini vurgulamıştır. Bu anlamda hak, vicdan gibi kavramların Derince nazarında daha önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Siyasi eylemlere olan bakış açıları ise şu şekildedir: Halkın seçimlere katılım oranı yüksek iken (%81,7) aktif katılım oranı düşüktür. Siyasetçiler ile iletişim kurma ve görüş bildirme kültürünün, kısacası siyasal kararlara aktif katılma düzeyinin yeterince gelişmediği Tablo 110'da açıkça anlaşılmaktadır. Dernek gibi gönüllü kuruluşlara katılım(%13,3) ise yine oldukça düşüktür.

Halkın siyasete olan ilgisi orta düzeydedir. Başkalarının siyasi görüşünü etkileme, gazetelerde siyasal haberleri okuma, televizyondaki açık oturumları takip etme sıklığının düşük olması bunu kanıtlar niteliktedir. Siyasi partilere üyelik (%29,2) gibi aktif siyasal katılım göstergesi düşük seviyede kalmıştır.

Demokrasinin en doğru yönetim şekli olarak görülmektedir. Eşitlik ve halkın yönetime katılması hususları demokrasi ile en çok ilişkili bulunan kavramlar olarak anket sonuçlarına (%65,8) yansımıştır. Bu sonucu hürriyetler (% 61,7) ve azınlık haklarını korunması (47,5) takip etmektedir.

Aile kavramına önem veren Derince halkı çocuk yetiştirmede en önemli kriter olarak "hayırlı evlat" unsurunu ön planda tutmaktadır. Çocuk yetiştirmede esas

alınması gereken diğer kriterler olarak da dindar ve terbiyeli olma unsurlarını önemli görmektedir. Anne ve babanın ise her koşulda sevgi ve saygıyı hak ettiğini düşünmektedirler

Derneklerde olduğu gibi sendikalara üye olan katılımcıların oranı (18,3) da düşüktür. Ancak ülkedeki sendikaların sayısının fazla olmasının ülke açısından daha faydalı olacağını öngörmektedirler. Bu anlamda her ne kadar örgütlü bir toplum yapısına dâhil olamasalar da demokratik, çoğulcu bir toplum yapısını benimsedikleri aşikârdır.

Seçim, Derinceliler için önemli bir kavramdır. Belediye başkanının göreve gelmesinde halkın seçimini en doğru yöntem olarak görmektedirler. Kaymakam söz konusu olduğunda ise halkın neredeyse yarısı seçim ile göreve gelmesini doğru bulmaktadır.

Toplum ve devlet karşısında bireye daha fazla önem verilmesinin gerekli olduğunu düşünmektedirler.

Seçim olgusuna önem veren Derinceliler; karalı, dürüst, adil bir diktatörün değil seçilmiş bir hükümetin ülke sorunlarını çözeceğine inanmaktadırlar.

Ülkede toplu gösterilerin yapılmasına ve polisin gösterilere çeşitli şekillerde müdahale etmesine şartlı bir onay vermektedirler.

Halk siyaset ve hükümet işlerini oldukça karmaşık ve zor bulmaktadır. Siyasi katılımın yeteri kadar iyi bir düzeyde olmamasının bir nedeni de budur. Kişilerin devlet karşısında güçsüz olduğunu ve hakkını arayabilmesinin zor olduğunu düşünmektedirler.

Derince halkı devletin ekonomik geçim konusunda halkına yardım etmesini istemektedirler. Bununla birlikte birçok ekonomik ve sosyal konularda da halkın devlete önemli sorumluluklar yüklemesi verilebilecek genel hükümlerden biridir.

Halkın çoğunluğu kaymakam ve Cumhurbaşkanı nasıl göreve geldiğini bildiği halde Danıştay gibi devletin önemli bir yargı organının işlevini bilmemektedir. Bu da halkın yüzeysel bir siyasal bilgiye sahip olduğunu

göstermektedir. Ankette birtakım isimlerin ne dereceğe tanındığı sorgulanmıştı. Çıkardığımız sonuç ise şudur: Halkın siyasal bilgisi medyada yer verildiği ölçüdedir.

Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış olan devlet adamı olarak Mustafa Kemal Atatürk seçilmiştir. Daha sonra ise Recep Tayyip Erdoğan bu tanımlamaya layık görülmüştür.

Halk genel anlamda biraz da olsa toplumsal kurum ve kuruluşlara güvenmektedir. Ancak eğitim sistemine, basına ve büyük şirketlere karşı güven duymamaktadır.

Türkiye'nin en büyük dostu unvanına Azerbaycan layık görülmüştür. En tehlikeli görülen, ülkemize zarar verecek olan devletin ise Amerika olduğu belirtilmiştir. Yine verilen yanıtlara göre en sevilen yabancı millet Azeriler olarak görülürken, en sevilmeyen yabancı millet İsrail olmuştur.

Derincelilere göre ülkenin en önemli sorunları terör ve hayat pahalılığıdır. Ülkenin ekonomik geleceği açısından umutsuz bir yaklaşım içerisindeyler. Ülkedeki sorunların çözümünü ekonominin iyileştirilmesinde görmektedirler.

Siyasi fikirlerine bakılacak olunursa milliyetçi, muhafazakâr ve İslamcı fikirlerin diğer fikirlere nazaran çoğunlukta olduğu anlaşılmıştır. Siyasi görüşlerin şekillenmesinde aile faktörünün büyük önemi vardır. Değişiklik ve yeniliğe açık bir toplum olan Derince halkı farklı fikirlere, farklı yaşam tarzlarına karşı da oldukça hoşgörülüdürler.

Birtakım suçlar için idam cezasının varlığını gerekli görmektedirler. Bilhassa ırz düşmanları ve teröristler için idam cezasını gerekli bulmaktadırlar. Gündemi televizyon ve internetten takip eden Derinceliler basın özgürlüğü konusunda devlet kontrollü bir düzeni benimsemektedirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KANDIRA VE DERİNCE İLÇELERİ SİYASİ KÜLTÜR KARŞILAŞTIRMASI

Bu çalışmada, vatandaşlardan yani katılımcılardan toplanan veriler SPSS 16.00 (Statistical Package For Social Sciences) istatistiksel veri analizi programı ile test edilmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dökümleri, t testi ANOVA testi ve ki kare testinden, faydalanılmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle dindarlık ve hoşgörü kavramlarının tanımları üzerinde durulacak ardından ilçelerin siyasi kültürleri dindarlık ve hoşgörü ekseninde cinsiyet, yaş, eğitim, sosyal sınıf ve ilçe bazında karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir. Dindarlık ve hoşgörü düzeyinin cinsiyet, yaş eğitim seviyesi, sosyal sınıf ve ilçe faktörlerine göre değişip değişmediği incelenecektir.

3.1. Dindarlık Nedir?

Dindarlık genel olarak bireysellik çerçevesinde ele alınır. Bu bağlamda dindarlık, dinin insan hayatına nüfuz etme derecesi olarak tanımlanabilir. Genel olarak, bir kimsenin dindar olup olmadığı onun dini içselleştirme, dinî emir, tavsiye ve yasaklara gündelik yaşamda bireysel düzlemde uyma derecesi ile anlaşılır. Dindar kişi, her türlü davranışında dinî kaidelerin etkisi altında bulunduğu için Tanrı ya da kutsalla kurulan ilişkiler onun bütün dünyevi ilişkilerine temel oluşturacaktır. Dindarlık kişinin tabi olduğu dine ait inanç, ibadet ve sembollere ilişkin kabul, yoğunlaşma ve meşgul olma derecesi olarak tanımlanabilir (Kurt, 2009: 2).

Dindarlık yalnızca dini ibadetleri yerine getirmek değildir. Ahlaki temelden yoksun bir dindarlık anlayışında yalnızca şekilsel bir dindarlık olgusunun varlığından söz edilebilir. “Gerçek dindar, hayatın olgu, ahlak ve inanç boyutlarını birlikte gören ve yaşayan insandır. Dindar bir kimse eğer davranışlarında ahlaklı değilse ya sahtekârdır, ya da inandığı din batıldır”(Koca, 2006: 69).

3.2. Hoşgörü Nedir?

Hoşgörü sözcüğü, Farsça bir sıfat olan iyi, tatlı, duygu okşayan, zevk veren, ilgi uyandıran, beğenilen ve latif anlamındaki hoş / huş sözcüğü ile Türkçe bir fiil olan görmekten görü sözcüğünün bir araya getirilmesiyle oluşan bileşik bir kelimedir (Atalay, 2008: 17).

Hoşgörü kelimesine Batı dillerinde tolérance (Fransızca), tolerance (İngilizce) ve toleranz (Almanca) sözcükleri ile karşılık verilirken, bu kavram, Arap dilinde hoşgörülülük, müsâmaha, tolerans ve esneklik anlamındaki tesâmuh kelimesiyle karşılanmaktadır. Bazı kaynaklarda, hoşgörünün sözlük anlamıyla ilgili şu bilgilere de yer verilmektedir: Eş anlamlısı müsâmaha ve tolerans olarak verilen hoşgörü sözcüğü; her şeyi anlayışla karşılayarak, mümkün olduğu kadar hoş görme hali olup, kendi düşünce ve inançlarına karşıt düşünce ve inançları olabildiği kadar hoş görme durumudur. Ayrıca, tutum ve davranışlarda daraltma ve umursamazlık arasında orta bir yol, dengeli hareket ve karşılıklı ilişkilerin kolaylığı şeklindeki anlamıyla bu kavram, psiko-sosyal açıdan insanlar arası ilişkilerde orta yolu takip etmek ve dengeli olmak anlamlarına gelmektedir. Hoşgörü; farklı dil, cins, din, inanç ve anlayış bakımından başkalarının varlıklarından rahatsızlık duymama halidir (Aslan, 2001: 3-4).

Hoşgörü kavramının kapsayıcı bir tanımını yapmak oldukça zordur, hoşgörünün tanımı farklı kültürlerin ne anladığı ve hangi perspektiften baktığına göre değişmektedir. UNESCO tarafından yapılan tanıma göre hoşgörü; temelde başkasının, başka bir deyişle farklı olanın kendileri gibi olma hakkına saygı göstermek ve ötekine verilen zararın kendine ve herkese verilen zarar anlamına geleceği için zarar vermekten kaçınmaktır (Fidan ve Güleç, 2016: 247).

3.3. Demografik Değişkenlere Göre Dindarlık Seviyesi Karşılaştırmaları

Katılımcıların dindarlık seviyeleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri, sosyal statüleri ve ilçelerine göre farklılaşmaktadır.

3.3.1. Cinsiyete Göre Dindarlık

Tablo 169. Cinsiyet İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Ortalama	T	Sig
İnanç düzeyi	Erkek	142	7,6549	2,159	,032
	Kadın	98	7,1327		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın mevcut olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Erkeklerin inanç düzeyi, kadınlardan daha yüksektir.

Başka bir araştırmada kadın ve erkek gruplar dindarlık düzeyleri bakımından kendi içlerinde incelendiğinde, kadınlar arasında kendini "çok dindar" olarak ifade edenlerin oranı % 3 iken, bu oran erkekler için % 5 olarak görülmektedir. Din ile az ilgili olduğunu söyleyen kadınların oranı (% 51) erkeklere kıyasla (% 43) daha yüksek bulunmuştur. Yine kadınlar arasında din ile hiç ilgili olmadığını belirtenlerin oranı % 9, erkekler arasında ise % 16 olarak çıkmaktadır. Satır ve sütun yüzdelerine bakıldığında kadınlara kıyasla erkeklerin, dindarlık düzeyi bakımından daha uç noktalarda yer aldıkları; buna karşın, kadınların daha çok dinle az ilgili veya dindar özelliklere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Kadınlara kıyasla, erkeklerin dindarlık düzeyi bakımından daha uç noktalarda yer almalarının nedeni, erkeklerin kadınlara kıyasla aktif politikaya daha yatkın olmaları ile ilişkili olabilir. Gözlemlendiği kadarıyla üniversitelerdeki "dinci", "ülküçü" ve "devrimci" olarak adlandırılan ve aktif eylemlerde bulunan grupların çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Bu gruplar çan eğrisinin sağ uçlarında yer almaktadırlar (Acar vd. 1996: 47).

3.3.2. Yaş'a Göre Dindarlık

Tablo 170. Yaş ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Yaş	Katılımcı Sayısı	Ortalama	F	Sig.
İnanç Düzeyi	18-29	66	6,8030	3,927	,0041
	30-41	92	7,4348		
	42-53	55	7,8727		
	54-65	21	8,0476		
	>65	6	8,5000		
	Toplam	240	7,4417		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi yaş'a göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). İnanç düzeyi yaş ile birlikte yükselmektedir.

Yapılan bazı araştırmalara göre kişilerde yaşın ilerlemesine bağlı olarak dini inanç ve tutumlarının giderek arttığı tespit edilmiştir. Özellikle de ölüm gerçeğinin yaşlanma ile birlikte giderek farkına varılan bir olgu olması sebebiyle yaşlı insanların inanç düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ancak yapılan araştırmalar neticesinde, sağlık sorunlarının baş göstermesi gibi sebepler kişilerin dini ibadetlerinin azalmasına neden olsa da dini inanç ve tutumlarının azalmadığı aksine arttığı ortaya konulmuştur (Köktaş, 1993: 110-126).

3.3.3. Eğitim ve Dindarlık

Tablo 171. Eğitim ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Eğitim	Katılımcı Sayısı	Ortalama	F	Sig.
İnanç Düzeyi	Diplomasız	3	4,3333	3,214	,005
	İlkokul mezunu	39	7,8974		
	Ortaokul mezunu	28	8,0000		
	Lise mezunu	62	7,5323		
	Üniversite mezunu	79	7,2658		
	Lise öğrencisi	12	7,4167		
	Üniversite öğrencisi	17	6,5294		
	Toplam	240	7,4417		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi eğitime göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). İnanç düzeyi, farklı eğitim seviyelerine sahip gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,01$). Diplomasızlar inanç düzeyi en düşük grup. Bunu üniversite öğrencileri takip etmektedir. Bu iki grup dışında eğitim düzeyi yükseldikçe inanç düzeyi de azalmaktadır.

Türk toplumunda gerçekleştirilen bazı araştırmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe dindarlık düzeylerinin de azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Okur-yazarlığı olmayanların dini görevlerini yerine getirme bilincinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Kurt, 2009: 20).

Öğrenim düzeyi yükseldikçe çok dindar ve dindarların oranında bir azalma gözlenmekte, buna karşın, özellikle üniversite veya yüksekokul mezunları arasında

din ile hiç ilgisi olmayanların oranında (%16) bir yükselme ortaya çıkmaktadır. Yüzdeler arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak öğrenim düzeyi düştükçe çok dindar ve dindarların oranında bir artış; buna karşın din ile hiç ilgisi olmayanların en çok öğrenim düzeyi yüksek gruplar arasında yer aldıkları görülmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe, insanlar birçok olguyu neden-sonuç ilişkisine bakarak irdelemeyi ve sorgulamayı öğrenirler. Dolayısıyla inançları da sorgulayabildikleri söylenebilir (Acar vd. 1996: 50).

3.3.4. Sosyal Sınıf ve Dindarlık

Tablo 172. Sosyal Sınıf ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Sosyal sınıf	Katılımcı Sayısı	Ortalama	F	Sig.
İnanç Düzeyi	İşçi	56	7,0179	1,912	,059
	İşveren	14	7,2857		
	Çiftçi	9	8,2222		
	Memur	39	7,6410		
	Serbest meslek	25	7,2000		
	Esnaf	28	7,8929		
	Emekli	11	7,4545		
	Ev hanımı	30	8,1667		
	Öğrenci	28	6,8214		
	İşsiz	240	7,4417		
	Toplam	56	7,0179		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi

tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık sergilemediğini göstermektedir ($p>0,05$). İnanç düzeyi, farklı sosyal sınıf gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p<0,01$).

3.3.5. İlçelere Göre Dindarlık

Tablo 173. İlçe İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	İlçe	Katılımcı Sayısı	Ortalama	T	Sig.
İnanç düzeyi	Kandıra	120	7,5000	,486	,627
	Derince	120	7,3833		

t testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.4. Demografik Değişkenlere Göre Hoşgörü Karşılaştırmaları

3.4.1. Cinsiyete Göre Komşuya Bakış

Toplum içerisinde yaşayan fertler hep bir ağızdan aynı şeyleri söylemeyebilir, farklı düşünebilir ve aynı mekânı paylaşmak zorunda kalabilir. Bu noktada beraber yaşayabilme probleminin ortaya çıkması ve bu problemin de çözülmesi kaçınılmazdır (Usta, 2001: 101). Bu anlamda toplumsal hoşgörüye sahip olmak birlikte yaşamak için bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Aşağıda katılımcıların hoşgörü düzeylerinin, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve sosyal sınıf gibi demografik değişkenlere göre değişip değişmediği değerlendirilecektir.

Katılımcıların komşularına dair hoşgörülü yaklaşımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 174. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Sabıkalı	Komşu olabilir	35	32	67
		52,2%	47,8%	100,0%
	İstenmiyor	107	66	173
		61,8%	38,2%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df= 1,846/1$ $p>0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere sabıkalı komşuya hoşgörü cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sabıkalı komşuya gösterilen hoşgörünün cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir ($p > 0,05$).

Tablo 175. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Aşırı sol	Komşu olabilir	45 56,2%	35 43,8%	80 100,0%
	İstenmiyor	97 60,6%	63 39,4%	160 100,0%
Toplam		142 59,2%	98 40,8%	240 100,0%
$\chi^2/df=,423/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamli farklılık yok ($p>0,05$)

Yukarıdaki tabloya bakıldığında aşırı solcu komşuya karşı cinsiyet karşılaştırmasında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Ancak genel anlamda ankete katılanların çoğunluğu aşırı solcular ile komşu olmak istememiştir. Bunun nedeninin ise halkın genelinin milliyetçi muhafazakâr bir toplum yapısına sahip olmasıdır.

Tablo 176. İçkici Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
İçkici	Komşu olabilir	23	17	40
		57,5%	42,5%	100,0%
	İstenmiyor	119	81	200
		59,5%	40,5%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,055/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 177. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Kalabalık	Komşu olabilir	87	62	149
		58,4%	41,6%	100,0%
	İstenmiyor	55	36	91
		60,4%	39,6%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,098/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 178. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Aşırı Sağ	Komşu olabilir	68	52	120
		56,7%	43,3%	100,0%
	İstenmiyor	74	46	120
		61,7%	38,3%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,621/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 179. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
AİDS	Komşu olabilir	47	46	93
		50,5%	49,5%	100,0%
	İstenmiyor	95	52	147
		64,6%	35,4%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=4,680/1$ $p<0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere AİDS hastası komşuya hoşgörü cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, AİDS hastası komşuya gösterilen hoşgörünün cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir (p <0,05). Kadınlar; erkeklere nazaran AİDS hastalarına daha hoşgörülüdür.

Tablo 180. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Nikâhsız çift	Komşu olabilir	29 45,3%	35 54,7%	64 100,0%
	İstenmiyor	113 64,2%	63 35,8%	176 100,0%
Toplam		142 59,2%	98 40,8%	240 100,0%
$\chi^2/df=6,933/1$ p<0,01				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya hoşgörü cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya gösterilen hoşgörünün cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir (p <0,01). Kadınlar; erkeklere nazaran evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya daha hoşgörülüdür.

Tablo 181. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Farklı Görüş	Komşu olabilir	128	78	206
		62,1%	37,9%	100,0%
	İstenmiyor	14	20	34
		41,2%	58,8%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=5,306/1$ $p<0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere farklı görüşteki komşuya hoşgörü cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, farklı görüşteki komşuya gösterilen hoşgörünün cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Erkekler; kadınlara nazaran farklı görüşteki komşuya daha hoşgörülüdür.

Tablo 182. Bekâr Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Bekâr	Komşu olabilir	109	82	191
		57,1%	42,9%	100,0%
	İstenmiyor	33	16	49
		67,3%	32,7%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=1,705/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 183. Musevi Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Musevi	Komşu olabilir	65	52	117
		55,6%	44,4%	100,0%
	İstenmiyor	77	46	123
		62,6%	37,4%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=1,232/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 184. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Esrarkeş	Komşu olabilir	15	10	25
		60,0%	40,0%	100,0%
	İstenmiyor	127	88	215
		59,1%	40,9%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,008/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 185. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Eşcinsel	Komşu olabilir	11	15	26
		42,3%	57,7%	100,0%
	İstenmiyor	131	83	214
		61,2%	38,8%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=3,430/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 186. Arap Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Arap	Komşu olabilir	89	58	147
		60,5%	39,5%	100,0%
	İstenmiyor	53	40	93
		57,0%	43,0%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,298/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 187. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Hristiyan	Komşu olabilir	80	50	130
		61,5%	38,5%	100,0%
	İstenmiyor	62	48	110
		56,4%	43,6%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,660/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 188. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Öğrenci	Komşu olabilir	122	89	211
		57,8%	42,2%	100,0%
	İstenmiyor	20	9	29
		69,0%	31,0%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=1,311/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 189. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Cinsiyet Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Dindar olmayan	Komşu olabilir	105	69	174
		60,3%	39,7%	100,0%
	İstenmiyor	37	29	66
		56,1%	43,9%	100,0%
Toplam		142	98	240
		59,2%	40,8%	100,0%
$\chi^2/df=,364/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.4.2. Yaşa Göre Komşuya Bakış

Katılımcıların komşularına dair hoşgörülü yaklaşımları yaşa göre farklılaşmaktadır.

Tablo 190. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Sabıkalı	Komşu olabilir	24	26	13	3	1	67
		35,8%	38,8%	19,4%	4,5%	1,5%	100,0%
	İstenmiyor	42	66	42	18	5	173
		24,3%	38,2%	24,3%	10,4%	2,9%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=5,163/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 191. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Aşırı sol	Komşu olabilir	22	36	15	5	2	80
		27,5%	45,0%	18,8%	6,2%	2,5%	100,0%
	İstenmiyor	44	56	40	16	4	160
		27,5%	35,0%	25,0%	10,0%	2,5%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Aşırı sol	Komşu olabilir	22	36	15	5	2	80
		27,5%	45,0%	18,8%	6,2%	2,5%	100,0%
	İstenmiyor	44	56	40	16	4	160
		27,5%	35,0%	25,0%	10,0%	2,5%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=3,158/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 192. İçkici Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
İçkici	Komşu olabilir	16	14	7	2	1	40
		40,0%	35,0%	17,5%	5,0%	2,5%	100,0%
	İstenmiyor	50	78	48	19	5	200
		25,0%	39,0%	24,0%	9,5%	2,5%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=4,252/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 193. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Kalabalık	Komşu olabilir	38	54	40	13	4	149
		25,5%	36,2%	26,8%	8,7%	2,7%	100,0%
	İstenmiyor	28	38	15	8	2	91
		30,8%	41,8%	16,5%	8,8%	2,2%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=3,719/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 194. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Aşırı sağ	Komşu olabilir	35	40	31	11	3	120
		29,2%	33,3%	25,8%	9,2%	2,5%	100,0%
	İstenmiyor	31	52	24	10	3	120
		25,8%	43,3%	20,0%	8,3%	2,5%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=2,746/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 195. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
AİDS	Komşu olabilir	33	33	19	6	2	93
		35,5%	35,5%	20,4%	6,5%	2,2%	100,0%
	İstenmiyor	33	59	36	15	4	147
		22,4%	40,1%	24,5%	10,2%	2,7%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=5,242/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 196. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Nikahsız çift	Komşu olabilir	28	21	10	4	1	64
		43,8%	32,8%	15,6%	6,2%	1,6%	100,0%
	İstenmiyor	38	71	45	17	5	176
		21,6%	40,3%	25,6%	9,7%	2,8%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=12,029/4$ $p<0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya hoşgörü yaş grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya gösterilen hoşgörünün yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Gençler; yaşlılara nazaran evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya daha hoşgörülüdür. Evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya hoşgörü, yaş grupları yükseldikçe azalmaktadır.

Tablo 197. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Farklı görüş	Komşu olabilir	54 26,2%	79 38,3%	50 24,3%	18 8,7%	5 2,4%	206 100,0%
	İstenmiyor	12 35,3%	13 38,2%	5 14,7%	3 8,8%	1 2,9%	34 100,0%
Toplam		66 27,5%	92 38,3%	55 22,9%	21 8,8%	6 2,5%	240 100,0%
$\chi^2/df=2,072/4 \quad p>0,05$							

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 198. Bekâr Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Bekâr	Komşu olabilir	52	71	45	18	5	191
		27,2%	37,2%	23,6%	9,4%	2,6%	100,0%
	İstenmiyor	14	21	10	3	1	49
		28,6%	42,9%	20,4%	6,1%	2,0%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=2,072/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 199. Musevi Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Musevi	Komşu olabilir	31	44	27	11	4	117
		26,5%	37,6%	23,1%	9,4%	3,4%	100,0%
	İstenmiyor	35	48	28	10	2	123
		28,5%	39,0%	22,8%	8,1%	1,6%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=2,072/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 200. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Esrarkeş	Komşu olabilir	13	5	4	3	0	25
		52,0%	20,0%	16,0%	12,0%	0,0%	100,0%
Esrarkeş	İstenmiyor	53	87	51	18	6	215
		24,7%	40,5%	23,7%	8,4%	2,8%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=10,155/4$ $p<0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere esrarkeş komşuya hoşgörü yaş grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, esrarkeş komşuya gösterilen hoşgörünün yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Gençler; yaşlılara nazaran esrarkeş komşuya daha hoşgörülüdür. Esrarkeş komşuya hoşgörü, yaş grupları yükseldikçe azalmaktadır.

Tablo 201. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Eşcinsel	Komşu olabilir	14	6	5	1	0	26
		53,8%	23,1%	19,2%	3,8%	0%	100,0%
	İstenmiyor	52	86	50	20	6	214
		24,3%	40,2%	23,4%	9,3%	2,8%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
$\chi^2/df=10,834/4$ $p<0,05$							

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere eşcinsel komşuya hoşgörü yaş grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eşcinsel komşuya gösterilen hoşgörünün yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Gençler; yaşlılara nazaran eşcinsel komşuya daha hoşgörülüdür. Eşcinsel komşuya hoşgörü, yaş grupları yükseldikçe azalmaktadır.

Tablo 202. Arap Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Arap	Komşu olabilir	32	57	36	16	6	147
		21,8%	38,8%	24,5%	10,9%	4,1%	100,0%
Arap	İstenmiyor	34	35	19	5	0	93
		36,6%	37,6%	20,4%	5,4%	0,0%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
$\chi^2/df=10,731/4$							$p<0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Arap komşuya hoşgörü yaş grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, Arap komşuya gösterilen hoşgörünün yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Arap komşulara en hoşgörülü yaklaşan grup; 30-41 yaş grubudur.

Tablo 203. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Hristiyan	Komşu olabilir	39	46	30	12	3	130
		30,0%	35,4%	23,1%	9,2%	2,3%	100,0%
	İstenmiyor	27	46	25	9	3	110
		24,5%	41,8%	22,7%	8,2%	2,7%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=1,408/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 204. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Öğrenci	Komşu olabilir	56	80	50	20	5	211
		26,5%	37,9%	23,7%	9,5%	2,4%	100,0%
	İstenmiyor	10	12	5	1	1	29
		34,5%	41,4%	17,2%	3,4%	3,4%	100,0%
Toplam		66	92	55	21	6	240
		27,5%	38,3%	22,9%	8,8%	2,5%	100,0%
							$\chi^2/df=2,307/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 205. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Yaş Karşılaştırması

		Yaş Kategorisi					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Dindar olmayan	Komşu olabilir	44 25,3%	69 39,7%	43 24,7%	14 8,0%	4 2,3%	174 100,0%
	İstenmiyor	22 33,3%	23 34,8%	12 18,2%	7 10,6%	2 3,0%	66 100,0%
Toplam		66 27,5%	92 38,3%	55 22,9%	21 8,8%	6 2,5%	240 100,0%
							$\chi^2/df=2,766/4$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.4.3. Eğitim Düzeyine Göre Komşuya Bakış

Katılımcıların komşularına dair hoşgörülü yaklaşımları eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır.

Demografik değişkenlerin hoşgörü ile ilişkisini araştıran pek çok çalışma mevcuttur. Demografik değişkenlere ilişkin bulgular ise çelişkilidir. Eğitimin bireyi farklı fikirlere ve kişilere daha açık ve bireyin onlarla karşılaşma olasılığını daha yüksek hale getirdiğini öne süren araştırmalar var. Bir başka anlatımla, kişi, eğitim süreci içinde fikirlerin serbestçe dile getirilmesinin gerekli olduğunu, farklı olmanın da mutlaka kötü, olumsuz ya da tehlikeli olmadığını öğreniyor. Kimisine göre de eğitim düzeyi yüksek olan kişiler, olmayanlara görece, aslında daha hoşgörülü değiller; yalnızca, eğitilmiş kişiler, toplumun kabul edeceği tepkileri vermeyi -yani, hoşgörülü imiş gibi davranmayı öğrenmiş oluyorlar eğitim süreci içinde (Gürkaynak, 1995: 35).

Tablo 206. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Sabıkalı	Komşu olabilir	3 4,5%	11 16,4%	5 7,5%	17 25,4%	24 35,8%	3 4,5%	4 6,0%	67 100,0%
	İstenmiyor	0 0,0%	28 16,2%	23 13,3%	45 26,0%	55 31,8%	9 5,2%	13 7,5%	173 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%

$\chi^2/df= 9,615^a/6$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 207. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Aşırı sol	Komşu olabilir	2 2,5%	7 8,8%	6 7,5%	20 25,0%	37 46,2%	3 3,8%	5 6,2%	80 100,0%
	İstenmiyor	1 0,6%	32 20,0%	22 13,8%	42 26,2%	42 26,2%	9 5,6%	12 7,5%	160 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%

$\chi^2/df= 14,4455^a/6$ $p<0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere aşırı solcu komşuya hoşgörü eğitim düzeyi grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki

Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, aşırı solcu komşuya gösterilen hoşgörünün eğitim düzeyi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Aşırı solcu komşuya en çok hoşgörülü yaklaşan kesimin üniversite mezunları iken; en düşük hoşgörü ilkokul mezunlarından gelmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 208. İçkici Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
İçkici	Komşu olabilir	1 2,5%	7 17,5%	5 12,5%	6 15,0%	13 32,5%	3 7,5%	5 12,5%	40 100,0%
	İstenmiyor	2 1,0%	32 16,0%	23 11,5%	56 28,0%	66 33,0%	9 4,5%	12 6,0%	200 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%

$\chi^2/df = 5,446^a/6$ $p > 0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Tablo 209. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Kalabalık	Komşu olabilir	2 1,3%	26 17,4%	18 12,1%	42 28,2%	43 28,9%	10 6,7%	8 5,4%	149 100,0%

	İstenmiyor	1	13	10	20	36	2	9	91
		1,1%	14,3%	11,0%	22,0%	39,6%	2,2%	9,9%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 9,615^a/6$ $p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 210. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Aşırı sağ	Komşu olabilir	3	16	14	33	37	5	12	120
		2,5%	13,3%	11,7%	27,5%	30,8%	4,2%	10,0%	100,0%
	İstenmiyor	0	23	14	29	42	7	5	120
		,0%	19,2%	11,7%	24,2%	35,0%	5,8%	4,2%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 8,047^a/6$ $p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 211. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
AIDS	Komşu olabilir	1 1,1%	17 18,3%	12 12,9%	23 24,7%	27 29,0%	5 5,4%	8 8,6%	93 100,0%
	İstenmiyor	2 1,4%	22 15,0%	16 10,9%	39 26,5%	52 35,4%	7 4,8%	9 6,1%	147 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%
$\chi^2/df= 1,926/6 \quad p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 212. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Nikahsız çift	Komşu olabilir	1 1,6%	9 14,1%	4 6,2%	12 18,8%	29 45,3%	5 7,8%	4 6,2%	64 100,0%
	İstenmiyor	2 1,1%	30 17,0%	24 13,6%	50 28,4%	50 28,4%	7 4,0%	13 7,4%	176 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%
$\chi^2/df= 9,755/6 \quad p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 213. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
FarklıgörüŖ	KomŖu olabilir	2	34	24	52	67	12	15	206
		1,0%	16,5%	11,7%	25,2%	32,5%	5,8%	7,3%	100,0%
	İstenmiyor	1	5	4	10	12	0	2	34
		2,9%	14,7%	11,8%	29,4%	35,3%	,0%	5,9%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 3,290/6$ $p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 214. Bekâr Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Bekâr	KomŖu olabilir	2	31	23	45	65	11	14	191
		1,0%	16,2%	12,0%	23,6%	34,0%	5,8%	7,3%	100,0%
	İstenmiyor	1	8	5	17	14	1	3	49
		2,0%	16,3%	10,2%	34,7%	28,6%	2,0%	6,1%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 3,804/6$ $p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 215. Musevi Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Musevi	Komşu olabilir	2 1,7%	13 11,1%	11 9,4%	29 24,8%	48 41,0%	7 6,0%	7 6,0%	117 100,0%
	İstenmiyor	1 ,8%	26 21,1%	17 13,8%	33 26,8%	31 25,2%	5 4,1%	10 8,1%	123 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%
$\chi^2/df= 10,588/6 \quad p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 216. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Esrarkeş	Komşu olabilir	0 ,0%	5 20,0%	1 4,0%	4 16,0%	9 36,0%	0 ,0%	6 24,0%	25 100,0%
	İstenmiyor	3 1,4%	34 15,8%	27 12,6%	58 27,0%	70 32,6%	12 5,6%	11 5,1%	215 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%
$\chi^2/df= 15,792/6 \quad p<0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 217. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Eşcinsel	Komşu olabilir	0 0,0%	2 7,7%	1 3,8%	6 23,1%	11 42,3%	2 7,7%	4 15,4%	26 100,0%
	İstenmiyor	3 1,4%	37 17,3%	27 12,6%	56 26,2%	68 31,8%	10 4,7%	13 6,1%	214 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%
$\chi^2/df= 7,334/6$ $p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 218. Arap Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Arap	Komşu olabilir	1 0,7%	25 17,0%	21 14,3%	37 25,2%	49 33,3%	7 4,8%	7 4,8%	147 100,0%

	İstenmiyor	2	14	7	25	30	5	10	93
		2,2%	15,1%	7,5%	26,9%	32,3%	5,4%	10,8%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 9,615^a/6 \quad p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 219. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Hristiyan	Komşu olabilir	1	14	17	30	50	9	9	130
		,8%	10,8%	13,1%	23,1%	38,5%	6,9%	6,9%	100,0%
	İstenmiyor	2	25	11	32	29	3	8	110
		1,8%	22,7%	10,0%	29,1%	26,4%	2,7%	7,3%	100,0%
Toplam		3	39	28	62	79	12	17	240
		1,2%	16,2%	11,7%	25,8%	32,9%	5,0%	7,1%	100,0%
$\chi^2/df= 11,843/6 \quad p>0,05$									

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 220. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi						Toplam	
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi		Üniversite öğrencisi
Öğrenci	Komşu olabilir	2 ,9%	39 18,5%	27 12,8%	48 22,7%	68 32,2%	11 5,2%	16 7,6%	211 100,0%
	İstenmiyor	1 3,4%	0 ,0%	1 3,4%	14 48,3%	11 37,9%	1 3,4%	1 3,4%	29 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%

$\chi^2/df= 16,002/6$ $p<0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 221. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Eğitim Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi						Toplam	
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi		Üniversite öğrencisi
Dindar Olmayan	Komşu olabilir	1 ,6%	26 14,9%	23 13,2%	44 25,3%	62 35,6%	8 4,6%	10 5,7%	174 100,0%
	İstenmiyor	2 3,0%	13 19,7%	5 7,6%	18 27,3%	17 25,8%	4 6,1%	7 10,6%	66 100,0%
Toplam		3 1,2%	39 16,2%	28 11,7%	62 25,8%	79 32,9%	12 5,0%	17 7,1%	240 100,0%

$\chi^2/df= 7,570/6$ $p>0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.4.4. Sosyal Sınıflara Göre Komşuya Bakış

Katılımcıların komşularına dair hoşgörülü yaklaşımları sosyal sınıfa göre farklılaşmaktadır.

Tablo 222. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Sabıkalı	Komşu olabilir	14	4	0	14	6	7	4	9	9	67
		20,9%	6,0%	,0%	20,9%	9,0%	10,4%	6,0%	13,4%	13,4%	100,0%
Sabıkalı	İstenmiyor	42	10	9	25	19	21	7	21	19	173
		24,3%	5,8%	5,2%	14,5%	11,0%	12,1%	4,0%	12,1%	11,0%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 5,972^a/8 \quad p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 223. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Aşırı solcu	Komşu olabilir	18	5	2	17	10	8	5	7	8	80
		22,5%	6,2%	2,5%	21,2%	12,5%	10,0%	6,2%	8,8%	10,0%	100,0%

	İstenmiyor	38 23,8%	9 5,6%	7 4,4%	22 13,8%	15 9,4%	20 12,5%	6 3,8%	23 14,4%	20 12,5%	160 100,0%
Toplam		56 23,3%	14 5,8%	9 3,8%	39 16,2%	25 10,4%	28 11,7%	11 4,6%	30 12,5%	28 11,7%	240 100,0%
$\chi^2/df= 5,566^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 224. İçkici Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
İçkici	Komşu olabilir	7 17,5%	3 7,5%	0 ,0%	9 22,5%	3 7,5%	6 15,0%	3 7,5%	2 5,0%	7 17,5%	40 100,0%
	İstenmiyor	49 24,5%	11 5,5%	9 4,5%	30 15,0%	22 11,0%	22 11,0%	8 4,0%	28 14,0%	21 10,5%	200 100,0%
Toplam		56 23,3%	14 5,8%	9 3,8%	39 16,2%	25 10,4%	28 11,7%	11 4,6%	30 12,5%	28 11,7%	240 100,0%
$\chi^2/df= 9,182^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 225. Kalabalık Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Kalabalık	Komşu olabilir	30	6	7	27	17	16	9	19	18	149
		20,1%	4,0%	4,7%	18,1%	11,4%	10,7%	6,0%	12,8%	12,1%	100,0%
	İstenmiyor	26	8	2	12	8	12	2	11	10	91
		28,6%	8,8%	2,2%	13,2%	8,8%	13,2%	2,2%	12,1%	11,0%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 8,270^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 226. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Aşırı Sağcı	Komşu olabilir	27	8	3	18	7	15	5	20	17	120
		22,5%	6,7%	2,5%	15,0%	5,8%	12,5%	4,2%	16,7%	14,2%	100,0%

	İstenmiyor	29	6	6	21	18	13	6	10	11	120
		24,2%	5,0%	5,0%	17,5%	15,0%	10,8%	5,0%	8,3%	9,2%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 11,281^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 227. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
AIDS	Komşu olabilir	24	2	2	14	7	10	6	10	18	93
		25,8%	2,2%	2,2%	15,1%	7,5%	10,8%	6,5%	10,8%	19,4%	100,0%
AIDS	İstenmiyor	32	12	7	25	18	18	5	20	10	147
		21,8%	8,2%	4,8%	17,0%	12,2%	12,2%	3,4%	13,6%	6,8%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 15,644^a/8$ $p<0,05$											

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere AIDS hastası komşuya hoşgörü sosyal sınıf grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, AIDS hastası komşuya gösterilen hoşgörünün sosyal sınıf grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). AIDS hastası komşuya en çok hoşgörülü yaklaşan kesimin işsizler iken; en düşük hoşgörünün işverenlerden gelmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 228. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Nikâhsız çift	Komşu olabilir	16 25,0 %	5 7,8%	0 ,0%	16 25,0%	4 6,2%	3 4,7%	5 7,8%	3 4,7%	12 18,8 %	64 100,0 %
	İstenmiyor	40 22,7 %	9 5,1%	9 5,1%	23 13,1%	21 11,9%	25 14,2%	6 3,4%	27 15,3%	16 9,1%	176 100,0 %
Toplam		111 100,00 %	17 100,00%	7 100,00%	28 100,00%	10 100,00%	22 100,00%	27 100,00%	64 100,00%	24 100,00%	358 100,00 %
$\chi^2/df= 23,173^a/8$ $p< 0,01$											

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya hoşgörü sosyal sınıf grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya gösterilen hoşgörünün sosyal sınıf grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). Evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya en çok hoşgörülü yaklaşan kesimin memurlar ve ardından işsizler iken; en düşük hoşgörünün çiftçilerden gelmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 229. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Farklı görüş	Komşu olabilir	44	12	8	36	22	26	11	22	25	206

		21,4%	5,8%	3,9%	17,5%	10,7%	12,6%	5,3%	10,7%	12,1%	100,0%
	İstenmiyor	12	2	1	3	3	2	0	8	3	34
		35,3%	5,9%	2,9%	8,8%	8,8%	5,9%	,0%	23,5%	8,8%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 11,020^a/8 \quad p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 230. Bekâr Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Bekar	Komşu olabilir	41	10	9	34	21	20	11	22	23	191
		21,5%	5,2%	4,7%	17,8%	11,0%	10,5%	5,8%	11,5%	12,0%	100,0%
	İstenmiyor	15	4	0	5	4	8	0	8	5	49
		30,6%	8,2%	,0%	10,2%	8,2%	16,3%	,0%	16,3%	10,2%	100,0%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	64	24	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
$\chi^2/df= 10,767^a/8 \quad p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 231. Musevi Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Musevi	Komşu olabilir	24	7	6	22	12	11	9	13	13	117
		20,5%	6,0%	5,1%	18,8%	10,3%	9,4%	7,7%	11,1%	11,1%	100,0%

	İstenmiyor	32 26,0%	7 5,7%	3 2,4%	17 13,8%	13 10,6%	17 13,8%	2 1,6%	17 13,8%	15 12,2%	123 100,0%
Toplam		56 23,3%	14 5,8%	9 3,8%	39 16,2%	25 10,4%	28 11,7%	11 4,6%	30 12,5%	28 11,7%	240 100,0%
$\chi^2/df= 9,096^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 232. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Esrarkeş	Komşu olabilir	7 28,0%	4 16,0%	0 0,0%	2 8,0%	2 8,0%	1 4,0%	1 4,0%	0 0,0%	8 32,0%	25 100,0%
	İstenmiyor	49 22,8%	10 4,7%	9 4,2%	37 17,2%	23 10,7%	27 12,6%	10 4,7%	30 14,0%	20 9,3%	215 100,0%
Toplam		56 23,3%	14 5,8%	9 3,8%	39 16,2%	25 10,4%	28 11,7%	11 4,6%	30 12,5%	28 11,7%	240 100,0%
$\chi^2/df= 22,382^a/8$ $p< 0,01$											

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere esrarkeş komşuya hoşgörü sosyal sınıf grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, esrarkeş komşuya gösterilen hoşgörünün sosyal sınıf grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). Esrarkeş komşuyu aslında hiçbir sosyal sınıf grubu istemese de en çok hoşgörülü yaklaşan kesim işverenler iken; en düşük hoşgörü seviyesinin öğrencilere ait olduğu görülmektedir.

Tablo 233. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Eşcinsel	Komşu olabilir	5	3	0	6	3	1	1	1	6	26
		19,2%	11,5%	0,0%	23,1%	11,5%	3,8%	3,8%	3,8%	23,1%	100,0%
Eşcinsel	İstenmiyor	51	11	9	33	22	27	10	29	22	214
		23,8%	5,1%	4,2%	15,4%	10,3%	12,6%	4,7%	13,6%	10,3%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%

$\chi^2/df= 10,366^a/8$ $p> 0,05$

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 234. Arap Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Arap	Komşu olabilir	33	9	6	25	15	17	10	18	14	147
		22,4%	6,1%	4,1%	17,0%	10,2%	11,6%	6,8%	12,2%	9,5%	100,0 %
Arap	İstenmiyor	23	5	3	14	10	11	1	12	14	93
		24,7%	5,4%	3,2%	15,1%	10,8%	11,8%	1,1%	12,9%	15,1 %	100,0 %
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7 %	100,0 %

$\chi^2/df= 6,036^a/8$ $p> 0,05$

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 235. Hristiyan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Hristiyan	Komşu olabilir	26 20,0%	7 5,4%	5 3,8%	25 19,2%	15 11,5%	15 11,5%	11 8,5%	10 7,7%	16 12,3%	130 100,0%
	İstenmiyor	30 27,3%	7 6,4%	4 3,6%	14 12,7%	10 9,1%	13 11,8%	0 0,0%	20 18,2%	12 10,9%	110 100,0%
Toplam		111 100,00%	17 100,00%	7 100,00%	28 100,00%	10 100,00%	22 100,00%	27 100,00%	64 100,00%	24 100,00%	358 100,00%

$\chi^2/df= 18,005^a/8$ $p< 0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Hristiyan komşuya hoşgörü sosyal sınıf grupları arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, Hristiyan komşuya gösterilen hoşgörünün sosyal sınıf grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Hristiyan komşuya en çok hoşgörülü yaklaşan kesimin emekliler iken; en düşük hoşgörünün çiftçilerden gelmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 236. Öğrenci Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Öğrenci	Komşu olabilir	48 22,7%	11 5,2%	8 3,8%	33 15,6%	24 11,4%	23 10,9%	11 5,2%	27 12,8%	26 12,3%	211 100,0%

	İstenmiyor	8	3	1	6	1	5	0	3	2	29
		27,6%	10,3%	3,4%	20,7%	3,4%	17,2%	,0%	10,3%	6,9%	100,0%
Toplam		56	14	9	39	25	28	11	30	28	240
		23,3%	5,8%	3,8%	16,2%	10,4%	11,7%	4,6%	12,5%	11,7%	100,0%
$\chi^2/df= 6,509^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 237. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü Sosyal Sınıf Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf									
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Toplam
Dindar olmayan	Komşu olabilir	38	7	8	34	20	22	9	17	19	174
		21,8%	4,0%	4,6%	19,5%	11,5%	12,6%	5,2%	9,8%	10,9%	100,0%
	İstenmiyor	18	7	1	5	5	6	2	13	9	66
		27,3%	10,6%	1,5%	7,6%	7,6%	9,1%	3,0%	19,7%	13,6%	100,0%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	64	24	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
$\chi^2/df= 15,365^a/8$ $p> 0,05$											

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.4.5. İlçelere Göre Komşuya Bakış

Katılımcıların komşularına dair hoşgörülü yaklaşımları ilçeye göre farklılaşmaktadır

Tablo 238. Sabıkalı Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Sabıkalı	Komşu olabilir	24 35,8%	43 64,2%	67 100,0%
	İstenmiyor	96 55,5%	77 44,5%	173 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df= 7,475/1$ $p<0,01$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere sabıkalı komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sabıkalı komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran sabıkalı komşulara daha hoşgörülüdür.

Tablo 239. Aşırı Solcu Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Aşırı sol	Komşu olabilir	31 38,8%	49 61,2%	80 100,0%
	İstenmiyor	89 55,6%	71 44,4%	160 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=6,075/1$ $p<0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere aşırı solcu komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, aşırı solcu komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran aşırı solcu komşulara daha hoşgörülüdür.

Tablo 240.İçkici Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
İçkici	Komşu olabilir	17	23	40
		42,5%	57,5%	100,0%
	İstenmiyor	103	97	200
		51,5%	48,5%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=1,080/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 241. Kalabalık Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Kalabalık	Komşu olabilir	73	76	149
		49,0%	51,0%	100,0%
	İstenmiyor	47	44	91
		51,6%	48,4%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=,159/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 242. Aşırı Sağcı Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Aşırı sağ	Komşu olabilir	48	72	120
		40,0%	60,0%	100,0%
	İstenmiyor	72	48	120
		60,0%	40,0%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=9,600/1$ $p<0,01$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere aşırı sağcı komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, aşırı sağcı komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran aşırı sağcı komşulara daha hoşgörülüdür.

Tablo 243. AIDS Hastası Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
AİDS	Komşu olabilir	34	59	93
		36,6%	63,4%	100,0%
	İstenmiyor	86	61	147
		58,5%	41,5%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=10,972/1$ $p<0,01$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere AIDS hastası komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, AIDS hastası komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p <0,01$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran AIDS hastası komşulara daha hoşgörülüdür.

Tablo 244. Evlilik Dışı İlişki Yaşayan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Nikâhsız çift	Komşu olabilir	29 45,3%	35 54,7%	64 100,0%
	İstenmiyor	91 51,7%	85 48,3%	176 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=,767/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamli farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 245. Farklı Görüşteki Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Farklı görüş	Komşu olabilir	103 50,0%	103 50,0%	206 100,0%
	İstenmiyor	17 50,0%	17 50,0%	34 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=,000/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamli farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 246. Bekâr Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Bekâr	Komşu olabilir	99	92	191
		51,8%	48,2%	100,0%
	İstenmiyor	21	28	49
		42,9%	57,1%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=1,257/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 247. Musevi Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Musevi	Komşu olabilir	56	61	117
		47,9%	52,1%	100,0%
	İstenmiyor	64	59	123
		52,0%	48,0%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=,417/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 248. Esrarkeş Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Esrarkeş	Komşu olabilir	7	18	25
		28,0%	72,0%	100,0%
	İstenmiyor	113	102	215
		52,6%	47,4%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=5,403/1$ $p<0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere esrarkeş komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, esrarkeş komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran esrarkeş komşulara azıcık da olsa daha hoşgörülüdür.

Tablo 249. Eşcinsel Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Eşcinsel	Komşu olabilir	11	15	26
		42,3%	57,7%	100,0%
	İstenmiyor	109	105	214
		50,9%	49,1%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=,690/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 250. Arap Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Arap	Komşu olabilir	72	75	147
		49,0%	51,0%	100,0%
	İstenmiyor	48	45	93
		51,6%	48,4%	100,0%
Toplam		120	120	240
		50,0%	50,0%	100,0%
$\chi^2/df=,158/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 251. Hristiyan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Hristiyan	Komşu olabilir	56 43,1%	74 56,9%	130 100,0%
	İstenmiyor	64 58,2%	46 41,8%	110 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=5,438/1$ $p<0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Hristiyan komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, Hristiyan komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran Hristiyan komşulara daha hoşgörülüdür.

Tablo 252. Öğrenci Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Öğrenci	Komşu olabilir	104 49,3%	107 50,7%	211 100,0%
	İstenmiyor	16 55,2%	13 44,8%	29 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=,353/1$ $p>0,05$				

Ki Kare Anlamalı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 253. Dindar Olmayan Komşuya Hoşgörü İlçe Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kandıra	Derince	
Dindar olmayan	Komşu olabilir	78 44,8%	96 55,2%	174 100,0%
	İstenmiyor	42 63,6%	24 36,4%	66 100,0%
Toplam		120 50,0%	120 50,0%	240 100,0%
$\chi^2/df=6,771/1$ $p<0,01$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere dindar olmayan komşuya hoşgörü ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, dindar olmayan komşuya gösterilen hoşgörünün ilçeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğunu göstermektedir ($p < 0,01$). Derinceliler; Kandıralılara nazaran dindar olmayan komşulara daha hoşgörülüdür.

SONUÇLAR

Siyasal kültür toplumların tarihsel geçmişi ile edindiği siyasal deneyim ve tecrübelerin gelecek kuşakların düşünce ve davranış tarzını şekillendiren ve oldukça yavaş değişen bir kavramdır. Toplumların zihin yapısıyla ilişki olan bu kavram köken olarak eski ancak kullanım olarak yeni bir kavramdır. Siyasal sistem içerisinde yer alan bireylerin eylemlerini, davranışlarını, düşünce yapılarını, amaçlarını önemli ölçüde belirleyen şey kültürel etkenlerdir. Her toplum geçirdiği tarihsel tecrübeler neticesinde kendisine has bir kültürel yapıya sahip olmuştur. Toplumların geçmişlerine dayanan bu kültürel yapısı bireylerin davranış ve zihin yapısına yön vererek belirli düşünce ve davranış kalıpları meydana getirir.

Siyasal kültür çalışmaları arasında dönüm noktası olarak kabul edilen eser Almond ve Verba'nın 1963 yılında yayınladıkları Yurttaşlık Kültürü (Civic Culture) adlı eserdir. Bir kitle araştırması niteliğinde olan bu eser ile beş ayrı ülkenin tutum, anlayış ve değerleri ele alınarak siyasal kültürleri belirlenmek istenmiştir. Araştırma sonucunda her ülkenin kendine has bir siyasal kültür yapısına sahip olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmada Hasan Yazıcı'nın Sakarya'nın Politik Kültürü Araştırması anket formu kullanıldı. İçerik aynı kalmakla birlikte soruların Kocaelililer için anlam taşıyacak bir niteliğe sahip olmasına özen gösterildi. Gerek Almond ve Verba'nın Yurttaşlık Kültürü gerekse Sakarya'nın Politik Kültürü Araştırması'ndan ilham alınarak yapılan bu çalışmadaki esas amaç araştırmanın kapsamı olarak belirlenen Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasal kültürlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda iki ilçeye yapılan anket çalışmaları neticesinde elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş, yorumlanmış ve birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Araştırmada öncelikle Kandıra ve Derince ilçelerinin siyasete dinî ve toplumsal kurum ve değerlere ülkenin siyasi ve ekonomik sorunları karşısında takındığı tutum ve davranışları yapılan analizler ile tablolar hâlinde incelenmiş ve siyasi kültürel yapılarına dair önemli veriler ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuş ve son bölümde ortaya çıkan temel farklılıklar neticesinde siyasal kültür yapıları karşılaştırılmıştır.

Kandıra ve Derince ilçelerinin anketlere yansıyan genel düşüncelerini özetlemek çalışmanın iyi bir şekilde değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır: Araştırma bulgularına göre halkın önemli bir kesimi aile, dindarlık ve demokrasi kavramlarını oldukça önemli görmekte iken laiklik ve siyaset, boş zaman gibi kavramları daha az önemli bulmaktadır. İnanç düzeylerine bakıldığında ise halkın genelinin kendilerini dindar görme eğilimlerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu dindarlık anlayışı toplumsal hayatın her alanında çeşitli konulara olan yaklaşım tarzlarına yansıdığı yadsınamaz bir gerçektir. Gerek başörtüsü konusunda gerek evlilik konusunda gerekse de siyaset alanında din etkisinin oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir. Farklı dinden evlilik hususunda yabancı bir dinden gelin almaya karşı din değişikliği şartı ile kabul oranı, yabancı dinden şartlı kabul ile damat alma oranına göre nispeten daha yüksektir. Bu hususta din etkisinin yanı sıra geleneksel kültürün, kadın ve erkeğe bakış açısının da etkili olduğu söylenebilir. Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin toplumsal hayatın birçok alanında söz sahibi olmaları fikri yaygındır. Ancak Derince halkı Kandıra halkına oranla dinî kuruluş ve şahsiyetlerin eğitim sistemi, evlilik dışı ilişki, eşcinsellik, kürtaj, anne babaların çocuklarıyla ilişkileri gibi konularda daha çok söz sahibi olmasını istemeleri verdikleri cevap oranlarından anlaşılmaktadır. Ancak bu söz hakkının hükümet işlerinde sınırlı kaldığını iki ilçe için de söylemek yerinde olacaktır. Yine araştırma bulgularına göre gerek Kandıra gerekse de Derince halkının din derslerinin okullarda zorunlu olarak verilmesi taraftarı oldukları görülmüştür. Yine genel bir bakış olarak halkın aktif siyasete katılma konusunda isteksiz olduğu anlaşılmıştır. Siyasete katılım izleyici faaliyeti düzeyinde kalmaktan öteye geçememiş ve seçimden seçime düzenli bir şekilde oy kullanmak bir siyasal gelenek hâlini almıştır.

Türk olmaktan gurur duymaktadırlar. Dinî kimliğe etnik kimlikten daha çok önem vermektedir. Kendilerini genelde Türkiye'ye özelde yaşadıkları muhite bağlı olarak görmektedir. Türkiye'yi ise İslam Dünyası içerisinde görmektedirler. Halkın büyük bir kısmı ABD'yi Türkiye'ye en çok zarar verebilecek ülke olarak görme eğilimindedir. Azerbaycan ise dost ülke olarak görülmüştür. Bir Türk'ün yabancı biriyle kavgasında haklı olanı destekleme eğilimindedirler.

Seçim, her görüşün dile getirilmesi, demokrasinin önemi gibi konulara ilgi ve önemseyici bir tavır takınmakla birlikte uygulamada daha tutucu bir yaklaşımı

benimsemektedirler. Bilhassa basın hürriyeti konusunda denetimci bir yaklaşım içerisindeyler. Toplumdaki farklı tarzda düşünen ve yaşayan kişiler ile komşuluk kurmak istememişlerdir. Bu da demokrasi inancı ile zıt düşmektedir. Siyasete dair ilgi ve bilgileri ise sınırlı düzeyde kalmıştır. Zira siyaset diğer kurumlarla kıyaslandığında daha az önemli görülmektedir. İdam cezası konusunda ise birtakım suçlar için idamın getirilmesi görüşündedirler. Bu ceza daha çok cana ve ırza kastedenler için gerekli görülmüştür.

Araştırmamızın amacı halkın siyasal, sosyal ve ekonomik sorunlara dair bakış açılarının ne olduğunu belirlemek siyasete dair ilgi ve bilgisinin değerlendirmesini yapmak din, inanç, kültür, gelenek, görenek gibi değerlerin siyasal kültürü ne ölçüde etkilediğinin analizini yapmak olarak belirlenmişti. Bu amaç doğrultusunda Kandıra ve Derince ilçelerinin sahip olduğu siyasal, kültürel, dini ve toplumsal değerleri ve bu değerlerin ekseninde yerleşmiş siyasi kültürleri anket çalışmaları neticesinde analiz edilmiş ve incelenmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak tablolar hâline getirilerek raporlanmıştır. İlçelerin siyasi kültürleri, anket verileri ve kaynak taraması sonucu elde edilen bilgilerin harmanlanması sonucu ortaya konulmuş ve birtakım demografik değişkenler açısından ilçelerin siyasi kültürleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Siyasal kültürün ve onu oluşturan etmenlerin konu alındığı çalışmada belirlenen araştırma soruları “Dindarlık seviyesi demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır? Siyasetçilere dair dindarlık düzeyi beklentileri nelerdir? Milliyetçilik düzeyi nedir? Katılımcılar Türkiye’yi nerede görmektedirler? Siyasete ne derece ilgi duymaktadırlar? Yakın geleceğe dair umutları ve ülke sorunlarına dair algıları nelerdir?” şeklinde belirlenmişti. Bu doğrultuda araştırma kapsamında dindarlık seviyesinin demografik değişkenlere ve ilçelere göre farklılaştığı, halkın daha dindar siyasetçilerin yönetimini tercih ettikleri, siyasi kültürün kilit unsurlarından biri olarak siyasi katılma konusunda özellikle seçimler açısından katılımın yüksek olduğu ancak halkın siyasete dair ilgi ve bilgisinin az olduğu sınanan hipotezler arasındadır. Bir diğer hipotez ise halkın geleceğe dair bakış açıları ilçeye göre değiştiği, hoşgörü düzeylerinin ise demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaştığı yönündedir.

Araştırma sonuçları dindarlık olgusunun cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyine farklılaştığını, sosyal sınıf faktörüne göre ise anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya

koymuştur. Cinsiyet ve inanç düzeyi karşılaştırmasında erkeklerin kadınlara göre daha inançlı olduğu tespit edilmiştir. Yaş faktörü açısından yapılan karşılaştırmada dindarlık düzeyinin yaş arttıkça arttığı görülmüştür. Eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak ise dindarlık oranının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Dindarlığın ilçe düzeyindeki karşılaştırmasında ise anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Bu anlamda hipotezin dindarlık olgusunun demografik değişkenlerden cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyine göre değişmesi açısından doğrulandığı, sosyal sınıf ve ilçe faktörlerine göre ise anlamlı bir farklılığın meydana gelmemesinden dolayı bu iki faktör açısından doğrulanamadığı belirlenmiştir.

Siyasetçilerin dindarlık düzeyi beklentilerinin ise Kandıra ve Derince değiştiği görülmektedir. Halkın daha dindar siyasetçilerin yönetimini tercih ettiklerine dair hipotez Kandıra için doğrulanmıştır. Dini bütün kimselerin eşitlik, hak, adalet gibi kavramlara önem vererek toplum için yararlı işler yapacakları kanaati yaygındır. Derince halkının ise Kandıra'ya göre yöneticilerin dindarlık anlayışı ile daha az ilgilendiği anlaşılmıştır.

Siyasal alana dair ilgi düzeyi duygusal bir boyutta kalmakla birlikte sahip olunan siyasal bilginin orta düzeylerde olduğu anlaşılmıştır. “Sağ” ve “sol” gibi kavramlara ekonomik açıdan bakılmadığı daha çok siyasal düzlemdeki tarafsızlık bakış açısıyla yaklaşıldığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte devlete sosyal fonksiyonlarının yanında önemli ekonomik sorumluluklar yüklemektedirler. Ülke sorunlarının çözümünün istikrarlı bir ekonomi ve yüksek bir kalkınma hızıyla sağlanacağı düşüncesi hâkimdir.

Halk, siyasi sisteme olan güvenini kaybettiğinde bir nevi siyasal alana yabancılaşma hissine kapılmaktadır. Bu durum da siyasi katılımı olumsuz etkiler. Çalışma kapsamında elde edilen veriler incelendiğinde siyasetçilere ve yöneticilere olan güvenin yetersiz düzeyde kalması, siyasi kararları ve hükümeti yalnızca seçimler yoluyla etkileme fikrine yönelmiş, dernek, sendika gibi örgütsel düzeyde gerçekleştirilen siyasal katılımın düşük seviyelerde kalmasına yol açmıştır. Bütün bunlarla birlikte siyasal katılımın daha çok seçimler düzeyiyle sınırlı kalması, halkın siyasete ve siyasal alana dair ilgi ve bilgisinin genel anlamda az olduğu yönündeki hipotezi doğrulamıştır.

Yakın geleceğe dair umutsuz bir yaklaşım içerisinde olmaları siyasi katılım isteğini olumsuz etkilemektedir. Bu noktada yapılan anketler neticesinde Kandıra halkında ülkemizin beş yıl öncesine göre ekonomik durumunun daha iyi bir hal aldığı düşüncesi hâkimdir. Yakın geleceğe dair umutlarının da daha iyimser olduğu görülmüştür. Derince halkının ise geleceğe dair bakış açısının daha karamsar bir nitelikte olduğu görülmüştür. Sonuç olarak halkın geleceğe dair bakış açılarının ilçelere göre farklılaştığı yönündeki hipotez doğrulanmıştır.

Araştırma kapsamında sınanan son hipotez ise toplumsal hoşgörü düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaştığı düzeyindedir. Bu hipotez birtakım demografik özellikler açısından doğrulanırken bir kısmı için ise anlamlı bir farklılık bulunmadığından doğrulanamamıştır. Araştırma kapsamında hangi kesimlere karşı hoşgörülü davranıldığı, hangi kesimlerin dışlandığı, komşu olarak istenmediği yapılan anketler ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu noktada ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir: AIDS hastası komşuya ve evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya karşı kadınların erkeklere nazaran daha hoşgörülü olduğu görülmüştür. Farklı görüşteki komşuya karşı hoşgörü düzeyi karşılaştırılmasında ise erkeklerin kadınlara nazaran daha hoşgörülü olduğu anlaşılmıştır. Bunun dışında kalan kesimler (sabıkalılar, aşırı solcular, çok içki içenler, çok kalabalık aileler, aşırı sağcılar, aşırı solcular, esrar kullananlar, eşcinseller, bekârlar, Museviler, Hıristiyanlar ve öğrenciler)'e karşı hoşgörü ve cinsiyet ilişkisi bağlamında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Farklı kesimlere karşı hoşgörünün yaş faktörüyle ilişkisinde şu sonuçlar ile karşılaşılmıştır: Evlilik dışı ilişki yaşayan, esrar kullanan ve eşcinsel komşuya karşı hoşgörü yaş yükseldikçe azalmaktadır. Gençler bu kesimlere karşı yaşlılardan daha hoşgörülüdür. Bunun yanında Arap komşuya karşı en hoşgörülü yaklaşan yaş grubu ise 30-41 yaş grubu olmuştur. Yine yukarıda saydığımız grupların dışında kalan kesimler için yaş ve hoşgörü düzeyi arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır.

Eğitim düzeyine göre yapılan hoşgörü düzeyi kıyaslamasında aşırı solcu komşuya karşı en hoşgörülü kesim üniversite mezunları olurken ilkökul mezunları aşırı solcuya karşı en düşük hoşgörü seviyesine sahip eğitim düzeyi grubu olmuştur.

Sosyal sınıf temel alınarak yapılan hoşgörü karşılaştırılmasında evlilik dışı ilişki yaşayan komşuya karşı memurlar ve işçiler en hoşgörülü yaşayan sosyal sınıflar

olurken en düşük hoşgörü seviyesine sahip sosyal sınıf çiftçi sınıfı olmuştur. Esrarkeş komşu hiçbir sosyal sınıf tarafından istenmemekle birlikte bu gruba karşı en hoşgörülü sınıf işveren sınıfı olmuştur. En düşük hoşgörü seviyesi ise öğrenci sınıfında gerçekleşmiştir. Hıristiyan komşuya karşı en hoşgörülü yaklaşan kesim emekliler, en düşük hoşgörü seviyesine sahip sınıf ise çiftçi sınıfı olmuştur. Hoşgörü olgusunun ilçe kıyaslamasına bakıldığında sabıkalarına aşırı solculara aşırı sağcılara AIDS hastası komşuya esrar kullananlara Hıristiyan ve dindar olmayan komşulara karşı Derincelilerin Kandıralılara nazaran daha hoşgörülü olduğu anlaşılmıştır.

Halk gerek siyasal gerekse de toplumsal alanda dini inanç ve tutumları, değerleri merkeze almaktadır. Nitekim kimlik tanımında kendilerini öncelikle tabi oldukları dinin kimliğiyle nitelemeleri, Türkiye'yi İslam Dünyası içerisinde görmeleri, toplumsal kurumlar arasında din olgusunun merkezi bir işlevinin olması bu kanıyı destekler niteliktedir.

Hak kavramının önemli görüldüğü Türk toplumsallığında bir anlamda haklı olanın yanında yer alma ve destekleme yaklaşımı olan insanîyet bağı milliyet bağının önüne geçmiştir. İdam cezası konusunda ise halk kendisine göre hak eden ve hak etmeyen tarzında bir düşünceyle ırz düşmanlığı, terör ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi suçları idamlık görmekte geri kalan suçların da büyüklüğüne göre farklı cezalara çarptırılmasına yönelik tercihte bulunmuştur.

Güncel bilgileri televizyon ve internet aracılığıyla takip eden halkın siyaset ve hükümet işlerini karmaşık bulması, siyasetçilere ve milletvekillerine karşı güvensizlik duyması vatandaşlar ile yöneticiler arasındaki siyasal iletişimi yetersiz kılmaktadır. Bu sebeple de siyasal katılım seçimlerde oy kullanma ile sınırlı kalmaktadır. Ancak yine de seçim olgusuna verilen önem, seçilmiş hükümet tercihi, çok partili siyasi düzenin benimsenmesi demokrasiye olan inanç ve bağlılığın güçlü olduğunu kanıtlamıştır. Ancak basın ve yayıncılıkta devletin denetim ve kısıtlama rolünü ön planda tutmaları demokrasinin özgürlük ayağının yeteri kadar sağlam olmadığını göstermektedir. Bu da hem çoğulcu hem de denetimci bir siyasal kültüre sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anket çalışmalarının ortaya çıkardığı bir diğer önemli sonuç ise komşuluk ilişkisi noktasındadır. Demokratik siyasi sistem, düşünsel boyutta inanılan ancak uygulama

boyutunda birtakım tezatlıklar içeren bir olgudur. Bu durum tıpkı inançlı ve dindar olduğunu söyleyen birtakım insanların uygulama boyutunda bu söylemi destekleyecek bir tutarlılığa sahip olamaması gibi bir meseledir aslında. Çoğulcu politik kültür çatısı altında, toplumsal ve kişisel farklılıklara hoşgörülü yaklaşmak demokratik siyasi sistemin bir gereğidir. Ancak araştırma bulgularına göre insanların çoğunluğunun bazı insan gruplarına karşı hoşgörüsünün olmadığı, komşuluk gibi sınırlı bir sosyal ilişki ağı içinde dahi yer almak istememelerinden anlaşılmaktadır. Bunun bir diğer sebebinin ise bu farklı insan gruplarının kişinin kendisini veya aile yapısını etkileme korkusu olduğunu tahmin etmekteyiz.

Yapılan araştırmada anket çalışmaları yüz yüze gerçekleştirildiğinden araştırmaya dair birtakım gözlemleri aktarmakta yarar vardır. Bunlardan bir tanesi de anket sorularında ülkenin ekonomik sorunlara olan ilginin siyasi bilgi ve eylem konularına olan ilgisinden fazla olmasıdır. Siyaset âdeta karışıldığı takdirde tehlike arz eden bir alan olarak görülmektedir. Anket çalışmalarında yaşanan en büyük zorluk da bu konuda gerçekleşmiştir. Halkın ankette bulunan siyasi sorulara yönelik duyduğu tedirginlik hissi “yapılan çalışmanın akademik bir çalışma olduğu ve tarafsız bir akademik çalışmanın hedeflendiğinin belirtildiği” yeterli bir ikna konuşması neticesinde aşılarak fikirlerin daha hür bir biçimde ankete yansıtılması sağlanmıştır. Siyasi meselelere uzak olma anlayışı küskün bir seçmen profilinin oluşmasından kaynaklanmıştır. Halk siyasal alanda bir güvensizlik hissi duymaktadır.

Siyasi kültür alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde bizatihi siyasi kültür üzerine yapılan çalışmaların yetersiz olması, çalışmanın özgünlüğünü ve önemini ortaya koyan bir faktördür. Bu anlamda araştırmamız sosyal bilimlerde alanında yapılabilecek yeni çalışmalara da emsal teşkil edebilecek bir niteliğe sahiptir. Siyasi kültür alanında yapılacak çalışmalar halkın siyasal alana dair beklenti ve tutumlarının öğrenilebilmesi, hangi konuları önemsendiğinin bilinmesi, siyasete aktif katılımın artırılabilmesi ve bu şekilde de siyasal gelişmenin sağlanabilmesi açısından büyük bir önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar Feride, Hasan Faruk Uslu (2016). Siyaset Sosyolojisi. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Acar, Halil İbrahim (2002). “Evlenme Engeli Olarak Din Farkı”. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17, 21-46.
- Acar, Mustafa, Ömer Demir (1997). Sosyal Bilimler Sözlüğü. Ankara: Vadi Yayınları.
- Acar, N.V. İbrahim Yıldırım, Tuncay Ergene (1996). “Bireylerin Dindarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12: 45-56.
- Akay, Esra (2006). “Siyasal Toplumsallaşma, Siyasal Kültür ve Siyasal Katılım Arasındaki İlişkinin Kavramsal Analizi”. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Akın, M. Hakkı (2009). Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik -Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma-, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akın, Nisa (2012). Yerel Seçimlerde Aday İmajının Seçmen Tercihlerine Etkisi: İzmir İli İçin Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akıncı, Abdulvahap (2014). Türk İslam Sentezinde Tarih ve Kimlik. Bursa: Etkin Yayınevi.
- Aksoy, Barış Engin (2007). Kültür-Siyaset İlişkisi: Türk Basınında Orhan Pamuk’un Nobel Ödülü’nü Kazanmasının Sunumu. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alkan, Türker (1980). Siyasal Toplumsallaşma. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Almond, Gabriel Abraham (1956). “Comparative Political Systems”. The Journal of Politics, 18 (3), 391-409.
- Almond, Gabriel Abraham, Sidney Verba (1972). The Civic Culture. USA, Princeton: New Jersey University Press.
- Almond, Gabriel Abraham vd. (2008). “Political Culture and Political Socialization”. Şu kitapta: G. A. Almond, B. Powell Jr., R. J. Dalton ve K. Strom, Comparative Politics Today: A World View, New York: Pearson, s.43-60.
- Alptekin, Duygu (2011). Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Altındal, Aytunç (1982). Siyasal-Kültür ve Yöntem. İstanbul: Havas Yayınları.

Arslan, D. A., Gülten Arslan, Aysun Özer, Saadettin Baştürk (2015). “Türk Toplumunda Aile Kurumunun Dünü, Bugünü ve Yarını”, Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 6, 149-174.

Aslan, Ömer (2001). “Hoşgörü ve Tolerans Kavramlarına Etimolojik Açından Analitik Bir Yaklaşım”. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5 (2), 357-380.

Assman, Jann (2001). Kültürel Bellek (Çev. Ayşe Tekin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Atabey, G., Derya Hasta (2018). “Siyasal Katılım, Siyasal Yeterlik ve Toplumsal Cinsiyet”. Nesne Psikoloji Dergisi, 6 (13). 484-516.

Atalay, Yasemin Ölmez (2008). Felsefi Açından Tolerans ve Hoşgörü, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

Aydın, Ali Rıza (2009). “İnanma İhtiyacı ve Dini Ritüellerin Psikolojik Değeri”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 9 (3), 87-99.

Aydın, Rıfat (2016). “Türk Siyasal Kültürü Açısından Hükümet Sistemleri (Parlamentar Sistem ve Başkanlık Sistemi)’nin Değerlendirilmesi, Akademik Hassasiyetler, 13-41.

Barber, Benjamin (1995). Güçlü Demokrasi Yeni Bir Çağ İçin Katılımcı Siyaset (Çev. Mehmet Beşikçi). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bayburtluoğlu, Üstün (2004). Siyasal Katılımın Sosyolojik Özellikleri –Kırıkkale Uygulaması-, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Bessette Joseph (1980). “Deliberative Democracy: The Majority Principle in Republican Government”. Şu kitapta: Robert A. Goldwin ve William A. Schambra, How Democratic is the Constitution?, Washington: American Enterprise Institute.

Beck, Ulrich (2005). Siyasallığın İcadı (Çev. N. Ülner). İstanbul: İletişim Yayınları.

Boztemur, Recep (2006). “Tarihsel Açından Millet ve Milliyetçilik: Ulus Devletin Kapitalist Üretim Tarzıyla Birlikte Gelişimi”, Doğu Batı, 9 (38), s.161-179.

Çakmak, Didem (2011). Öğretmen Adaylarının Siyasal Katılımı ve Siyasal Katılıma İlişkin Tutumları (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Çalışır, Vahit (2016). Kırdaki Siyasal Davranış (Çukurova Bölgesi Örneği), Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çam, Esat (1990). Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: Der Yayınları.

Çoyrak, A., Emma, O’Dwyer (Kasım 2016). “Milli Kimliğin Anlamı Nedir? Özcü ya da Sivil Milli Kimlik İçeriğinin Psikolojik İnşası” [Bildiri]. 1. Sosyal Psikoloji Kongresi, Başkent Üniversitesi.

Dahl, Robert A. (1963). Modern Political Analysis. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.

Dalgın, Nihat (2003). “İslam Hukuku Açısından Müslüman Bayanın Ehl-i Kitap Erkeklerle Evliliği”. İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, 2, 131-156.

Dikici Bilgin, Hasret, Sabri Sayarı (2013). Karşılaştırmalı Siyaset Temel Konular ve Yaklaşımlar. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Diyanet İşleri Başkanlığı (2014). Türkiye’de Dini Hayat Araştırması, Ankara.

Durdu, Zafer (2018). “Siyasal Kültür, Modern Devlet ve Demokrasinin Modernleştirilmesi”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11 (61), 574-582.

Dursun, Davut (2014). Siyaset Bilimi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Easton, David, S. Hess (1961). “The Child’s Political World”. Journal of Political Science, 6, 229-246.

Ergil, Doğu (1989). “Laiklik Üzerine Düşünceler: Türkiye Örneği”, Ankara SBF Dergisi, 44 (3), 1-47.

Erkan, Ümmü (2013). Konya Örneğinde Kent-Siyaset İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Erzen, Meltem Ünal, Bahar Eroğlu Yalın (2011). “Siyasal Kültürün Temel Paradigmaları Üzerine: Kültürden, Siyasal Toplumsallaşma, Örgütlenme ve Katılma Süreçlerine Yansıyanlar”. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 0 (41), 49-61.

Fidan, Nuray Kurtde, Firdevs Güleç (2016). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bakış Açısından “Hoşgörü” Değeri”. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 246-258.

Gökçe G., Ali Şahin, Erhan Örselli (2002). “Türkiye’de Siyasetin Bürokrasi Üzerindeki Etkisi”. SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2 (4), 45-58.

Gürkaynak, İpek (1995). “Farklı Boyutlarıyla Hoşgörü”. Hoşgörü ve Eğitim Toplantısı, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Ortak Yayın No: 2, Ankara.

Habermas, Jürgen (1996). Between Facts and Norms Contribution to a Discourse Theory of Law and Democracy. Cambridge: MIT.

Habermas, Jürgen (2005). “Concluding Comments on Empirical Approaches to Deliberative Politics”. Acta Politica, 40, 384-392.

Habermas, Jürgen (2010). Kamusalın Yapısal Dönüşümü (Çev. Tanıl Bora ve Mithat Sancar). İstanbul: İletişim Yayınları.

Heywood, Andrew (2011). Siyaset. Ankara: Adres Yayınları.

Jennings M. K., R. A. Klaus ve L. Rosenmary (1979). “Generations and Families”, Şu kitapta: S.H. Barnes ve M. Kaase, Political Action, Sage: Beverly Hills: CA, 487-522.

- Kalaycıoğlu, Ersin (1984). Çağdaş Siyasal Bilim. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kap, Derya (2014). “Türkiye’de Zorunlu Din Dersi Uygulaması”, Akademik Perspektif, Kasım 2014, 58-61.
- Kapani, Münci (2010). Politika Bilimine Giriş. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karaman, Hayrettin, Mustafa Çağrııcı vd. (2015). Kur’an Yolu Meali, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Karpat, Kemal (1995). Kimlik Sorununun Türkiye’de Tarihi, Sosyal ve İdeolojik Gelişmesi. Türk Aydınını ve Kimlik Sorunu, Sabahattin Şen (Haz.). İstanbul: Bağlam.
- Kayıklık, Hasan (2006). “Bireysel Dindarlığın boyutları ve İnanç-Davranış Etkileşimi”, İslami Araştırmalar Dergisi 19 (3), 491-499.
- Kışlalı, Ahmet Taner (2008). Siyaset Bilimi. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kiriş, Hakan Mehmet (2015). “Türkiye’de Seçim Sandığı Tartışmaları: Seçime Katılma Oranlarının Anlamı ve Önemi”. Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi, 9 (19-20), 25-49.
- Koç, Yunus (2012). Sosyo-Politik Parametreler Açısından Van’daki Siyasal Temsil Anlayışı: İl Merkezi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Köktaş, Mehmet Emin (1997). Din ve Siyaset. Ankara: Vadi Yayınları.
- Köroğlu, Cemile Zehra (2012). “Türkiye’de Dini Hayatın İncelenmesi: Bütüncül Bir Yaklaşım”. Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(2), 82-102.
- Kurt, Abdurrahman (2009). “Dindarlığı Etkileyen Faktörler”. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 18 (2), 1-26.
- Lane, R. (1959). “Fathersand Sons: Foundations of Political Belief”. American Sociological Review, 24, 502-511.
- Lewis, Bernard (2013). Modern Türkiye’nin Doğuşu, (Çev. Boğaç Babür Tuna). Ankara: Arkadaş.
- Maurice Duverger (1998). Siyaset Sosyolojisi (Çev. Şirin Tekeli). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Marshall, Gordon (1999). Sosyoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Nesbitt-Larking, P. (1992). “Methodological Notes on the Study of Political Culture”. Political Psychology, 13, 79-90.
- Norris, P. ve L. Inglehart (2003). Rising Tide: Gender Equalityand Cultural Changes Around the World. New York: Cambridge University Press.
- Okumuş, Ejder (2003). Meşrutiyet Ekseninde Din ve Devlet. İstanbul: Pınar Yayınları.

- Öğün, Süleyman Seyfi (2000). Türk Politik Kültürü. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Özdemir, Eylem (2009). Kültürel Farklılıkların Kentsel Siyasete Yansımaları: Mersin Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztekin, Ali (2003). Siyaset Bilimine Giriş: Toplum, Devlet, Parlamento, Hükümet, Kamu Yönetimi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Özyurt, Cevat (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (33), 289-320.
- Pye, L. W. (1991). “Political Culture Revisited”, Political Psychology, 12, s.487-508.
- Pınar, Fatma (2016). “İslam Düşüncesinde Ahiret İnancının Temel Dayanakları”. BEÜ SBE Dergisi, 5 (Ek Sayı), 197-214.
- Roskin, M. vd. (1994). “Political Culture”, Şu kitapta: M. G. Roskin vd., Political Science: An Introduction, New Jersey: Prentice Hall, s.121-141.
- Roskin, Michael G. (2013). Çağdaş Devlet Sistemleri-Siyaset, Coğrafya, Kültür. (Çev. Bahattin Seçilmişoğlu). Ankara: Adres Yayınları.
- Sabancılar, Sıla (2011). Türk Siyasal Kültüründe Devlet-i Ebed Müddet Düşüncesi ve 1980 Sonrasında Yaşanan Dönüşümler, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale OnsekizMart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Sabancı, Ömer (2007). “Hz. Peygamber ve Anne-Baba Sevgisi”. Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17 (17), 229-241.
- Sarıbay, Ali Yaşar (1998). Siyasal Sosyoloji. İstanbul: Der Yayınları.
- Sarıyay Yusuf (1994). Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları (1912-1931). İstanbul: Ötüken.
- Sezer, Tijen D. (2008). “Dernek Kurma Özgürlüğünün İçeriği ve Gelişim Süreci Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme”. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (1): 1-58.
- Sönmez, Senem (2004). Türkiye’de Siyasal Kültür’ün Siyasal Katılmaya Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sunay, Cengiz (2004). Türkiye’de Kentleşme ve Değişen Siyasal Kültür, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, Adem (2007). “Ergenlerde Dindarlık, Algılanan Anne-Baba Dindarlığı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki”. Marife Dini Araştırmalar Dergisi, 7 (1), 221-248.
- Şaylan, Gencay (2008). Temsili Liberal Demokrasinin Önlenemez Krizi. İstanbul: İmge Yayınları.
- Şen, Y. Furkan (2008). Türk Siyasal Kültüründe Millet ve Algısı ve Milliyetçilik, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şentürk, Aylin, Nuran Zeren, Gülersoy (2019). “Aidiyet, Kent Kimliği ve Kentsel Koruma Etkileşimi Bağlamında Kullanıcı Sürekliliğinin İrdelenmesi: Kadıköy Moda Örneği”. Megaron, 14 (1), 145-159.

Taşdelen, Musa (1997). Siyaset Sosyolojisi. İstanbul: Kocav Yayınları.

Topbaş, Hasan (2009). David Easton’un Siyasal Sistem Teorisi Bağlamında Türkiye’de Siyasal İletişim ve Siyasal Katılma (Erzurum Seçmeni Üzerine Bir Araştırma), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Turan, Erol (2012.) Siyasal Tutum Olarak Muhafazakârlık. Konya: Palet Yayınları.

Turan, Erol (2014). Siyaset Bilimine Giriş. Konya: Palet Yayınları.

Turan, Erol, Metehan Temizel (2015). “Din ve Siyaset İlişkisi Bağlamında Oy Verme Davranışı: Niğde Bölgesinde Bir Araştırma”, Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi, 7, s.86-99.

Turan, İ. (1986). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. İstanbul: Der Yayınları.

Usta, Niyazi (2001). “Aklın Kullanımı Hoşgörü ve Toplumsal Barış”. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 0 (16), 97-105.

Vergin, Nur (2010). Siyasetin Sosyolojisi-Kavramlar, Tanımlar ve Yaklaşımlar. İstanbul: Doğan Kitap.

Vergote, A. (1978). Çocuklukta Din (Çev. Erdoğan Fırat). Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1 (22), 315-329.

Yavuz, Kamil Haluk (2000). Siyasal Sistem Arayışları ve Yürütmenin Güçlendirilmesi. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yavuz, Ömer Faruk (2006). “Kur’an Perspektifinde Dünya-Ahiret Mutluluğu” Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 6 (3), 159-198.

Yılmaz, Levent (2003). Siyasal Kültür-Kriz Etkileşimi Çerçevesinde Türk Siyasal Kültürün Kriz Alanları. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yücekök, Ahmet (1987). Siyasetin Toplumsal Tabanı. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi.

Yücekök, Ahmet (1969). “Toplumsal Üst Yapı Olarak Siyasal Davranış”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 24, 175-199.

Elektronik Kaynaklar

Yücel, İrfan (2019). “Diyanet İşleri Başkanlığı”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Test Yayını, <https://islamansiklopedisi.org.tr/diyanet-isleri-baskanligi>, 21.08.2019.

Taşkın, Yücel (2014). Siyaset-Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, İletişim Yayınları, <https://www.iletisim.com.tr/images/UserFiles/Documents/Gallery/siyaset.pdf>, 21.11.2017.

Özer, Sarp (2014). Türkiye’de Dini Hayat Araştırması, <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/turkiyede-dini-hayat-arastirmasi/141424>, 20.05.2019.

Hürriyet (2018). “İrlandalı Boksör Davasında Flaş Gelişme! Karar Açıklandı”. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/irlandali-boksor-davasinda-flas-gelisme-karar-aciklandi-41011647>, 22.08.2019.

Doğuhan, M. Yücel (2013). DYM FELSEFE, Siyaset Nedir, <http://www.dmy.info/siyaset-nedir/>, 21.11.2017.

EK
ANKET SORULARI

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ ve İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
SİYASİ KÜLTÜR ARAŞTIRMASI

ANKET FORMU

Şubat 2018

'NİN SİYASİ KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMASI

1. Şimdi size sayacaklarımdan her biri sizin için ne kadar önemlidir?

1. Aileniz

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

2. Dost ve arkadaşlarınız

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

3. Kendinize ayırdığınız boş zamanlar

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

4. Siyaset

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

5. İş ve çalışma

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

6. Din

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

7. Laiklik

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

9. Demokrasi

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

10. Gelir düzeyiniz

1 Çok önemli 2 Önemli 3 Ne önemli ne önemsiz 4 Önemli değil 5. Hiç önemli değil

2. Siz bir dine inanır mısınız? (Evet ise) Hangi dine?

1. Müslüman

2. Musevî (Yahudi)

3. Rum Ortodoks

4. Gregoriyen/Katolik

5. İnanmaz (Anketöre: 4. soruya gidiniz)

8. Diğer (.....)

3. Aşağıda sayacaklarıma inanır mısınız?

	Evet	Kararsız	Hayır
1. Ölümden sonra bir hayatın varlığı	1	2	9
2. İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu	1	2	9
3. Cehennem varlığı	1	2	9
4. Cennetin varlığı	1	2	9

4. Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?

1. Evet, dindar
2. Hayır, değil
3. Deist
4. Ateist

5. Peki size 10 puanlı cetvelimizi bir kere daha göstereceğim. Şimdi sıfır tarafında hiç dine inanmayanlar, 10 tarafında ise bütün dinî kurallara kesinlikle uyan tam dindarlar var. Siz bu cetvelin neresine düşersiniz?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

İnançsız

Tam dindar

6. Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?

1. Çok dindar
2. Oldukça dindar
3. Pek dindar değil
4. Hiç dindar değil

7. Türban veya başörtüsü konusunda size dört ayrı görüş okuyacağım. Sizin düşünceniz bunlardan en çok hangisine yakındır?

1. Başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir
2. Bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir
3. Başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur
4. Bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum. Kıyafet kanununa bir madde eklenerek yasaklanması gerektiğini düşünüyorum.

8. Oğlunuz eğer dininden olmayan bir kızla evlenmeye karar verse ne düşündünüz?

(Anketöre: Eğer zaten böyle bir gelini varsa kodlayıp bu konudaki düşüncelerini öğreniniz ve kodlayınız. Diğerleri için görüşlerini kodlayınız.)

1. Zaten böyle bir gelinim var
2. Kesinlikle istemezdim
3. İstememekle birlikte mecburen katlanırdım
4. Gelinin dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim
5. Benim için fark etmez, oğlum hangi dinden kız severse onunla evlenebilir.

9. Aynı durum kızınızın başına gelirse yani kızınız olmayan bir erkekle evlenmeye karar verirse ne düşündünüz?

(Anketöre: Eğer zaten böyle bir damadı varsa kodlayıp bu konudaki düşüncelerini öğreniniz ve kodlayınız. Diğerleri için görüşlerini kodlayınız.)

1. Zaten böyle bir damadım var
2. Kesinlikle istemezdim
3. İstememekle birlikte mecburen katlanırdım
4. Damadın dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim
5. Benim için fark etmez, kızım hangi dinden erkek severse onunla evlenebilir.

10. Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?

1. Eğitim sistemi	4. Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri
1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır	1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır
2. Evlilik dışı ilişki (zina)	5. Eşcinsellik
1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır	1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır
3. Hükümet işleri	6. Çocuk aldırma yani kürtaj
1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır	1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır

11. Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?

1. Zorunlu olmalı
2. İsteğe bağlı olmalı
8. Diğer (.....)

12. Size okuyacağım ifadelere ne katılırsınız veya katılmazsınız belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum
1. Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.	1	2	3	4	5
2. Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır.	1	2	3	4	5
3. Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	1	2	3	4	5

13. Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz? Şu şıklardan birini seçiniz.

1. Son derece gurur duyuyorum
2. Oldukça gurur duyuyorum
3. Pek gurur duymuyorum
4. Hiç gurur duymuyorum
8. Diğer (.....)

14. Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?

1. Türk
2. Müslüman
3. İkisi de değil
8. Diğer (.....)

15. Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?

1. Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy
2. Bir başka şehir veya kasaba
3. Bir bölge (Karadeniz, Ege vb.)
4. Türkiye
5. Türkî toplumlar dünyası
6. İslam dünyası
7. Avrupa
9. Dünya
10. Hiçbiri

16. Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?

1. Avrupa topluluğu
2. İslam Dünyası
3. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri
4. Şangay İşbirliği Örgütü
8. Diğer (.....)

17. Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye'yi destekler miydiniz?

1. Evet
2. Hayır
8. Diğer (.....)

18. Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?

1. Türk'ün tarafını tutardım
2. Kim haklıysa onun tarafını tutardım
3. Hollandalının tarafını tutardım
4. Ben karışmazdım

19. Aşağıda insanların herhangi bir şeyi protesto etmek veya bir konuda görüşlerini duyurmak için başvurdukları bazı yollar var. Bunların her biri için sizin düşünceniz nedir? (1, 2, 3. şıklardan biri ve 4, 5, 6. şıklardan biri olmak üzere iki şık işaretlenecek).

1. Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
2. Toplu bir dilekçeye imza atmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
3. Kanuna aykırı olarak işi bırakmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
4. Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
5. Bina veya iş yeri işgal etmek
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum

6. Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak
 1. Kesinlikle yanlıştır 2. Bazı şartlarda yapılabilir 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum 5. Kararsızım 6. Katılıyorum
7. Yasal grev yapmak
 1. Kesinlikle yanlıştır 2. Bazı şartlarda yapılabilir 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum 5. Kararsızım 6. Katılıyorum
9. Gösteri amacıyla trafiği kapamak
 1. Kesinlikle yanlıştır 2. Bazı şartlarda yapılabilir 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum 5. Kararsızım 6. Katılıyorum
10. Boykot yapmak
 1. Kesinlikle yanlıştır 2. Bazı şartlarda yapılabilir 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum 5. Kararsızım 6. Katılıyorum
20. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?
 1. Evet 2. Hayır
21. Şimdi sayacaklarım arasından siz hiçbirini yaptınız mı? Hangilerini?
 1. Bir işiniz için milletvekili ile görüşmek
 1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
 2. Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazmak
 1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
 3. Bir bakana veya başbakana mektup yazmak veya onunla görüşmek
 1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
 4. Bir gazeteye mektup yazmak
 1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
22. Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz? Mesela yaşlı ve sakatlara yardım eden kuruluşlar, cami yaptırma dernekleri, meslek kulüpleri, çevreyi güzelleştirme gibi konularda çalışan dernekler gibi bir kuruluşun üyesi misiniz?
 1. Evet 2. Hayır
23. Siyasete ne derece ilgi duyduğunuzu söyler misiniz?
 1. Hiç ilgi duymam
 2. Pek ilgi duymam
 3. Ne ilgili ne ilgisiz
 4. İlgiliyim
 5. Çok yakından ilgiliyim
24. Bazı insanlar siyasetle yakından ilgilenir. Bazılarının ise buna zamanı yoktur veya ilgi duymazlar. Şimdi size sayacağım faaliyetleri siz yapar mısınız? (Evet ise) Ne kadar sık yaparsınız?
 1. Gazetelerde siyasî haberleri okumak
 1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
 2. Arkadaşlarınızla siyaset konuşmak, tartışmak
 1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
 3. Başkalarını sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışmak
 1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
 4. Siyasî mitinglere toplantılara katılmak
 1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
 5. Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları izlemek
 1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
25. Siz hayatınızın herhangi bir döneminde bir siyasî partiye üye oldunuz mu? (Hayır ise) Olmayı düşünebilir misiniz?
 1. Evet oldum (geçmişte veya şimdi) 3. Hiç düşünmem
 2. Hayır ama olabilir
26. İnsanlar demokrasiyi çok değişik şekillerde anlayabiliyor. Şimdi size birtakım şeyler sayacağım. Bunların her birini değerlendirip demokrasiyle ilgili olup olmadığını söyleyiniz
 1. Hürriyetler
 1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
 2. Eşitlik
 1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
 3. Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi
 1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili

4. Azınlıkların haklarının korunması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
5. Cinsel konularda serbestlik
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
6. Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
7. Devletin herkese iş bulması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
9. Ülkenin kalkınması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
10. Halkın yönetime katılması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
11. Çoğunluğun istediği her şeyin olması
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
12. Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili
13. Devletin fiyatları kontrol etmesi
 1. Hiç ilişkili değil
 2. Pek ilişkisi yok
 3. Biraz ilişkili
 4. Çok ilişkili

27. İnsanların demokratik yönetim biçimleriyle ilgili olarak ileri sürdüğü bazı görüşler okuyacağım. Bu görüşlerin her biri için fikrinizi belirtiniz.

	Kesinlikle		Kararsızım	Kesinlikle	
	Katılmıyorum	Katılmıyorum		Katılıyorum	Katılıyorum
1. Demokrasilerde ekonomi kötü işler.	1	2	3	4	5
2. Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.	1	2	3	4	5
3. Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.	1	2	3	4	5
4. Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir.	1	2	3	4	5

28. Aşağıdaki iki görüşten hangisi sizin düşüncenize daha yakındır?

1. İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır
2. Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir

29. Çocuk yetiştirirken dikkat edilecek en önemli iki husus aşağıdakilerden hangisidir?

(Anketöre: Şıkları gerektiği kadar yavaş ve gerekirse tekrar okuyunuz. Sonra sadece iki şık deneğin belirttiği sıraya göre kodlayınız. Tek cevap verenlere "Ondan sonra en önemli ne geliyor?" diye sorunuz)

1. Terbiyeli olması	1. tercih	2. tercih
2. Çalışkan olması	1. tercih	2. tercih
3. Hoşgörülü olması	1. tercih	2. tercih
4. Hayırlı evlat olması	1. tercih	2. tercih
5. Dindar olması	1. tercih	2. tercih
6. İtaatkar olması ve söz dinlemesi	1. tercih	2. tercih
7. Tutumlu olması	1. tercih	2. tercih
9. Sorumluluk sahibi olması	1. tercih	2. tercih
10. İcatçı olması	1. tercih	2. Tercih

30. Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?

1. Evet
2. Hayır

31. İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?

1. Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir yetkili sendika olmalıdır

2. Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır

32. Sızce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?

1. Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur.
2. Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir.

33. Peki sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?

1. Seçilmeli
2. Tayinle gelmeli
8. Diğer (.....)

34. Şimdi size toplum yaşantımızda meydana gelebilecek değişikliklerle ilgili bir liste sunuyorum. Bunların her biri, gerçekleşseydi iyi mi olurdu, kötü mü olurdu yoksa sizin için fark etmez miydi?

1. Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi

1. Kötü olurdu
2. Fark etmez
3. İyi olurdu

2. Yetkililere daha fazla saygı duyulması.

1. Kötü olurdu
2. Fark etmez
3. İyi olurdu

35. Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?

1. Seçilmiş hükümet 2. Diktatör

36. Aşağıdaki durumlarla ilgili görüşlerinizi belirtir misiniz?

1. Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması

1. Katılmam
2. Şartlara bağlı
3. Katılırim

2. Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi

1. Katılmam
2. Şartlara bağlı
3. Katılırim

37. Şimdi size bazı cümleler okuyacağım. Bunlar hakkındaki görüşlerinizi belirtir misiniz?

1. Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

2. Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

3. Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

4. Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

5. Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

6. Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

7. Türk ordusu demokrasinin güvencesidir

1. Tamamen yanlış (katılmam)
2. Kısmen yanlış (katılmam)
3. Kararsızım
4. Kısmen doğru (katılırim)
5. Tamamen doğru (katılırim)

38. Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?

1. İmkânsız
2. Zor
3. Kolaylıkla arayabilir

39. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Devlet yardımı olmamalı

Devlet yardımı olmalı

40. Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor, biliyor musunuz? (Anketöre: Söyleneni aynen yazınız)

.....

41. Türkiye'de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?

.....

42. Danıştay'ın ne iş yaptığını söyler misiniz? (Anketöre: Söylenenleri aynen yazınız)

.....

Kandıra İçin:

43. Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?

(Anketöre: Cevapları yazınız. Kodlama yapmayınız)

1. Süleyman Soylu	10. Adele
2. Angela Merkel	11. Mesut Mertcan
3. Hulusi Akar	12. Hüseyin Aksoy
4. Donald Trump	13. Sadettin Hülagü
5. Münir Özkul	14. İsmail Kahraman
6. Ahmet Refik Erduran	15. İbrahim Karaosmanoğlu
7. Semahat Arsel	16. Fatma Kaplan Hürriyet
9. Recep Tayip Erdoğan	17. Ünal Köken
	18. Mehmet Ünal

Derince İçin:

43. Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?

(Anketöre: Cevapları yazınız. Kodlama yapmayınız)

1. Süleyman Soylu	10. Adele
2. Angela Merkel	11. Mesut Mertcan
3. Hulusi Akar	12. Hüseyin Aksoy
4. Donald Trump	13. Sadettin Hülagü
5. Münir Özkul	14. İsmail Kahraman
6. Ahmet Refik Erduran	15. İbrahim Karaosmanoğlu
7. Semahat Arsel	16. Zeki Aygün
9. Recep Tayip Erdoğan	17. Ali Haydar Bulut
	18. Akın Yılmaz

44. Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?

45. Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?

1. Toplu konut inşa etmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
2. Fiyatları kontrol etmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
3. Banka kurmak ve işletmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
4. Baraj yapmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
5. Okul, hastane yapmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
6. Büyük mağazalar açmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
7. Fabrikalar, iş yerleri açmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
9. Pahalı mal satanları cezalandırmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
10. Cami yaptırmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
11. Ahlakî değerleri korumak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı

46. Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir?

1. Ülkede huzur ve düzeni sağlamak
2. Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak
3. Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek
4. Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak

47. Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?

1. Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı
2. Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması
3. Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması
4. Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi

48. Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?

1. İstikrarlı bir ekonomi
2. Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme
3. Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme
4. Suç ve suçlularla mücadele

49. Sizce şu anda hayatta olsun olmasın, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı kimdir?

50. Pekidan sonra en büyük hizmeti kim yaptı?

51. Aşağıda sayacaklarımdan her birine ne kadar güvenirsiniz?

1. Dinî kuruluşlar

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

2. Silahlı kuvvetler

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

3. Eğitim sistemi

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

4. Mahkemeler

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

5. Basın

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

6. Sendika

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

7. Polis

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

9. Meclis

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

10. Memurlar

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

11. Büyük şirketler

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

12. Emekli sandığı veya SSK

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

13. Türk siyasî sistemi

1. Hiç güvenmem
2. Pek güvenmem
3. Kararsızım
4. Biraz güvenirim
5. Çok güvenirim

52. Size göre Türkiye'nin en iyi dostu olan yabancı ülke hangisidir?

53. Peki Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke hangisidir?

54. Siz, yabancı milletler arasından en çok hangisini seversiniz?

55. Sizin en sevmediğiniz yabancı millet hangisidir?

56. Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti? (Anketöre: "Bazı bakımlardan iyi, bazı bakımlardan kötü" diyenler için irdele: Ama bir teraziye koysanız hangi taraf ağır basar?)

1. Daha kötü
2. Aynı
3. Daha iyi

57. Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?

1. Daha kötüye
2. Aynı kalacak
3. Daha iyiye

58. Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?

1. Daha kötü 2. Aynı 3. Daha iyi

59. Ülkemizin Güney Doğu'sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine öncelik verilmelidir?(Anketöre: Hepsini ve ikisini diyenler için irdele: Ama bunlardan en önemlisi sizce hangisi?)

1. Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak
2. Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek
3. Askerî tedbirleri arttırmak

60. Peki siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?

1. Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır.
2. Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor.
3. Kısırlı parti çekişmeleri ve partililik, memlekete zarar vermektedir. En iyisi bu memleketin menfaatine çalışan bir tane parti bulunmasıdır.

61. Şimdi size bazı siyasî sistemler sayacağım ve her birinin bu ülkeyi yönetmek açısından ne kadar iyi olduğunu soracağım. Her biri için fikrinizi belirtiniz.

	Çok kötü	Kötü	Kararsızım	İyi	Çok İyi
1.Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak	1	2	3	4	5
2.Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları	1	2	3	4	5
3.Ordunun yönetmesi	1	2	3	4	5
4.Demokratik bir siyasî sistemle yönetim	1	2	3	4	5

62. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?

- 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sınanmış fikir

Yeni fikir

63. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözü pek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

- 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Tedbirli

Gözü pek

64. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

- 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Değişme ürkütür

Değişiklik yeniliktir

65. Siyasî görüşünüzü nasıl tanımlarsınız?

1. Milliyetçi 2. İslamcı 3. Kemalist 4. Sosyal Demokrat 5. Liberal
6. Muhafazakâr 8. Diğer (.....)

66. Siyasî konularda "sol"dan ve "sağ"dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada "1" en solu, "10" ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Sol

Sağ

67. Siyasette "sol" denince ne anlıyorsunuz?

(Anketöre: Söylenenleri aynen yazınız, kısaltma yapmayınız, tek kelimelik cevapları açmaya çalışınız)

.....

68. Siyasette "sağ" denince ne anlıyorsunuz?

(Anketöre: Söylenenleri aynen yazınız, kısaltma yapmayınız, tek kelimelik cevapları açmaya çalışınız)

.....

69. Babanızın görüşleri size göre daha mı sağda yoksa daha mı solda kalır(dı)?

1. Babam daha sağda(ydı) 3. Babam daha solda(ydı)
2. Aynı görüşte(ydi) 6. Diğer (.....)

70. Şimdi size bir merdiven göstereceğim. Bu merdivenin en üst basamağında toplumun en zengin ve en güçlü kimseleri var. En altta da en yoksul ve en güçsüzler. Kendinizin ve ailenizin durumunu düşünürseniz siz bu merdivenin hangi basamağındasınız?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

**En yoksul,
en güçsüz**

**En zengin,
en güçlü**

71. Şimdi size 10 puanlı bir cetvel göstereceğim. Merdivenin en alt basamağı 1 en üst basamağı 10' dur. Siz, ailenizin maddî durumunu ne kadar tatmin edici buluyorsunuz? Ailenizi merdivenin neresine yerleştirirsiniz? Eğer hanenizin geliri sizin için hiç yeterli değilse 1, gelirinizden son derece memnunsanız 10 olmak üzere kendi durumunuza 1 ile 10 arasında bir puan veriniz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

**Gelir hiç
tatminkâr değil**

**Gelir tamamen
tatminkâr**

72. İnsanın komşusu önemlidir. Siz aşağıda sayacağım insanlardan hangilerinin komşunuz olmasını istemezsiniz?

1. Sabıkalılar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
2. Aşırı solcular	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
3. Çok içki içenler	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
4. Çok kalabalık aileler	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
5. Aşırı sağcılar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
6. AIDS hastası	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
7. Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
9. Sizden farklı siyasî görüşü olanlar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
10. Bekârlar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
11. Musevîler	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
12. Esrar kullananlar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
13. Eşcinseller	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
14. Araplar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
15. Hristiyanlar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
16. Öğrenciler	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor
17. Dindar olmayanlar	1. Komşu olabilir	2. İstenmiyor

73. Sizce ülkemizin en önemli sorunu nedir?

1. İşsizlik	2. Hayat pahalılığı	3. Gelir dağılımındaki eşitsizlik
4. Dış ilişkiler	5. Terör	6. Ahlakî yozlaşma
		8. Diğer

(.....)

74. Size göre Türkiye'de idam cezası olmalı mı?

1. Hayır
2. Kararsızım
3. Evet

(Anketöre: Sadece idamı onaylayanlara sorulacak)

75. Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?

1. Irz düşmanları	1. İdamlık	2. İdamlık değil
2. Uyuşturucu kaçakçıları	1. İdamlık	2. İdamlık değil
3. Karaborsacılar	1. İdamlık	2. İdamlık değil
4. Rüşvet alan devlet görevlileri	1. İdamlık	2. İdamlık değil
5. Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler	1. İdamlık	2. İdamlık değil
6. Hileli mal satanlar	1. İdamlık	2. İdamlık değil

76. Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.

1. Katılmam
2. Katılıyorum
3. Kararsızım

77. Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?

1. Serbest olmalı
2. Devlet kontrolü gerekir
8. Diğer (.....)

78. Güncel gelişmeleri nereden takip ediyorsunuz?

1. Televizyon 2. Gazete 3. İnternet (Facebook, Twitter, Friendfeed, LinkedIn...)
4. Radyo

79. Biraz da gazetelerden söz edelim. Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?

1. Siyasetçilerin özel hayatları
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
2. Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
3. Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
4. İş adamlarının kazançları, vergileri
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
5. Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
6. Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
7. Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
9. Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
10. Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
11. Açık saçık resimler ve yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
12. Kişilerin özel hayatları
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı

80. Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?

1. Gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmelidir. Bu konuda hiçbir kısıtlaması olmamalıdır.

2. Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri basmaktan gönüllü olarak vazgeçmelidir.

3. Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir.

81. Bazılarına göre Türkiye’de hükümetler kendi oy endişeleri yüzünden gerekli birçok kararı almaya cesaret edememektedir. Sizce bu gerçekten böyle mi?

1. Evet, böyle 8. Diğer (.....)
2. Hayır, değil

82. Lütfen doğum yılınızı söyler misiniz?

(Anketöre: Söylenen yılı yazınız. Bilmeyenler için boş bırakınız ve bir sonraki soruyu sorunuz)

83. Acaba kaç yaşındasınız?

84. Eğitim durumunuz nedir?

1. Diplomasız 5. Üniversite mezunu 2. İlkokul mezunu
6. Lise öğrencisi 3. Ortaokul mezunu 7. Üniversite öğrencisi
4. Lise mezunu

85. Aşağıdaki sosyal sınıflardan hangisine mensupsunuz?

1. İşçi 2. İşveren 3. Çiftçi 4. Memur 5. Serbest meslek
6. Esnaf 7. Emekli 9. Ev hanımı 10. Öğrenci 11. İşsiz

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Kübra CEYLAN

Doğum Yeri : Bozüyük-Bilecik

Doğum Tarihi : 21.10.1994

E-Posta Adresi : kubra.ceylan.7471@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Kandıra Akçakoca Anadolu Lisesi(2012)

Lisans : Sakarya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi (2016)

Yabancı Dil (ler) ve Düzeyi : İngilizce: Yazma (İyi), Konuşma (Orta),
Okuma (İyi)